

Uvodnik

G. Ambrož Kodolja

“Vstal je, ni ga tukaj!” (Mr 16,6)

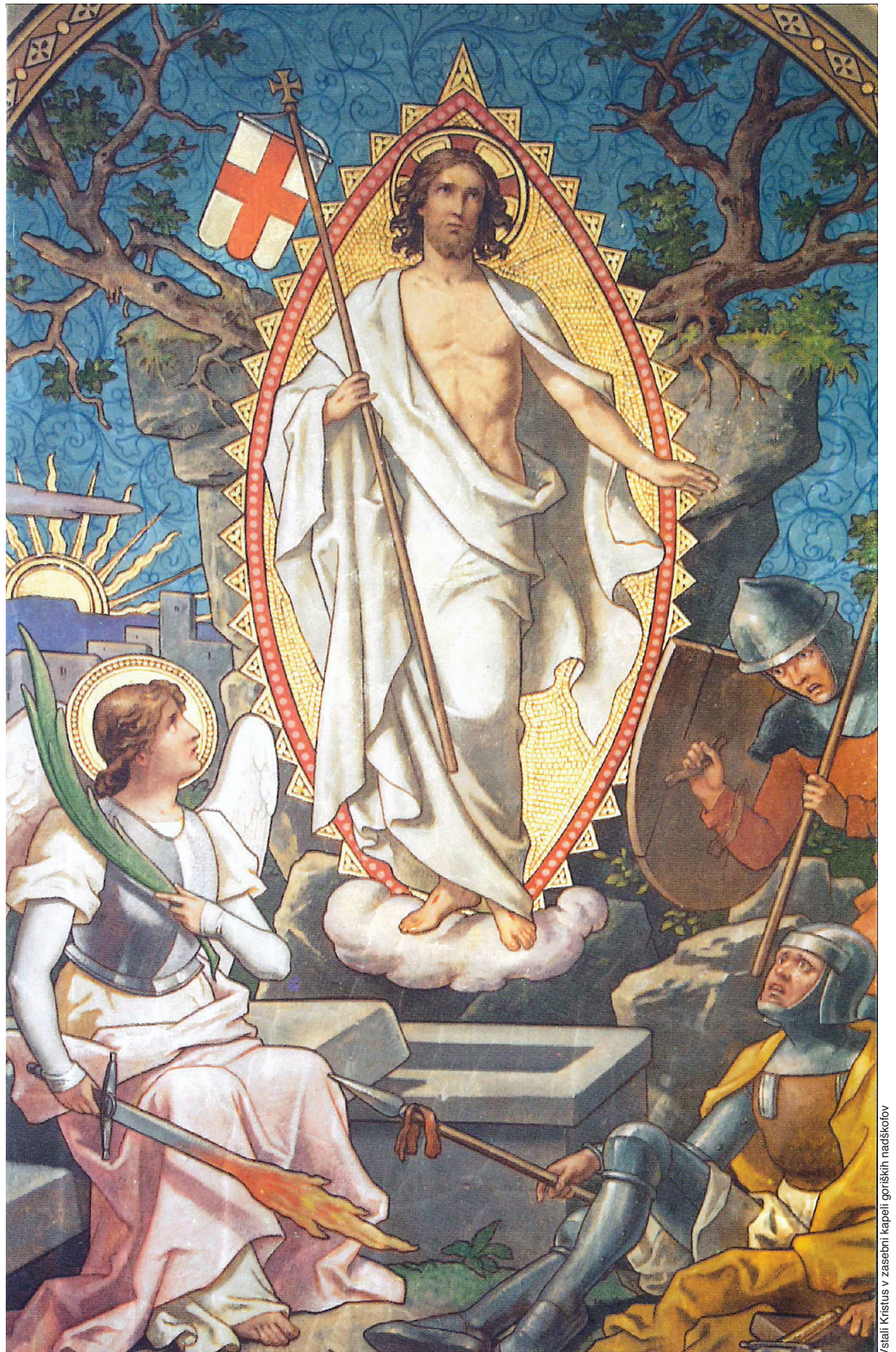
Dobro desetletje dobivam na cvetni petek obisk. Priletna zakonca sta izgubila edinega sina, ko je imel dvaindvajset let. Obisk se vsa leta odvija enako: “Pozvonita, najprej vstopi gospa, oblečena v plašč, ki je star nad dvajset let, s klobučkom tiste dobe. V eni roki drži šopek vijolic, z drugo pa žensko torbico. Vedno isti pozdrav: “Prišla sva vam voščiti za Veliko noč. Vijolice sem nabrala, preden sva odšla od doma, drugi šopek pa bom nabrala na oljčnico pred mašo, da ga blagoslovljenega odneseva skupaj po maši na sinov grob”. Gospod prinese gajbico sveže zelenjave, letos je prinesel motovilec, pa pravi: “Ta motovilec sem pravkar nabral, je svež, upam, da boste zadovoljni, je iz mojega vrta ...” Ob odhodu vedno isti pozdrav in to že več kot desetletje. “Jezus je vstal, to govorite ljudem, znova in znova, to naju drži pokonci, drugače bi že davno obupala. Pa še veselo Alelujo!” Čisto slučajno sem jima stal ob strani ob sinovem odhodu. Čisto slučajno sem ju tisti dan spremljal domov in zopet čisto slučajno sem ju za dober teden po sinovi smrti obiskal ... Zakaj je vse to bilo tako? Neka nevidna sila me je vodila, da sem to naredil, čeprav jih prej sploh nisem poznal. Tako je ostala vez, ki traja že dobro desetletje ... Preprosta znanca, s preprostimi besedami, pa s trdno vero, kot bi imel pred seboj starozavezna svetopisemška očaka. Vsako leto me ta obisk za nekaj časa potisne v razmišljanje. Običajno pustim vse in se ponovno potopim z mislimi v to srečanje. Če hoče danes človek pošteno in prepričljivo, ne pa polovičarsko in s slabo vestjo verovati v

Jezusovo vstajenje, ali, kot danes v teologiji rabimo izraz obujenje, se mora zavedati, da se sooči s težavami. Ne prepričajo nas teološka sporočila, kot tudi ne zgodovinska dejstva, ampak pričevanje vere. To je velikonočna vera, ki je od vsega začetka oblikovala celotno Jezusovo izročilo. Velikonočna vera je za prve kristjane, kot tudi za nas, potrditev spoznanja, da naša krščanska vera stoji in pade s pričevanjem o Jezusovem obujenju. Brez tega je naše govorjenje o veri besedičenje, prazna pa ostane tudi naša osebna vera. Za kristjana je Velika noč osnovna celica osebne vere in obenem trajno jedro naše krščanske veroizpovedi. Obujenje ni dogodek skupine verskih navdušencev, ali apostolov, ampak je sporočilo celotne Nove zaveze in je skupno vsem novozaveznim spisom. Novozavezna velikonočna pričevanja so pričevanja o obujenem ali vstalem Jezusu. V Novi zavezi Svetega pisma spoznamo, da vseskozi se vstajenje – Jezusovo obujenje - razume kot delo od Boga, Očeta. Stara razlaga, ki je bila napisana okrog leta 1500, pravi: “Bog je Jezusa pustil vstati, potem ko ga je rešil smrtnih muk!” Obujenje nas tudi opozarja, da je Bog posegel tam, kjer je človeško gledano vsega konec. Pri ohranjanju naravnih zakonov je Jezusovo obujenje čudež – čudež začetka novega življenja iz smrti. To ni predmet zgodovinskih razlag, pač pa klic in celo “ponudba” vere, ki se edina lahko približa resničnosti Jezusovega obujenja. Človek je od Boga poklican in sprejet v nepojmljivo vseobsegajočo zadnjo resničnost, ali dokončno sprejetje. Odrešenje za nas ljudi izhaja iz dogodka, ki temelji na božjem dejanju in zvestobi, ob Jezusovem obujenju. Ob težkih trenutkih naj nas spremlja spoznanje: “Križani živi pri Bogu – to je naša pomoč in naše trdno upanje!” Z veselo Alelujo stopajmo vsak dan v novi dan!

Naše voščilo in obvestilo uredništva

Spoštovane naročnice in naročniki, bralke in bralci našega Novega glasa! Ob Veliki noči vam vsem iz srca voščimo vesele praznike! Naj nas veselje, ki smo ga v teh težkih časih vsi še kako potrebni, spremlja tudi v prihodnje! Ko se zaposleni pri Zadrugi Goriška Mohorjeva iskreno zahvaljujemo vsem, ki se na krakšen koli način trudite, da bi Novi glas tudi v

prihodnje bil glas nas in vas vseh, vas tudi naprošamo, da nam ostanete zvesti tudi v prihodnje. Veselo Veliko noč torej in naj nas Vstali spremlja, predvsem pa naj nam vliiva prepotrebno upanje! V uredništvo se vrnemo v četrtek, 31. marca, uprava v Gorici dela normalno, zaprta bo le na veliki petek in za praznike.

Vsaili Kristus v zasebni kapeli goriških nadškofov

Lanza

- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE IN KOZMETIČARKE

www.parrucchelanza.com

Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

Vesele velikonočne praznike!

Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odperto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

GORICA Posvet o novem zakonu o založništvu

Predsednik SSO Bandelj je zagotovil pomoč naši Zadrugi

Minuli ponedeljek, 21. marca, je bil v likovni galeriji Ars na Travniku v Gorici posvet z naslovom *Slovenski katoliški tisk v luči novega zakonskega osnutka o tisku*. Težave in izzivi, ki ga je privedla Zadruga Goriška Mo-

legat vsedravnega združenja katoliških tiskov FISC za Triveneto Mauro Ungaro, članica deželnega vodstva časnikarske zbornice Breda Pahor, glavni

zakona, ki bo upošteval tudi manjšinske periodične publikacije. Prav zato bo poslanka Blažina tudi v prihodnje bdela nad zakonskim osnutkom, kot

foto dpd

Foto JMP

horjeva, naš založnik torej, ki se nahaja v hudih finančnih težavah. Posvet je vodil Peter Černic, predsednik uprave Zadruga Goriška Mohorjeva, na njem pa so s tehtnimi posegi sodelovali slovenska poslanka v Rimu Tamara Blažina, deželni svetnik Slovenske skupnosti in podpredsednik sveta dežele FJK Igor Gabrovec, odgovorni urednik tednika Voce Isontina in de-

urednik beneškega petnajst dnevnika Dom Ezio Gosgnach ter predsednik uprave Primorskega dnevnika Bojan Brezigar. Posvet je bil dober in izčrpen, ker smo na njem lahko spoznali prizadevanja vseh vpletenih pri osnovanju zakonskega predloga za tisk, ki sedaj nadaljuje svojo pot v senat, bo pa, tako so poudarili prisotni, potrebno še veliko naprezanj, da pride do takega

sta svoje zanimanje in delo pri osnutku obljubila tudi Gabrovec in Brezigar. Kaže, da bo novi zakon za tisk predvideval javno financiranje tudi za tednike, kakršen je Novi glas. Ob koncu plodne debate je deželni predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj povedal, da sta s kolegom Rudijem Pavšičem v soboto sklenila nagovoriti

deželnega odbornika Torrentija za pomoč naši Zadrugi Goriška Mohorjeva, ki pa je še vedno v postopku varčevanja ter temeljite preнове.

JUP

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

želi včlanjenim društvom, pevskim zborom in organizacijam kakor tudi vsem, ki njeno delo podpirajo in spremljajo, vesele velikonočne praznike.

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vošči vesele velikonočne praznike cerkvenim pevcem, pevovodjem, organistom in vsem ljubiteljem zborovskega petja

Blagoslovljene velikonočne praznike

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

svet slovenskih organizacij

Vsem članicam in celotni naši narodni ter širši skupnosti želimo blagoslovljeno Veliko noč. Marec 2016

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij

O našem kriznem stanju, šolstvu in drugih odprtih vprašanjih

nimi organizacijami v Nabrežini. Dobrodošlo je bilo umirjeno vzdušje, v katerem so bili izpostavljeni predlogi in stališča, ki bodo v prihodnje koristni pri nastopanju v raznih posvetovalnih organih, ki so pristojni za slovensko narodno skupnost v FJK, v prvi vrsti v posvetovalni deželni komisiji.

V nadaljevanju zasedanja Izvršnega odbora SSO je bil dokončno oblikovan odbor za ustanovitev deželne kulturne nadzveze. Sestavljajo ga po dva predstavnika iz

vsake pokrajine in v kratkem bo sklicano prvo srečanje. Pokrajinski predsednik za Tržaško Igor Švab je poročal o srečanju s predsednico Paritetnega odbora, kjer je bilo obravnavana vrnitev Narodnega doma v ul. Filzi. Odprta vprašanja ostajajo lastništvo in pa stroški preselitve Tržaške univerze na druge lokacije.

Predsednik Bandelj je odbornikom poročal še o prizadevanju Kmečke zveze za uresničitev protokola o Prosekariju, ki kljub obljubam še ni bil podpisan. Predstavnikom Kmečke zveze je bila s strani SSO-ja zagotovljena podpora in pomoč v odnosu do pristojnih deželnih organov. Predsednik Bandelj je omenil tudi srečanje z javnimi upravitelji Zgornjega Posočja, ki imajo več predlogov za čezmejno sodelovanje na podlagi evropskih projektov.

Izvršni odbor SSO je pred zaključkom zasedanja izrazil zadovoljstvo, da je dr. Drago Štoka na predlog SSO prejel prvo priznanje dr. Jožeta Pučnika, ki ga podeljuje istoimenski inštitut.

Povejmo na glas

Človek je dobil veliko priložnost

Ker je z vstajenjem življenje zmagovalo nad smrtjo, je to človeku odprlo čudovita in več kot spodbučna obzorja ter možnost srečne prihodnosti. Stráhu pred do tedaj nepreklicno oblastjo temnega groba so bile spodekane korenine in to je lahko dalo moč in prepričanje v vse tisto, kar je lepo in dobro. Svetloba lahko zmaga povsod, kjer ji mračne sile še zapirajo pot. Svetloba kot prepoznanje, da je mogoče ustvarjati boljši in lepši svet, v katerem bo človek živel srečnejše in bolj smiselno življenje. Svet, ki bo vse bolj prežet z vsem tistim, kar prinaša mir in prijetno sobivanje z vsemi. Svet, v katerem bodo dobroti odprta vsa vrata, dobroti in vsemu dobremu v človeku. Kjer bodo človeku vse manj vladale sile uničevalnega nagona, vse manj bo v njem želje po nadvladi nad drugim človekom, vse manj bo v njem nuje, da se bori z drugim človekom, ker se menda drugače ne da in je nujno tej smeri slediti. Človek je v vstajenjskem siju dobil zagotovilo, da se na lépo v sebi lahko opre. Da lahko verjame v zmagoviti vpliv svojih plemenitih vzgibov in se ne predaja varljivemu zapeljevanju namigov, naj misli in skrbi le zase, naj ne zaupa nikomur, naj v nikomer ne vidi prijatelja in brata, in naj dela dobro le za samega sebe. Ker vse, kar to ni, naj bi bilo le za slabotno in sanjače, ki ne znajo biti odločni in če je potrebno tudi neusmiljeni in kruti. Vstajenjski sij pa bo odprl povsem nove poti, poti, ki so iz iste snovi, kot je ta sij sam, namreč dobro za vse. Ker samo te-

daj, kadar je dobro za vse, za drugega, je zares dobro tudi zame. Nikoli ne more biti dobro, kadar je dobro samo zame, nikoli in nikdar. Saj je sij vstajenja dejanje za drugega, je dejanje za srečnost tega drugega, za srečnost vseh drugih in v svojem obsegu je tega sija zmožen tudi človek. Človek torej ni obsojen na propad s tem, da živi samo zase in le zase, človek je rojen za zmago in smisel s tem, da živi tudi za drugega in vse druge. V nasprotnem primeru smo takoj v sporu, v sporu za materialne dobrine, v nenehnem sporu za vpliv, ki ga želimo imeti nad drugim in drugimi in iz tega se rodijo mržnja, nestrpnost, sovraštvo, da nam postane sočlovek napoti in odveč. Rodijo se vojne, ki so v bistvu želja za uničenje drugega, vojne in zadajanje hudega v zasebnem življenju, pa tudi v širokih razsežnostih, vojne med narodi, znotraj narodov, med civilizacijami in verami. In prav to hoče zlo, da človek pokončava drugega človeka, da prevlada sovraštvo do največjega možnega rušenja z neštetiimi žrtvami in grenkobo poraza. Vstajenjski sij pa nam znova in znova premenitih vzgibov in se ne predaja varljivemu zapeljevanju namigov, naj misli in skrbi le zase, naj ne zaupa nikomur, naj v nikomer ne vidi prijatelja in brata, in naj dela dobro le za samega sebe. Ker vse, kar to ni, naj bi bilo le za slabotno in sanjače, ki ne znajo biti odločni in če je potrebno tudi neusmiljeni in kruti. Vstajenjski sij pa bo odprl povsem nove poti, poti, ki so iz iste snovi, kot je ta sij sam, namreč dobro za vse. Ker samo te-

Janez Povše

POGOVOR Hanzí Tomažič, urednik Nedelje na Koroškem

Nedelja praznuje 90 let

Nedelja, cerkveni list krške škofije, kot piše v samem naslovu, je bila ustanovljena leta 1926. Nedelja, ki je izjemno lepo grafično oblikovan časopis, praznuje torej letos 90 let. Odgovorni urednik Nedelje je Hanzí Tomažič, ki se je rad odzval na povabilo, da bi nam povedal kaj več o samem časopisu in njegovi zgodovini, pa tudi o izzivih sodobnega časa za vse časopise in seveda nas časnikiarje. S Hanzijem se pozna vrsto let in se tikava, oba priznava, da je stikov, osebnih, med nami pre malo, a vsaj enkrat na leto pa se le srečava.

Hanzí, nam lahko poveš, kako je prišlo do nastanka časopisa Nedelja, kdo ga je ustanovil, kdo ga financira, pa tudi kratak pregled devetdeset let dolge dobe nam podaj.

Zanimivo, da so začetki časopisa povezani z Ziljsko dolino, torej če gledamo z narodnostnega in jezikovnega vidika, prihaja Nedelja z roba od roba. V Borljah v Ziljski dolini je skupina slovenskih duhovnikov okrog župnika Ivana Lučovnika snovala časopis za slovenske vernike. Bila je resnično drzna ideja: niti desetletje po katastrofi prve svetovne vojne, po plebiscitu, ki je imel za posledico svojevrstno eksodus slovenske inteligence na Koroškem, sredi najhujše gospodarske stiske mlade in od vseh neljubljene države, ki je nastala na ruševinah velikega habsburškega imperija, so ti duhovniki začeli izdajati verski list v slovenščini. In so mu dali ime, ki je po devetih desetletjih tako sodobno in privlačno, da si ga je pred nekaj leti nadel še naš strinski nemški cerkveni list krške škofije. Prve izdaje tednika Nedelja leta 1926 so se tiskale prav pri vas, namreč v katoliški tiskarni v Gorici. Pred drugo svetovno vojno je bila Nedelja mesečnik, izhajal je pod okriljem katoliške akcije, leta 1941 pa so nacistične oblasti po napadu na Jugoslavijo prepovedali Nedeljo in tudi vse, kar je bilo slovenskega na Koroškem. Za božič leta 1945 pa je Nedelja začela ponovno izhajati, tokrat kot cerkveni list krške škofije. Škofija v Celovcu je glavni finančier časopisa in posredno prek Slovenskega dušnopastirskega urada tudi lastnik in izdajatelj. Nekaj sredstev iz avstrijskega sklada za pospeševanje tiska, od demokratizacije Slovenije naprej pa dobivamo tudi nekaj podpore od Urada za Sloven-

ce v zamejstvu in po svetu. Toda sredstva obeh držav so le majhen delež našega proračuna, vsekakor manjši kot pa so dohodki od naših naročnikov. Tako smo v srečnem položaju, da lahko delamo in ustvarjamo sredi slovenskega jedra – saj imamo naš sedež v Mohorjevi hiši – toda nismo odvisni od narodnostnih struktur. Pomembni

Foto DPD

prelom v zgodovini časopisa se je zgodil v začetku osemdesetih let, ko je neutrudni snovalec pastoralnega dela na Koroškem rektor Jože Kopeinig prevzel časopis in ga temeljito reformiral, s tem da ga je preusmeril od nabožnega lista v časopis, ki je dejavno posegal v družbenopolitične debate, časopis, ki se je odprl tudi bralcem ob verskih robovih, časopis, ki je iskal dopadljivo zunanjo podobo. Predvsem pa je k sodelovanju pritegnil laike in lahko rečemo, da je jedro uredništva še danes tisto, ki ga je zbral in oblikoval Kopeinig.

Ena od odlik vašega časopisa je izvrsten jezik, pa tudi za izdelavca imate letošnjega Tischlerjevega nagradjenca dr. Franceta Vrbinca, ki je za vse ljubitelje lepe slovenske besede pravi pojem, sami Korošci ga imenujete "jezikovni papež" koroških Slovencev. Kaj več o tem.

Glede našega jezika, boš tu in tam v Ljubljani, naletel na drugačno mnenje. Razlog je popolno nepoznanje razmer, v katerih delamo. Naša lektorica opravlja garaško delo, saj moraj ves čas tehtati, da ostaja vse v pravih slovenskega knjižnega jezika, hkrati pa se mora truditi, da se branje ne oddalji preveč od tega, kar naši bralci sploh še razumejo, povrh pa mora do gotove mere spoštovati osebni stil avtorjev, ki so pri nas pač – hočeš, nočeš – pod vplivom nadvse dominantne nemščine. To je mimgrede tudi skrita skrivnost našega »jezikovnega papeža«

doktorja Vrbinca, ki je seveda izvrsten slovenist, ki pa ima kot redko kdo čut, do katere mere naj posega v besedila, povrh pa dosledno spoštuje koroške posebnosti. To je zame prava avtoriteta in utemeljuje, zakaj je prav ta rubrika najbolj priljubljena v našem časopisu.

Nedelja je cerkveni časopis, razloži nam prosim, komu je pravzaprav namenjen in kdo so vaši bralci. To najbolje lahko razložim z jubilejnim zbornikom, ki smo ga ob jubileju kot darilo, ki bo priloženo velikonočni številki, pripravili v znak spoštovanja in hvaležnosti do naših bralcev. V njem je devetdeset portretov, življenjskih zgodb naših ljudi, večinoma iz dvojezičnih južnokoroških far. Za vsak letnik smo izbrali enega bralca in naš prvi pogled pri izbiri je veljal tistim, ki navadno niso v luči žarometov javnosti: preproste žene in

možje, angažirane učiteljice in učitelji, kulturniki, redovne sestre, gospodinje, podeželski duhovniki in še bi lahko našteval. To je jedro naših bralcev, nje moramo imeti pred očmi, ko pripravljamo branje, ki se ti sočerokrat natiska in pride v domove, da tam ustvari nekaj, kar štejemo k jedru našega dvojnega poslanstva: občutka skupnosti tistih, ki berejo in čutijo sredi morja nemško govorečih v slovenščini, skupnosti tistih, ki iščejo smisel življenja v sporočilu veselega oznanila. Ne bojte se na kvadrat, tako rekoč. Če temu dodamo še tiste na robovih, iščoče, posebne in posebne, vizionarje in ustvarjalce, vpletemo še naše vesti prek lastnega obzorja, v Slovenijo, v zamejstvo in zdomstvo ter dodamo še pogled na vesoljno Cerkev in globalno vas, potem približno razberemo, kaj hoče in kaj je Nedelja.

Nedelja ima izjemno dopadljiv medijski portal na svetovnem spletu, saj ste na internetu zares lepo prisotni. Nekaj besed o delu na spletu in pa predvsem o odnosu med tiskano besedo in spletom, socialnimi omrežji...

S spletom je tako: nobenega dvoma ni več, da medmrežje na radikalni način postavlja pod vprašaj skoraj vsa področja našega življenja – kako komuniciramo, kako delamo, kako pritrudimo od točke a do točke b in tako naprej. In kljub vsej radikalnosti se zadeve ne spremenijo od danes na jutri, stari in novi svet sta oba tukaj, ponekod še živita paralelna življenja. Včeraj bi lahko rekli: nas vse to ne briga, smo lokalni časopis s pretežno starejšimi bralci, danes to že težje trdimo, kaj bo pa jutri? Menim, da je spletna revolucija za take medije, kot je naš ali vaš časopis, prej možnost kot grožnja. Res je tudi veliko površnosti in neljubih stvari v teh novih medijih, hkrati pa je prav v tej nestalnosti veliko možnosti: včasih v manjšem okviru lažje kaj preizkusiš kot pa v velikih medijskih hišah.

/str. 18
Jurij Paljk

POGOVOR Marko Pisani, pokrajinski tajnik SSK za Tržaško

Za SSK in Trst je odprtost smernica za prihodnost

Čez kakšen mesec bo v Italiji kar nekaj pomembnih volilnih preizkušenj. Za župane in prenovo občinskih svetov se bo volilo v Milanu, Neaplju in Rimu. Za našo deželno Furlanijo-Julijsko krajino in za nas Slovence pa bodo najbolj pomembne volitve v Trstu. Mimo dejstva, da gre za deželno prestolnico in največje mesto oziroma občino v deželi, je Trst zgodovinsko eno glavnih referenčnih mesta za slovensko narodno skupnost v FJK. Po osamosvojitvi Slovenije in njenem vstopu v Evropsko unijo in v območje Schengen, pa postaja Trst vedno bolj zanimiv tudi za osrednji slovenski prostor. Prav zaradi tega nam ne more biti vseeno, kateri župan oziroma katera politična stran vodi tržaško občinsko upravo.

V pripravo na tržaške občinske volitve je aktivno vključena tudi edina samostojna slovenska politična stranka v FJK Slovenska skupnost. Njenemu tržaškemu pokrajinskemu tajniku Marku Pisaniju smo s tem v zvezi postavili nekaj vprašanj o poteku priprav na ta pomembni dogodek, ki bo odločal o družbenem razvoju Trsta v prihodnjih petih letih.

Skoraj eno leto ste pokrajinski tajnik SSK za Tržaško. Kako ocenjujete to obdobje in stranko?

Pred nekaj več kot devetimi meseci je prišlo do zamenjave na tržaški pokrajinski ravni SSK. V tem času smo pomladili pokrajinsko tajništvo in svet. Pritegnili smo več mladih k delu stranke in jih navdušili za politiko. S svoje strani sem si v tem času prizadeval za večje sodelovanje z našimi izvoljenimi predstavniki, ker je potrebna stalna povezava in čim več povratnih informacij s strani naših predstavnikov. To je bistvenega pomena za politiko naše stranke, tako na pokrajinski kot na deželni ravni.

Kako pa stranko vidite v prihodnosti?

Mislím, da mora SSK postati bolj zanimiva za širši krog ljudi. Vsi opažamo spremembe, ki se pojavljajo v zadnjih časih. Stranka mora to upoštevati in temu prilagoditi politiko, programske argumente in komunikacijo. Ne smemo seveda pozabiti, da ima stranka 40-letno zgodovino in iz tega mora črpati, a potrebno je biti toliko pragmatični, da imamo primerne odgovore na izzive današnjega sveta.

Kakšni so danes odnosi s političnimi zavezniki?

V naši tržaški politični stvarnosti je levosredinska koalicija v teh petih letih še dobro delovala. Seveda bila so določena trenja, ki so značilna za vse koalicije. Določena vprašanja so tudi še vedno odprta. Obstaja pa v tržaški pokrajini tudi anomalija zgoniške občine, kjer SSK ni v večini kot v ostalih občinah. Mi smo večkrat predlagali in ponudili naše kandidate za sodelovanje, vendar ni bilo pozitivnega odziva. Toliko

bolj se tej situaciji čudim zaradi izjav predsednice Debole Serrachiani na zadnjem srečanju z župani tržaške pokrajine oziroma t. i. Julijske unije. Namig predsednice je bil, da bi se deželna koalicija ponavljala tudi na vseh občinskih nivojih. Torej zgoniški

ma občine s slovenskim prebivalstvom, čim bolj poenotijo s statutom Julijske unije, predvsem kar se tiče ohranjanja avtonomije posameznih občin in zaščite naše skupnosti.

Če pa občine ne vstopijo v unije do 15. aprila, bodo finančno kaznovane.

Drugi kritičen trenutek je seveda tudi to vsiljevanje unije s finančno kaznijo. Mislím, da tak postopek ni demokratičen in je nespoštljiv do samih občinskih svetnikov in občinskih svetov ne glede na politične usmeritve. To tudi predstavlja nevaren precedens, ki ga bo mogoče uporabiti tudi v prihodnosti za vsiljevanje zakonov.

Res pa je tudi, da moramo biti pragmatični. To velja predvsem za tržaško unijo, kjer smo dosegli neko nadaljevanje zveze Morje Kras med petimi občinami tržaške pokrajine razen Trsta. Julijska unija bi

bila torej nadgraditev te zveze v spoštovanju avtonomije posamezne občine.

Upoštevati moramo, da je danes večina občin v takem stanju, da postaja upravljanje iz dneva v dan težje in zahtevnejše zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, ker ni mogoče zaposliti novih kadrov in ker je vse več zahtev s strani deželne in državne zakonodaje.

Volitve za tržaško občino bodo zelo pomembne za stranko. Kako se stranka na to pripravlja?

Tržaška občina je najvažnejši subjekt v tržaški pokrajini, in to je primarnega pomena tudi za našo stranko. Pet let smo sodelovali v koaliciji, ki je podpirala župana Cosolinija, in zdi se nam, da je pravilno to kandidaturu spet podpreti kot tudi obnoviti našo prisotnost v tej koaliciji od vsega začetka. To smo tudi že storili.

V tem obdobju evidentiramo kandidate, tako za občinski svet kot za tržaške rajonske svete. Odločiti se bomo morali, v kakšni postavi bo nastopala koalicija na teh volitvah, katere bodo liste, tako strankarske kot občanske, in v kakšni povezavi bo nastopala SSK. V tem trenutku pa so še vse možnosti odprte.

Kako ocenjujete delo, ki ga je opravljal sedanji župan Roberto Cosolini?

Kot sem že omenil, je bilo v delovanju sedanje občinske uprave tudi nekaj kritičnih točk. V mislih imam v prvi vrsti rajonska sveta za vzhodni in zahodni Kras, ki sta bila zanemarjena, kot tudi pred kratkim izglasovan prostorski načrt za občino Trst vsebuje nekaj točk, s katerimi ne soglašamo. Vsekakor pa je splošna ocena Cosolinijevega županovanja pozitivna, saj je opazen razvoj, ki ga je bil Trst deležen. Pri samem županu Cosoliniju sem morda pogrešal bolj pronicljivo komuniciranje. Zaradi tega je bila verjetno nekoliko okrnjena zaznava občanov o opravljenem delu. Z učinkovito, dosledno in institucionalizirano komunikacijo bi bil končni obračun bolj prepoznaven.

/str. 18
Julijan Čavdek

Uredništvo Nedelje

Hanzí Tomažič je pri Nedelji že od leta 1981, več kot dvajset let pa je glavni urednik. Gabi Frank, v šoli poučuje slovenščino, pri Nedelji pa je pristojna za lektorat, hkrati pa je urednica otroške strani. Micka Opetnik, je zelo povezana s podeželjem in kulturnim delom. Je predsednica kulturnega društva v Šmihelu in podpredsednica Krščanske kulturne zveze. Pri Nedelji je pristojna za lokalno dogajanje po farah in za poročanje v škofiji, hkrati pa je urednica družinske priloge. Vincenc Gotthardt, ima dolgoletne in močno razvejane stike s kulturnimi ustvarjalci, je dolgoletni kulturni urednik Nedelje in urednik kulturne priloge, pokriva tudi lokale novice, daleč okrog pa je znan tudi za svojo fotografsko oko.

GORICA Skupnost družin Sončnica / P. Christian Gostečnik

Kje si, oče? Kje si, mama?

Franciškan, klinični psiholog in teolog Christian Gostečnik je izreden zakonski in družinski terapevt. Znan je kot dekan Teološke fakultete v Ljubljani in redni profesor za psihologijo religije, pastoralno psihologijo ter zakonsko in družinsko terapijo. Je ustanovitelj Franciškanskega družinskega centra. Je avtor številnih knjig, znanstvenih člankov in raziskav, sodeluje na simpozijih in kongresih doma in po svetu. Razvil je inovativen psihoterapevtski pristop, imenovan "relacijska družinska terapija". V soboto, 12. marca, je bil p. Gostečnik gost tretjega izmed letošnjih večerov v organizaciji goriške Skupnosti družin Sončnica. Bolj kot predavanje je šlo za živahno sečnanje, na katerem je gost v sebi lastnem - zelo neposrednem - slogu ter s kančkom dobrohotne ironije poklonil občinstvu dragocene nasvete in spoznanja o tem, kaj pomeni biti oče in kaj mati v času mladostništva, ko so na preizkusu tako starši kot mladostniki. Ta težka razvojna doba je čas velikih (čustvenih, miselnih, vedenjskih, telesnih) preobratov, zato mladostnik nujno potrebuje ob sebi starše, pa čeprav jih še tako zavrača, je uvodoma povedala predsednica Sončnice Mirjam Bratina.

Dr. Christian Gostečnik

Predavatelj je v začetku občinstvo malce izzivalno vprašal, kaj sploh delajo na srečanju s človekom, ki ne ve, kaj je starševstvo. "Če kdo ne ve, to sem gotovo jaz"! Kaj pomeni vzgajati, "nihče drug ne ve, če ne ti, mama, in ti, oče. Pa še drug drugega tega ne moreta naučiti". On resnično ve "samo eno stvar: kako je biti otrok. To vsi vemo". To je bil torej vidik, s katerega se je lotil svojega razmišljanja, v katerem je utemeljil, da o spoštovanju, dostojanstvu in svetih stvareh lahko otrokom največ povesta oče in mati. Poslušalcem je večkrat dejal, da so veliko boljši starši, kot so bili njihovi. To pa zato, ker "vaši otroci vam pripovedujejo stvari, ki jih vi niti v sanjah niste upali povedati svojim staršem". Otroci izzivajo, so "krasni, inteligentni, ustvarjalni, inovativni, genialni"...

Danes obstajata dve vzgoji: v eni je 'vsemogočni otrok, ki se je rodil, je pravo božanstvo, ki ga je treba častiti in ubogati'. "To je najhujša možna zloraba otroka! Otrok je z vami zato, da se vam upira, da vas nenehno izziva, da vas nauči, kako biti dobra mama in dober oče. Otrok, ki vas nič ne izziva, ne bo nikoli znal biti odgovoren". Druga smer je avtoritativna: 'Jaz sem tako rekel, tako bo in konec!' "Včasih smo temu rekli 'ročno vnašanje podatkov'..."

Kdo je oče?
O starših se ne sme nikdar govoriti nič slabega. Tudi ko se starši ločijo, naj ne govorijo slabo drug o drugem. "Otroci ne bodo nikdar vaših sogovornikov, ko boste grdo govorili o drugem. Če mama grdo govori o očetu, je otrok zmeraj prizadet. Nikoli ne bo z vami sodeloval, ker tega ne more". Otroci imajo "dve ikoni": očeta in mater. "Kaj je še bolj svetega na tem svetu"? Zato tudi "ni hujšega zločina, kot je ta, da oče zlorablja svojega otroka".

Oče, "ti ne boš nikoli nehal biti oče, karkoli že počneš. Tudi če si le 'dopisni član' družine, si oče.

"Otrok je z vami zato, da se vam upira, da vas nenehno izziva, da vas nauči, kako biti dobra mama in dober oče. Otrok, ki vas nič ne izziva, ne bo nikoli znal biti odgovoren".

umiri, tudi sam postane srečen človek. "Ena najhujših nesreč na tem svetu je moški, ki postane oče, očetovstva pa ne prizna ali se ne zanima za otroka ali pa otrok ob njem ne doživi, da se lahko umiri ob njem, da je ta oče ponosen na njega". Samo oče, "ki se vede spoštljivo, je gentleman in urejen", lahko nauči spoštovanje. "Oče ne more biti užaljen, ker je oče! Oče gre vedno iskati otroka, ker je kot Bog. Bog je vedno hodil za ljudmi; če ne, bi ne bil Bog in bi bilo brez veze ga klicati oče". Otrok hoče očeta spoštovati; hoče, da ga oče ne zmerja, da ga ne udari. "Nihče nikdar nikogar ne udari za vzgojo. Udariš zato, ker ne kontroliraš svoje jeze. To pomeni, da si ne spoštljiv do sebe. Do otroka pa itak". Kdo te lahko nauči spoštovanja, če ne oče? "Droge, alkohol, prezgodnja spolnost, razvrat ... vse to, kar danes počenja mladi: kaj je vse to, če ne kričanje 'kje si, oče'?" Starši "niste za vse

Tvoja glavna naloga je, da naučiš otroke, da te spoštujejo. Otroci imajo po naravi najgloblje vpisano v sebi neizpodbitno in brezpogojno željo: spoštovati očeta". Samo od staršev in njihovega vedenja je odvisno, ali jih bodo otroci spoštovali. "Če te otrok ne more spoštovati, bo to njegova večna bolečina in vaš problem, gospodje". Očetje morajo hoditi za otroki.

to krivi! Ste pa edini, ki lahko kaj naredite", je prepričan p. Gostečnik. "Vedno lahko stopite zraven in spremenite sceno, kadar hočete. Samo vztrajati morate. In nihče drug tega ne more storiti. Ni ga na tem svetu". Otrok je vedno prizadet, če ne more reči "dragi oče". Težke misli ("junk thoughts") in težke besede lahko gredo globoko v otroka in ga zaznamujejo za vse

foto dpid

življenje. "Otroci hočejo, da bi bili očetje srečni". Če so oni zadovoljni, je otrokom lažje.

Očetova glavna naloga je, da zna otroka umiriti. "Otrok te hoče spoštovati, povedal ti bo marsikaj. Tisti otrok, ki ti gre najbolj na živce, je najbolj tvoj! Ta te bo gotovo naučil, kako biti oče". Oče ni človek, ki zameri. "Oče je človek, ki gre vedno iskati otroka. Zato, ker je oče. Ker je to njegova sreča ... Ko vi, dragi gospodje, zaprete vrata pred vašimi otroki, oni nimajo 'šanse', ne morejo priti do vas, je konec sveta"... To je za otroka nepopisna bolečina. Oče bo vedno del otroka. Otrok ga ne more ignorirati: lahko ga sovraži, prezira, zaničuje, lahko ga ima za najslabšega moškega na tem svetu, lahko ga ljubi, občuduje, je ponosen nanj, samo da ve, da je. "Vse lahko delam, ignorirati te ne morem".

To pa je Gostečnik povedal vsem ženskam: "Gospo, očetje so prvi in najmočnejši moški v vašem življenju, najgloblje zapisani v vašem srcu". Vprašanje je samo, kakšen je ta oče. Seveda se bodo pojavljali moški, ki bodo bolj ljubili, hrepeneli, občudovali, s komplimenti obdajali, slave peli, bodo bolj razumevali, nežni in sočutni, "a oče je najgloblje zapisan".

Užaljenega očeta ni; je pa prizadet otrok, ki je za očeta najlepši dar. Otroci se hočejo ob očetu preizkusiti, kaj je ta svet. "Če oče ne bo vztrajal, kdo pa bo"? Oče je svetinja, ikona, je nezamenljiv; če ga ni, tam ostane prazen prostor: ne more ga zapolniti nihče drug.

Gostečnik je pripeljal s sabo dva "asistenta", zakonca Tanjo in Miho, profesorja, ki sta doktorirala iz zakonsko-družinske terapije. Z njuno pomočjo je predstavil nekaj konkretnih prizorčkov, simulacij takih in drugačnih dialogov med očetom oz. materjo in sinom oz. hčerko. Med drugim je tako nazorno obrazložil, zakaj "malo trša" vzgoja ni učinkovita. "Oče se mora toliko umiriti, da bo razumel bolečino otroka". Nobenega smisla nima dajati duška jezi, grobo nadirati otroka, če se je ta npr. vrnil domov pijan ipd. Oče se mora pogovarjati 'kot urejen moški'. "Oče, ko se ti umiriš, si bog, si ikona!"

Kdo je mati?
"Mama, ti si boginja! Oseba, ki vse veš": morda ne, kje so v nekem trenutku otroci "prostor-

ske", a gotovo pozna njihovo čustveno stanje. "Ko se mati umiri, je nezmotljiva". Mati rojeva za večno. "To telo, ki si ga ti rodila, bo večno moj dom, v njem bom živel". Mati, vse je tvoje. Dan, ko si me rodila in pogledala v oči, je bil božič. "Za večno sta skupaj". Vsak dan je božič, vsak dan si ti bog in Bog si je tebe izbral, Bog se je v tebi rodil, on je iz tebe izšel, mati. Marija je bila čista ženska, ki je verjela svoji intuiciji. "Ko ti razumeš otrokovo bolečino, ta postane tvoja", je še povedal Gostečnik, vedno 'v vlogi otroka'. "Ni treba pridig, nasvetov, velikih besed ... Samo poslušati". In otrok bo začel dru-

gače razmišljati. Saj "otroci, ki propadajo, rabijo, da jih nazmerjate, sramotite, krivdo nabijate, da lahko potem še naprej propadajo"... je ironično pripomnil. Tudi mama dobro ve, da otrok, ki ji dela največ težav, je najbolj njen. Tega se nauči, ko otroka začuti v njegovi bolečini. "Če kdo ne postane mama, ji ni pomora. Mama pa točno ve, kaj mora narediti". Dovolj je, da se umiri in gre do otroka. "Mati, ti rešiš ali pa ne bo nihče". Če z otrokom ne govori mama, kdo bo to storil?

"Gospo, vi ste ikone"! Ali je še kaj na tem svetu, kar bi bilo pomembnejše kot mama, ki se usede k tebi in govori? Mati, če si ti tiho, je, kot da si umrla. Nikdar ne smeš biti tiho! Pa bodi mama in ne "podivjana ženska"! Pojdi do otroka in povprašaj, kako je! Poslušaj, sprejmi! Čisto na koncu je p. Gostečnik taščam položil na srce, naj se ne kregajo z zetom, saj je to "popolnoma nesmiselno. Pogovarjajte se s hčerko! Ona je vaša sogovornica. Če ne govorite o zetu oz. snahi, ste naredile hčerki oz. sinu ogromno uslugo".

Danijel Devetak

Voščilo slovenskih škofov 2016 Praznik dokončne zmage življenja

"Velika noč je praznik dokončne zmage življenja. To je uresničitev sanj o večnem življenju, ki se pojavljajo v vsakem človeškem srcu. Pa ne le zato, ker prazniki pri nas sovpadajo s prebujanjem narave, ampak zaradi Kristusove smrti in vstajenja. Velika noč je praznik nezaslišane zmage. Božje Jagnje se je v tej zmagi pokazalo močnejše od človeških volkov, Božja luč močnejša od teme in človeške zaslepljenosti, svetost Božjega Sina in sina človekovega močnejša kot vsi grehi sveta, življenje se je izkazalo za močnejše od smrti, ljubezen je le na videz šibkejša od hudobije, resnica je močnejša od vsake laži in zunanje moči. Velikonočne praznike v letu usmiljenja doživljamo na poseben način, kot razodetje neskončne Božje ljubezni in usmiljenja do človeške grešnosti in slabosti. Božji Sin se je ponižal, stopil v temo, raztrgal naše vezi in nas rešil greha ter nam podaril dar odpuščenja

Msgr. Stanislav Zore

grehov v spovedi. Pri tem pa je pokazal veliko usmiljenje do šibke vere in strahopetnosti apostolov. Tudi nas Jezus v tem letu vabi, naj vstopimo skozi njegovo prebodeno stran, ki so edina nova odprta sveta vrata, kjer lahko najdemo spravo, polnost življenja, notranji mir in veselje. Slovenski škofje želimo velikonočni mir in veselje vsem duhovnikom, redovnikom in redovnicam, vsem vernikom doma in po svetu, še posebej pa vsem bolnim in preizkušenim".

Velika noč v Gorici

Z blagoslovom oljčnih vejic in branjem pasijona po Luku se je v duhovnjiki sv. Ivana v Gorici prejšnjo nedeljo lepo začel veliki teden. Na veliki četrtek, **24. marca**, bo ob 10. uri v goriški stolnici krizmena maša s posvetitvijo olj; ob 17. uri bo maša v Zavodu Sv. Družine, ob 20. uri bo pri sv. Ivanu maša v spomin na zadnjo večerjo, sledi češčenje za otroke, mladino in odrasle. Na veliki petek, **25. marca**, bodo pri sv. Ivanu ob 16.30 spoved, ob 17.30 križev pot, ob 18. uri obredi velikega petka; mestni križev pot se bo začel ob 20.30 pred Vilo San Giusto (na začetku Korza Italija, blizu železniške postaje), šel bo mimo zapora v ul. Barzellini in se končal pred stolnico. Na veliko soboto, **26. marca**, bodo pri sv. Ivanu ob 19. uri obredi velikonočne vigilije in blagoslov jedil. Velika noč, **27. marca**: v stolnici bo slovesno vstajenjsko slavje s procesijo in mašo ter sklepnim nadškofovim blagoslovom ob 6.30 (pozor! S sobote na nedeljo je treba premakniti urine kazalce za eno uro naprej). Ostale maše v mestu so na Veliko noč kot ob nedeljah. Veliki ponedeljek, **28. marca**: maše v mestu kot ob nedeljah; odpade le večerna maša na Travniku.

USMILJENJE JE OBRAZ CERKVE (6)

Primož Krečič

V SREDIŠČU KRŠČANSKE PRAKSE

Kakor je usmiljenje temeljna lastnost Boga, mora biti tudi postavljena v središče krščanske misli in prakse. Cerkev vabi, da smo usmiljeni, kakor je usmiljen nebeski Oče. (Lk 6,36) To oznanilo ima posledice za kristjane, da živimo usmiljenje v našem življenju. To ni neko mirno utapljanje v samozadostnost, ampak nas postavi v gibanje, želi, da bi se odprle naše roke in zlasti naša srca. V latinščini je za usmiljenje izraz *misericordia*, ki pomeni, da imamo srce odprto za uboge, za vse vrste ubogih. Tu se gradi praktično krščansko življenje, ki upošteva stanje ljudi in jim prihaja na pomoč. Pa tudi ljubezen ne more biti abstraktna, ampak oprijemljiva, življenjska, kot dar obnove in odgovornosti pred Bogom, ki nam želi vse dobro. Zato imamo v usmiljenju potrditev, kako nas Bog ljubi in kako smo tudi mi poklicani, da ljubimo z usmiljeno ljubeznijo. Papež Francišek je zapisal, da je usmiljenje nosilna preklada, ki nosi pokonci življenje. (*Misericordiae Vultus*, št. 10) Vse njeno pastoralno delovanje bi moralo imeti okus in značilnost usmiljenja. Prišel je čas, da si Cerkev naloži veselo oznanilo odpuščenja in se vrne k bistvenemu, da si naloži breme šibkosti in težav svojih bratov. Tako bo utripajoče srce evangelija

doseglo srce in duha vsakega človeka. Usmiljenje pomeni tudi verodostojnost oznanila Cerkev, ki v prvi osebi živi in pričuje za usmiljenje. Kjer je navzoča Cerkev, tam je tudi očitno Očetovo usmiljenje, kjerkoli so kristjani, tam bi morali najti oazo usmiljenja. (*Misericordiae Vultus*, št. 12) Papež želi, da bi odprli srce tistim, ki živijo na najbolj obupnih obrobjih življenja, ki jih ustvarja današnji svet. To so rane, ki so bile zadane tistim, ki nimajo več glasu, ker je njihov krik umolknil zaradi brezbriznih bogatih narodov. Še posebej ob jubileju je Cerkev poklicana, da zdravi te rane, jih polajša z oljem tolažbe, obveže z usmiljenjem in ozdravi s solidarnostjo ter pozornostjo. Sveti oče kliče, naj ne pademo v brezbriznost, ki ponižuje, v navajenost, ki omrtvi duha in mu preprečuje, da bi odkril kaj novega, ne padimo v cinizem, ki uničuje, ampak odprimo oči, da bi videli bedo sveta, tolike rane bratov in sester, poslušajmo njihov krik na pomoč. Naše roke naj bodo njihove, naj njihov krik postane naš, da bomo skupaj zdobili ograde brezbriznosti. Ob jubileju še posebno želi papež Francišek, da bi verniki premišljevali telesna in duhovna dela usmiljenja, da bi se prebudila njihova vest, ki pogosto drema pred dramo revščine. Papež uporabi besede svetega Janeza od Križa, da bomo na večer življenja sojeni po ljubezni.

Premislek o tem, kaj je za človeka bolj bistveno

Svetost, ne grešnost

Zavedanje grešnosti ima pomembno mesto znotraj krščanskega življenja. Vsaka evharistija se konec koncev začne s kesanjem, pred veliko nočjo in božičem, največjima praznikoma, imamo postni in adventni čas, v katerem je poudarjena spokornost. Iz sveta je izginila grešnost, občutek za greh, greh kot tak. Vendar se tokrat ne bi posvetil tej misli, pač pa grešnosti v povezavi s svetostjo. Ali bolje, svetosti kot taki, saj sem mnenja, da smo morebiti bolj kot na grešnost pozabili na svetost.

Obračam se na prof. Antona Strleta, ki v uvodu v Koncilsko odloke zapiše: "Ni dobro govoriti o grešni Cerkvi, ker greha ni mogoče prištevati k njenemu bistvenemu jedru, saj je Cerkev bolj Kristusova kakor pa naša in ne bo nič izgubila, ko bo končno greh iz nje odstranjen". Sam bi si drznil iti korak dlje, korak na začetek ali korak na konec, korak, katerega središče je Jezus Kristus.

Najprej se lahko vprašamo, kako pa je bilo v začetku? In odgovor je precej preprost, z njim pa mi vsakič znova postrežejo, teološko sicer

nepodkovani, veroučenci. Ko si predstavljamo, kakšen je bil prvi človek pred grehom, je njihov odgovor, da je bil vesel. Ker še ni grešil. V samem bistvu je bil človek ustvarjen kot vesel (kot svet), podarjena pa mu ni bila grešnost, pač pa k njegovemu bistvu spada

odvzeto ji bo nebstveno in to je greh. Tudi odrešenemu človeku bo odvzeto bistveno, greh. In še vedno bo človek. Človek, ki se bo vrnil v objem usmiljenega Očeta. Ta začetek in konec pa ima svoje bistvo v pravem Bogu in pravem človeku, Jezusu

svoboda, izkoriščanje le-te pa potem pripelje do greha. Grešnost torej ni bistvena za človeka. Podobno ugotovimo, ko zremo h koncu časov. Strle za Cerkev napiše, da bo eshatološka, poveljučana Cerkev še vedno Cerkev,

Kristusu. Ne, ni bil le Bog, pač pa tudi pravi človek, če pa je bil pravi človek, brez greha, pa pomeni, da grešnost ni del človeškosti, pač pa, da je to svetost. Saj ne nazadnje nekatera grešna dejanja označimo za nečloveška, to pa bi mogli

reči pravzaprav za vsa človeška dejanja (tu bi mogli dodati, da tudi v raju grešnost pride v podobi kače, torej ne nekaj, kar je znotraj, pač pa zunaj človeka).

Naša pot je končno pot svetosti. Grešnost nam to svetost onemogoča, kot so pravilno ugotovili veroučarji, sedaj bomo morali to spraviti le še v zavest. Da nam grešnost jemlje veselje, svetost pa je tista, ki nam ga vrača. Če

bomo to uspeli spraviti najprej v zavest, nato pa še v naše delovanje, potem bo imel svoj smisel ne le postni, pač pa tudi velikonočni čas, ki mu sledi.

Središčna točka je ravno zato vstop v skrivnost groba, skrivnost vstajenja, ki pa je hkrati tudi skrivnost našega krsta, tako nam vsaj govori bogoslužje velikonočne vigilije. Zato moremo veseli, ne nad svojo zmago nad grešnostjo (ker to bi bila, če bi premagali samega sebe), pač pa Kristusovo zmago nad grešnostjo, stopiti naslednji dan na ulice in z velikonočnimi procesijami oznaniti oznanilo te zmage. To je hkrati vabilo vsakemu, saj je prav za vsakega bistvena svetost. Kdo pa si ne želi biti preprosto človek, torej preprosto vesel, torej, svet?

Matevž Vidmar

Je res od mrtvih vstal? Zares!

Zares! Kot nekdanj spet se družim z nami, čeprav v Nebesih vekomaj živi. Še Marjam de deviški Svoji Mami kot nekdanj iz ljubečih Jo oči.

V srce lahko Ga prejmemo veseli, po svetu v tabernakljih čaka nas. Ko kaj polomimo, nam rane celi, Krmar na ladji Cerkve skozi čas.

In ljubi nas, zares iz groba Vstali! Za nas umiral je, za nas trpel. Radujmo se na zemeljski obali: morje Ljubezni – kdo nam bo odvzel?

Vsaj s harfo sva, ko to prepevam, srečna! Še Vi se danes Mu nasmehnite – Ljubezen Vstalega je zmeraj – lečna! Približajmo Mu malce še – srce.

Vladimir Kos

GORICA Koncert ob prazniku mestnih zavetnikov

Veliko zanimanje za Pasijon po Janezu

Božični čas navdihuje skladatelje z nežnimi in radostnimi toni, postni čas pa jih vodi v globine smisla človekovega bivanja na tem svetu, v intenzivno podoživljanje najbolj dramatičnih svetopisemskih glavij. Ko se je v take vsebine zamislil glasbeni velikan Johann

na tem, da bi se področje razvilo. Poleg naših produkcij so študentje že sodelovali tudi pri zunanjih projektih, kot je na primer opera *Kronanje Popeje*, marca letos v Operi Maribor, ki jo je dirigiral predstojnik oddelka Egon Mihajlovič". Pravo, redno šolo postavljajo na noge, trenutno pa se

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Sebastian Bach, so nastale pretresljive mojstrovine, med katerimi je *Pasijon po Mateju* dosegel transcendentne vrhove. Le stopničko nižje najdemo *Pasijon po Janezu*, ki je krajši, bolj meditativnega značaja, v vseh pogledih pa ravno tako napisan s čudežnim peresom visoke umetnosti in globoke duhovnosti. Bachov *Pasijon po Janezu* je bil prispelov Kulturnega centra Bratuz in goriškega Združenja cerkvenih pevskih zborov praznovanju ob dnevu zavetnikov svetega Hilarija in Tacijana. Dogodek koncertne sezone, ki je tokrat potekal v stolnici ob podelitvi mestne nagrade filozofu in muzikologu Alessandru Arbu, v soboto, 16. marca, je upravičeno vzbudil veliko zanimanja, saj je šlo tudi za produkcijo mladega oddelka za staro glasbo Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani. Igrali in peli so študentje in profesorji Akademije, baročnemu zboru pa so se pridružili še pevci Komornega zbora Ave. Koncert je po goriški premieri obiskal še uršulinsko cerkev v Ljubljani v okviru Sakralnega abonmaja.

Slovenija doživlja pravi razcvet zanimanja za staro glasbo: predolgo zamrznjeni razvoj tega področja se je pojavil zelo pozno, a je zaradi tega toliko hitrejši, s stalnim povečanjem števila navdušencev, koncertov, izobraževalnih možnosti. Prvi koraki so obetavni, pot pa je še dolga, kot je potrdil tudi dirigent Marko Vatovec: "Oddelek je novejša pridobitev Akademije, stara glasba pa je še vedno izbirni predmet, a delamo

mladi seznanjajo z glasbenim svetom, ki ponuja nešteto novih odkritij, vključno z nujnim upoštevanjem različnih izvajalskih praks.

Zahtevna izvedba *Pasijona* je pokazala negotovosti predvsem v stilnem pristopu pevskih solistov, v natančnosti orkestra, v uravnoteženosti zvočni podobi zbora, v katerem je altovski del deloval apatično v primerjavi z ekspresivnim nabojem ostalih glasov. Celota pa je prepričala z lepo energijo in razumevanjem zahtev skladbe. Dirigent Marko Vatovec je zanesljivo podprl in vospremil mlado zasedbo v glasbeni svet, katerega duhovno dimenzijo so ujeli predvsem pevci v svetopisemskih vlogah, na poseben način tančnočutni Martin Logar v zahtevni povezovalni vlogi Evangelista in Domen Krizaj, ki je pokazal zelo zanimive vokalne in interpretativne sposobnosti v pomembni vlogi Pilata. V *Pasijonu po Janezu* je namreč v ospredju pogovor med Jezusom in Pilatom, ki ga tudi Bachova uglasbitev predstavlja kot človeka, ki globoko v sebi razume razsežnost krivičnega zločina, na svoj način verjame, da stoji pred nenavadnim človekom, in se ne strinja z usodo, ki jo je zanj izbralo ljudstvo. Šibkost povprečnega človeka, hkrati krvočlena norost množice izstopata v tem besedilu: uglasbitev ojačuje sporočilo, ki vabi k razmišljanju o naravi človeka in o razsodnem razmišljanju vernika, ki v koralih izraža sočutje in hvaležnost za vrednote ljubezni in usmiljenja.

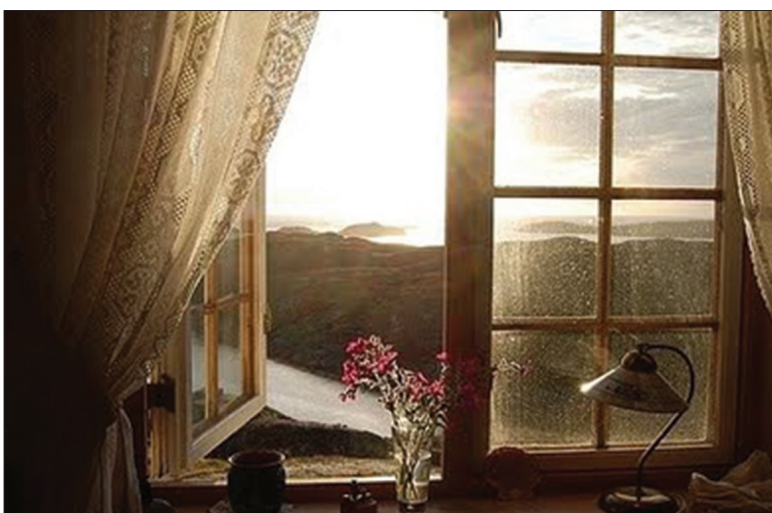
PAL

O intimi

Vzgoja srca

Ko smo deklice v osnovni šoli pri uri zgodovine slišale za 'pravico do prve noči', smo bile zgrožene. Jasno, saj je šlo za jemanje človeškega dostojanstva in časti, ali kot temu pravimo: za prestopke proti nedotakljivosti človeškega telesa. Pač po principu – močnejši si lahko vse dovoli. Pa smo tudi še verjele, da ima pravico do prve noči le tisti, ki ga zares ljubiš in ki te zares ljubi, in celo to, da je prva poročna noč res tista, v kateri se zakonca povsem združita. Ja, sodim h generaciji, ki v osnovnošolskih klopih še ni bila kontaminirana s svobodnim seksom pa tudi spolne vzgoje v šolah še nismo poznali.

Ko je učiteljica, mislim da v petem razredu osnovne šole, deklicam razložila fenomen menstruacije in rodil, so morali dečki zapustiti učilnico. Zadeva je bila intimna, s tem tudi ovita v tančico skrivnosti. Danes intima in skrivnost kot da več ne obstajata, čeprav sta pomembni varovali srčike osebnosti. Odpravljanje obeh je opazno na vseh ravneh. Če je bila pravica do prve noči grob vdor v intimo, se zdi, kot da imamo danes legitimno pravico pogledati skozi vsako

ključavnico, še več, kot da je to postalo svojevrsna sodobna zabava. Na to je spomnil tudi svetovno znan mehiški arhitekt Luis Barragán: "Kar zadeva moje pojmovanje in videnje arhitekture, verjamem, da je veliko tega, kar smo počeli v zadnjih petnajstih, dvajsetih letih predvsem akademsko, brez pravega in globlje razlikovanja in proučevanja novih oblik; to je bilo obdobje "internacionalne" arhitekture.

pak naše zasebno življenje ni življenje v klubu. Mogoče nas je ravno ta način gradnje privedel do neprestane želje po tem, da si vedno želimo zbežati ven, daleč stran od doma. Izgubili smo občutek za intimno, družinsko življenje in le-tega zamenjali za 'javno', brezosebno življenje, daleč proč od dejanskega doma". In če intima ni več vrednota, ne more biti niti 'nepravica' do prve noči. Po eni strani se zdi, da

ob svobodni spolnosti pravica do prve noči sploh ne more biti več uveljavljena, saj je večinoma prva poročna noč vse prej kot 'prva', po drugi strani pa se vsiljuje vprašanje, ali ni morda bolj kot kdaj prej (določeni fevdalci je namreč niso uveljavljali) praktičirana. Prva noč je prva, tudi če ni poročna. Mogotci se sicer največkrat dekletom med rjuhe ne vrinejo nasilno, temveč na veliko bolj eleganten način: z laskavimi besedami, avtomobilom, 'lookom' ... in fascinacija je tu. In dekleta seveda mislijo, da je to to. Domišljajo si celo, da so zaljubljeni; še več: da gre za ljubezen.

bojnih razmerij. Intima ni le stvar intimne, temveč vpetosti v družbeno razmerja, zato je vsak odnos zelo pomemben. In ne gre le za floskulo, ko skušamo ozavešiti, da je zdrav odnos med ljudmi temelj zdrave družbe. Odnos pa zdravi le ljubezen. Morda bi bilo veliko boljše, če bi v šole namesto seksualne vzgoje uvedli vzgojo srca in razuma ali vzgojo za ljubezen, tisto ljubezen, ki pomeni občutenje bistva življenja in s tem svetosti življenja. Ljudem bi bilo smiselno povedati, da se kakovostna življenjska sprememba začne znotraj, kot pravi Bruno Šimleša v *Ljubeznoslovju*, in da tudi ljubezni ne moremo vsrkati od zunaj, temveč jo razvijamo iz sebe samih. Ljubezen ni igra, ni zabava, ni potešitev radovednosti in strasti, je najbolj zaresna življenjska akcija, zato ne more rasti le na fascinaciji in nadalje na neiskrenosti, ljubosumnju ali trgovanju 'dajdam'. In ne nazadnje, tudi ko gre za zaljubljenost, je dobro pretehtati, kaj je zares resnično in dobro, saj kar nam je trenutno všeč, ni nujno tudi dobro. Šimleša v svojem razmišljanju o ljubezni poudarja, da le otroška logika razmišlja po principu "dobro je tisto, kar mi je všeč".

Predpogoj, da bomo znali ljubiti in da bomo lahko ljubljani, je, da začnemo razcvetati ljubezen v sebi. A ne ljubezen kot iluzijo, temveč ljubezen kot radost bivanja, gibalo vsega našega hrepenenja in hotenja, naših besed in dejanj. In naj končam z *Ljubeznoslovjem*: "Ljubezen nikakor nima roka trajanja, iluzije pa ga imajo. Nemogoče je prenehati ljubiti nekoga, ki ste ga resnično ljubili, vsekakor pa je mogoče prenehati čutiti nekaj, kar ste napačno imenovali ljubezen ..."

Ines Cergol

Abonmajška sezona SSG v Gorici

Zelo avtorska interpretacija Dogodka v mestu Gogi

V veliki dvorani Kulturnega doma v Gorici je bila v ponedeljek, 7. marca 2016, na sporedu predzadnja predstava letošnjega abonmajškega sporeda Slovenskega stalnega gledališča Trst za goriško publiko. Pogled na občinstvo ob večerni predstavi ni bil ravno spodbuden. Boljše je bila dvorana zasedena naslednji dan v jutranjih urah, ko so na ponovitev prišli goriški višješolci. Zaradi zapletov z avtorskimi pravicami je iz programa izpadel napovedani muzikal *Zadnjih pet let* Jasona Roberta Browna. Za nadomestno odsko postavitev je vodstvo SSG izbralo delo iz slovenske dramske klasike, in sicer grotesko Slavka Gruma (1901-1949) *Dogodek v mestu Gogi*, za katerega je pisec dobil navdih, ko je kot zdravnik delal v psihiatrični bolnišnici, v istem času se je tudi poglobljajal v Freudove teorije. Literarni kritiki v tem slogovno ekspresionističnem delu že vidijo napoved evropske antidrame in tudi vrh slovenskega v psihoanalizi utemeljenega ekspresionizma. Grum je v svojem ustvarjanju želel jemati v pretres duševni kompleks protagonistov, psihično stanje, zanimala ga je predvsem različnost človekove stiske. Njegovo delo odraža "prikaz in izraz zagatnosti časa in majhnosti slovenskega malomeščanstva". Vso to kompleksnost je režiser Igor Pison ob dramaturški razčlenitvi Katarine Košir in Ane Obreza priredil in mračno tematiko predstavil v ironični ton s hudomušnimi prebliski, ki razbremenjujejo tesnobo ozračje, prisotno v Grumovem *Dogodku v mestu Gogi*. Zgodbo, v kateri nastopa več kot dvajset oseb, - vsaka izmed njih nosi v sebi stiske in strahove in nenehno čaka odrešilnega dogodka, ki ji bo spremenil življenje in prinesel neko katarzično stanje ali vsaj razgibal zatohlost, ki oklepa mesto -, je Pison skrčil na osem, ki jih poosebljata le dva igralca, Daniel Dan Malalan (njemu je režiser dodelil tudi nekaj ženskih vlog, ki bi v takšni "burkaško groteskni" obliki morda bolj sodile v kak kabaretni skeč!) in Patricija Jurinčič. Predstava je nastala v sodelovanju z Glasbeno matico, saj imajo v njej dramaturško vlogo tudi glasba in glasbeniki, ki so neposredno vpleteni v dogajanje. Predstava - morda se je ob njeni postavitvi Pisonu stožilo po odpadlem muzikalul - je prepletena z izseki klasične, operne in pop glasbe, ki se preljujejo v nekakšno ironično groteskno komedijantsko popevanje. Pison je tokrat ubral čudna režijska pota ob razbiranju vsebine v nekem hudomušno humorjem ključu. Zdi se tudi, kot da je odrska postavitev nastala v naglici, nekako površno. Tak občutek ima gledalec tudi ob pogledu na kostume: zdijo se čisto slučajno odbrani, saj odslkavajo neko eklektičnost, katere smisel uhaaja. Lutke, posejane po odru, vzbujajo bolj nelagodje kot vtis zapuščenosti in praznine mesta, v katerem se nič ne dogaja in kjer mestne klepetulje prežijo na vsak morebiten še tako neznamenat pripetljaj, ki naj bi razgibal mučno mrtvilo. V središču Pisonove priredbe *Dogodka v mestu Gogi* je Hana, hči trgovca, katere ponoven prihod v mesto razburi duhove. Sama se ponovno sooča z mladostniško travmo - z nikomur razkritim posilstvom - in s potlačeni strahovi, ki se kot prikazni iz preteklosti vedno znova pojavljajo. V avtorski Pisonovi postavitvi pa se nekako vse izrodijo v neke neprizadete z grotesknimi karikaturami prekrite prizore. Vsi nastopajoči liki so namreč nekakšne smešne karikature. V nekakšen "burkaški" slog je odeta vsa predstava, pri kateri ni tako močno zaznati željo po dogodku, ki naj bi predstavljaval odrešilno bilko za vse te prečudne, s travmami otežene protagoniste.

Instrumentalni ansambel Glasbene matice je vodil Igor Zobin z violinistko Raffaello Petronio, violistko Valentino Bembi in violončelistko Irene Ferro Casagrande, ki so vse prej kot sproščeno dopolnjevali odsko sliko. Predstava se zdi nekakšna avtorska "kaprica". Morda pa so jo že zelo dobro ocenili v visokih kritičnih krogih ali navadni gledalci, katerih okusi večkrat presenečajo. / IK

V drag spomin Alfredu Iermanu

12. obletnica: 28.3.2004 - 28.3.2016

Dragi tata!

Letos 5. novembra bi dopolnil 90. leto starosti. Malokdo dočaka tako visoka in častitljiva leta. Tvoja žena jih je lansko leto izvrstno dočakala, a zate je naš ljubljani nebeški Oče hotel drugače, tako da jih boš slavil v onstranstvu. Le to, kar je bilo vidnega, je minilo. Ostali so spomini in ljubezen. Daleč od oči, a v najinih srcih si vedno blizu. Z mamo ti želiva veselo alelujo, blagoslovljen velikonočni ponedeljek. Ravno na ta dan si pred dvanajstimi leti zapustil vse svoje drage, ki so te imeli radi, to na območju Sv. Gore, kjer je še vedno tvoja duša, kjer mirno počiva, tam, kjer si padel na tla.

Tvoja žena Lojzka in hči Marina

Maša zadušnica v tvoj spomin bo v torek, 29. marca, ob 19. uri, v ločniški cerkvi. Hvala vsem, ki boste prisostvovali.

POGOVOR Matej Ferfoglija o "Kmetiji Matej" in kmečkem turizmu Pri Cirili

Iz ljubezni do domače kmetije, kraškega okolja in Doberdoba

Kmetija na Bratuzevi ulici v Doberdobi je dobila novo ime. Franc in Cirila sta predala vodenje domačega podjetja sinu Mateju, ki že vneto dela na tem, da bi kmetijo in kmečki turizem z okusno domačo gostinsko ponudbo razširil, zraven pa še speljal nekaj novih projektov. Sam pravi, da tako odpira novo poglavje "za družinsko podjetje in doberdobski prostor"...

Vaš kraški "Agriturizem Pri Cirili" je znan daleč naokrog. Lahko kaj poveš o njem?

Naš kmečki turizem je nastal, ko so ukinili osmice v občini Doberdob. Leta 1993 smo odprli kuhinjo in prostore, kakršni so sedaj. To so naredili moji starši s teto in stricem, mamino sestro in očetovim bratom; cela družina se je takrat vrgla v to. Popravili smo del hiše in odprli novi obrat. Na začetku je bila ponudba precej preprosta: imeli smo golaž, frtaljo in njoke, pa še narezek; samo občasno klobase in 'krodegine'. Počasi se je ponudba razvijala in večala. Takrat smo v glavnem gojili prašiče in piščance za domačo rabo, zdaj imamo samo za kmečki turizem 25 prašičev letno, pegatke (it. faraone; op. ur.), purane, race in piščance. Zajce imamo samo občasno. Po novem imam namen se še resneje lotiti živinoreje in ponuditi tudi govedino.

V okolici Doberdoba imamo precej hektarjev pašnikov. Gre za kraško gmajno, ki je bila povetlična zapuščenost in vsaj 40 let zanemarjena, tako da je močno zaraščena. Da pridem do pašnikov in da bo krava tam lahko preživela, bom potreboval vsaj dve leti trdega dela, žaganja in čiščenja grmičevja. Poleg tega nameravam vzeti od 15 do 20 oslov: to so živali, ki jedo malo vsega, tudi staro travo, in teptajo ruj. Dobro sem se pozanimal, si preštudiral zadevo in spoznal nekaj izkušenj: videl sem, da je osel edina žival, ki lahko veliko pripomore k očiščenju gmajne. Nekaj naredijo tudi koze, a težje jih je zagraditi in omejiti v gibanju.

Kje boste imeli osle?

V glavnem se bodo pasli; preskrboval pa jih bom še s senom, ki ga imamo dovolj, in vodo.

Ima še kdo drug osle v vaših krajih?

Doslej ne. V kratkem se bova dva lotila te dejavnosti. Skupina mlajših kmetov se nas je združila s ciljem, da bi čistili okoliški Kras, ki bi tako tudi turistično postal bolj zanimiv in privlačen. Nekateri že imajo krave, drugi jih bodo še vzeli. Upamo, da se bo v nekaj letih spremenila podoba naše kraške gmajne.

Kolikiko kmečkih turizmov je v Doberdobi?

V vasi smo štiri, v celi občini pa pet. Mi smo začeli med prvimi.

Kakšna je bila vaša ponudba do zdaj?

Ponudba je vedno sezonska; gostom ponujamo vse, kar pridelujemo na

vrtu in v hlevu: imamo pretežno svinjsko meso, purana, piščanca, race, faraone itd. Za prvo jed imamo našo tipično joto, njoke iz domačega krompirja, iz kruha, bučne njoke, lazanje z zelenjavo, raznovrstne kremne juhe, pa seveda domači narezek, vloženo zelenjavo. Pečemo domač kruh in domače sladice. Nudimo tudi palačinke z domačo marmelado.

Kdaj je kmečki turizem odprt in po kakšnem urniku?

Odprti smo skoraj celo leto, seveda ob koncu tedna, od petka popoldne do nedelje zvečer. Zaprti smo od polovice junija do konca avgusta, dva tedna še ob koncu leta.

Lahko vas obišče kdorkoli ali je potrebno rezervirati mizo?

Najbolje je rezervirati s klicem na telefonsko številko 0481 78268 ali 340 1048982. Nekaj informacij je mogoče najti tudi na strani spletne omrežja facebook "Pri Cirili" in, v kratkem, tudi na spletni strani.

Zdaj torej napoveduješ novosti...

Kmetija je dobila novo ime: Kmetija Matej. Podpisal sem 29. februarja. Kmečki turizem, ki ne obstaja brez kmetije, bo ohranil ime "Pri Cirili", ki je že poznano, 'zgodovinsko', pa tudi iz spoštovanja do mame, ki upam, da bo kuhala še veliko let. Do tega ima namreč veliko veselje. Jaz sem zraven od nekdanj: na kmetiji od rojstva, v kmečkem turizmu, od kar smo ga odprli. Vsak konec tedna, če nisem imel posebnih opravil in če je bilo delo, sem bil tu. Vedno smo delali družinsko. Teta je umrla, ostali smo člani naše družine, večkrat pomagata še stric in bratranec. Zdaj je za vas, kmetijstvo in turizem pomembno, da čistimo okolje in ga olepšamo. Ljudje se teri že imajo krave, drugi jih bodo še vzeli. Upamo, da se bo v nekaj letih spremenila podoba naše kraške gmajne.

nega začetka še vedno priključuje ljudi. S pašo in čiščenjem okolja nameravamo omejiti prisotnost klopotov, ki so v naših krajih zelo nevarni. Ko bo gmajna sčiščena, bo zaživela: spet se bodo pojavili žuželke, ki se hranijo s klopi, kot npr. kobilice in ščurki, pa tudi divji zajci in fazani, ki ne marajo visoke trave. S pašo in čiščenjem se bo prenovil kraški ekosistem. Čaka nas veliko let dela, gre za dolgoročen načrt. Mlajši kmetje se večkrat srečujejo in se skušamo organizirati tako, da bi vsak prispeval svoj delež po začrtanih skupnih smernicah. Ko bo okolica sčiščena, bo tudi lepa in jo bo lažje tako ohranjati.

Ste od javnih ustanov za to delo prejeli kakšne prispevke?

Ne morem reči, da ni nič. Računamo na razvojni načrt za kmetijstvo, t. i. PSR. Upamo, da bomo prejeli vsaj kaj malega. Obstajajo prispevki prav za pašo in čiščenje, stroškov pa je že zdaj veliko več. V zadnjih mesecih intenzivno delam, kar mi jemlje ogromno ur in materiala; veliko vlagamo v upanju, da bomo mogli računati na večje število gostov. V glavnem jih je več pozimi; ko bo okolje bolj urejeno, upamo tudi v njihovo večjo prisotnost poleti. Če povečamo turizem, povečamo tudi delo v kmečkih turizmih. To smo že preverili: ko dela eden, delamo vsi. Ali smo vsi polni ali pa smo vsi prazni. Vsak itak nudi nekaj svojega, vsak ima svoje kliente.

Imate tudi sadje in zelenjavo?

Seveda, vsi pridelki rastejo na naši zemlji, vino prihaja iz naših vinogradov.

Torej: obdelujete zemljo, redite živali, imate kmečki turizem...

Kdo vse to dela?

V glavnem jaz, tata, mama in sestra Alenka. Časa nam ne ostaja veliko... Pomembno je se dobro organizirati. Če je vreme naklonjeno, je možno vse to dobro voditi.

Od ponedeljka do petka garate, ob koncu tedna tudi?!

V njihah je dela za vsak dan. Ob koncu tedna pa smo pretežno v kmečkem turizmu. Za praznike

imamo veliko ljudi, ki se prijavijo že mesece prej. Ob praznikih poskrbimo za praznično kosilo z jedmi izven vsakdanjega menija, kar seveda zahteva nekaj več priprave. Vsekakor se trudimo za pogostitev s tipično in tradicionalno hrano.

Gostje prihajajo tudi od daleč?

V zadnjih dveh letih smo poskrbeli za več reklame. Gostje prihajajo od vsepovsod, iz sedmih dežel in vedno več iz tujine. Kaj več bi jih morda bilo, ko bi si v okolici lahko ogledali še kaj. Od jezera pa do drugih objektov, marsikaj je zapuščen... Nekaj načrtov imamo tudi z občinsko upravo.

Kaj meniš o splošnem vzdrževanju javnih krajevnih letov?

V prejšnjih letih je bilo marsikaj žal zanemarjeno. Park so zaprli, skoraj povsem je izumrlo kmetijstvo, težko je bilo delati karkoli. Z novo upravo se stvari počasi spreminjajo na bolje. Če hoče kdo kaj narediti, mu je zdaj to omogočeno.

Pri vsem tem se "za dušo" slučajno ukvarjaš še s čim?

Veliko let pojem v zboru Hrast, sem član istoimenskega društva in koordinator Civilne zaščite v Doberdobi. V glavnem to, drugo sem opustil.

Vrnimo se h kmetiji...

Kako si prišel do pomembne odločitve?

Prič sem resneje pomislil na svojo kmetijo pred 10 leti. Takrat sem šel delat v veliko vinarsko podjetje, kjer sem se marsikaj naučil. Po izobrazbi sem sicer računalniški tehnik; imel sem svojo "firmo", delal sem z računalniki, na ladjah - v Tržiču, Margheri, Anconi in Genovi - sem nastavljal telefonske, televizijske, alarmne in podobne naprave. Vzporedno, ko sem mogel, sem vedno pomagal doma. Odločitve niso bile moje, dajal pa sem na razpolago svoje roke. Sedanji korak je bilo zame nekaj naravnega.

Kakšen pa je bil ta prehod z birokratskega vidika?

Ha ha! Tu je bilo največ dela. Živimo pač v Italiji... Veliko časa in energije se potroši za usklajevanje dejavnosti z zakonskimi določili, ki urejajo vsako najbolj banalno zadevo.

Je danes mogoče živeti od take dejavnosti?

Po novih načrtih bi mi to moralo uspeli. Tu živimo in delamo starši, sestra Alenka in jaz. Treba je bilo tudi stiskati, a mislim, da bi po novem morali shajati. Za to si prizadevam. Prejšnja leta sem kaj služil tudi zunaj, pa tudi starši računajo na pokojnino. Perspektive so, drugače bi se ne vrgel v tak projekt. Bogati ne bomo postali... Zelo pa so mi pri srcu narava, kraško okolje in Doberdob. To me žene naprej.

Vse, kar pridelujemo, tudi porabimo; malokaj neposredno prodamo. Živali ne hranimo z umetno krmom, ampak z domačimi pridelki.

Imate v kmečkem turizmu tudi kakšno razstavo ali kakšen kulturni dogodek?

Občasno organiziramo razstavo, knjižno predstavitev ali kaj podobnega. Za naprej pa imam še nekaj skritih načrtov...

Danijel Devetak

KATOLIŠKA KNJIGARNA Na kavi s knjigo

Revija Mladika ima 60 let!

Minuli četrtek so v Katoliški knjigarni na tradicionalnem jutranjem srečanju Na kavi s knjigo, kavo ponujajo tržaško podjetje Primo Aroma, predstavili novo grafično podobo tržaške kulturne revije Mladika, ki letos obeležuje šestdesetletnico izhajanja. Dr. Damijan Paulin, ki je vodil pogovor z urednikom Mladike Marijem Mavrom in urednico knjižnih založb pri Mladiki Nadio Roncelli, je v uvodu poudaril predvsem dejstvo, da je Mladika ena redkih, če ni prav edina, revija, ki v našem prostoru vztrajajo toliko let, je pa tudi ena od vseslovenskih revij, ki vztraja in redno prihajajo med bralce že toliko let.

Urednik Mladike Marij Maver se je spomnil začetkov izhajanja revije, ki je za šestdeseto obletnico izšla v prenovljeni grafični podobi in bogatejša, povedal, da je bila predhodnica revije periodična publikacija Mlada setev, povedal, da je pod psevdonimom Trnček pisala v revijo

Jolka Milič, sodeloval pa je tudi pisatelj Zorko Simčič, ki je kasneje odšel v Argentino. Marij Maver se je spomnil tudi celovške revije Vera in dom, kot je

Nadia Roncelli in Marij Maver (foto dpd)

tudi izpostavil vlogo revije Most in Pahorjevega Zaliva, ki je prenehal izhajati z nastankom samostojne države Slovenije. Urednik Mladike je izpostavil predvsem nezamenljivo vlogo Jožeta Peterlina, ki je zbiral mla-

de in jih navduševal za narodno in kulturno delo, kot se je sprehodil tudi skozi čas, saj je Mladika bila seveda najprej namenjena slovenskim bralcem v

našem prostoru in zdomstvu, po osamosvojitvi matične domovine pa je prisotna tudi v Sloveniji. Spomnil se je imenitnih sodelavcev, med temi je izrecno omenil danes preminule stalne sodelavce revije Mladika,

ki so bili Maks Šah, Martin Jevnikar, Pavle Merku', še danes pa sodeluje Alojz Rebula. Mladika ima danes 1200 naročnikov, od tega jih je še vedno največ na Tržaškem in Goriškem, 150 izvodov pa gre v slovensko diasporo, prednjačijo naročniki v Argentini, ZDA ter Kanadi. Še vedno pa jih je največ prav na Tržaškem in Goriškem. Nadia Roncelli je izpostavila nagradni natečaj za književnike, tako za prozo kot poezijo, ki ga že vrsto let Mladika prireja, nanj pa se iz leta v leto odziva vse več slovenskih literatov.

Srečanje je ponudilo prisotnim ploden pogovor, v katerem je dr. Zoltan Jan naglasil pomembno vlogo Mladike tudi pri informiranju o odhodih v večnost velikih Slovencev ter najpomembnejših kulturnih dogodkih, dr. Branko Marušič se je spomnil Primorskih srečanj, revije, ki je klavno propadla pred časom, med razpravo pa je bilo slišati tudi to, da so danes drugačni časi in tudi vloga tiskane besede je drugačna, mladi vse bolj posegajo po vsebinah na svetovnem spletu, težko pa jih je tudi navdušiti za pisanje, čeprav ima prav Mladika prilogo Rast, ki je namenjena prav srednješolcem in študentom.

JUP

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Mali polžek

Učenci so spodili pošast Pozabo

Izredno živahno in razigrano je bilo na četrti in zadnji abonmajski predstavi Malega polžka v sklopu Goriškega vrtiljaka, gledališkega abonmaja za šolarje in malčke iz vrtec, ki ga je devetnajsto leto zaporedoma pripravil Kulturni center Lojze Bratuž ob pomoči SNG Nova Gorica in v sodelovanju z ravnateljstvom Večstopenjskih šol Dobrodo in Gorica. V goste je namesto odpadle predstave *Muca Copatarica* spet prišla Romana Krajncan s svojo glasbeno pevsko plesno predstavo *Romana, otroci in pošast Pozabaaa*, ki je že raz-

veselila abonente abonmaja Veliki polžek v lanskem novembru. Tokrat so se ob njej lepo imeli prvo in drugošolčki, otroci zadnjega letnika vrtca in celo malčki iz slovenskih jasli Tika Taka, ki so mirno sedeli in radovedno spremljali zelo dinamično odsko dogajanje, za kar so s svojimi plesno-telovadnimi gibi, ob glasbi

Lojzeta Krajncana, poskrbeli Žigan Krajncan, Kaja Janjič, Gašper Kunšek, Simona Kočar in Daniel Petkovič. Predstava je nastala 1. 2014 po zamisli Simone

ki so jih kdaj znali. Prav to se je zgodilo tudi Mišku, najboljšemu pevcu daleč naokrog, ki je bil zaradi tega obupan in prestrašen. Ob petju svojih znanih pesmic in z junaki, ki v njih nastopajo (zajčki, klovni, neustrašni gusarji), je Romana pregnala pošast... A k sreči so to bile le grozne sanje! Ob koncu je pevka skupaj z otroki, ki so skandirali ploskali oz. tolkli z nogami po ritmu, zapela še nekaj svojih najbolj poznanih pesmic, kot sta *Račke na potepu in Murenčki*, ki ju tako radi prepevajo naši šolarji.

Semenič, ki je pesmice Romane Krajncan spletla v dramaturški lok skupaj z Ivano Djilas, ki je predstavo tudi zrežirala in ji dala zelo hiter ritem in čvrst značaj. Mali poslušalci so z veseljem pripomogli k temu, da je pevka Romana lahko pomagala miški Mišku pregnati grozno pošast Pozabo. Ta velikanska zver, ki se oglašja z zamolklimi, nerazumljivimi glasovi, se neustavljivo redi, ker se hrani s časom, ki ga otroci in odrasli preživljajo pred televizijo, računalnikom... Ob tem pa pozabijo na vse, tudi na pesmice,

ki ju tako radi prepevajo naši šolarji. Predstava je posredno imenitno nagovorila otroke, naj se odtržejo od računalnikov in televizije in naj raje ta čas uporabijo za kaj drugega, npr. za druženje s prijatelji ali za petje, ki prinaša veselje in sproščenost. Tudi tokrat so otroci ob odhodu iz dvorane prejeli vprašalnik, da bi povedali svoje mnenje o predstavi. Lahko pa so se še posladkali z medom Medex, sponzorjem Romane Krajncan.

IK

ZAHVALA

Ob slovesu

OSKARJA BLAŽIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so počastili njegov spomin. Naša zahvala gre posebno duhovnikom msgr. Oskarju Simčiču, g. dekanu Karlu Bolčini in g. Marijanu Markežiču ter pevcem.

Gorica, 24. marca 2016

SVOJCI

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

vzdušno vabijo na

SLOVESNOST PODELITVE
12. PRIZNANJA
KAZIMIR HUMAR

priznanje prejmejo:

DANIJEL ČOTAR

za dolgoletno nesebično delo v korist naše skupnosti

in

OTROŠKI PEVSKI ZBOR F.B. SEDEJ
IZ ŠTEVERJANA
ob 40-letnici delovanjaPETEK, 8. APRILA 2016, OB 20. URI
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽKulturni center
Lojze BratužKrožek
Anton Gregorčič

V sodelovanju s politično šolo SSK

SREČANJA POD LIPAMI

15-letnica zaščitnega zakona 38/2001
Druga plat zgodbe

Nastopili bodo

Iztok Mirošič, nekdanji slovenski veleposlanik v Rimu
Igor Gabrovec, podpredsednik Deželnega sveta FJK
Odvetnika Damijan Terpin in Andrej Berdon
Michele Coren, občinski svetnik v občini Dreka

Večer bo vodil časnikar Julijan Čavdek.

V četrtek, 31. marca 2016, ob 20. uri
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Obvestila

V središču mesta dajamo v najem prenovljeno stanovanje primerno tudi za pisarno. Informacije na tel. 340 9248297.

Dragi prijatelj! Če si star od 5 do 10 let, se nam pridruži! Tudi letos Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela ravno tebi namenja velikonočni popoldan! V petek, 25. marca 2016, ob 15. uri bo v cerkvi na Vrh Sv. Mihaela otroški križev pot. Od 15.30 do 17.30 pa tradicionalno barvanje pirhov. Na Veliko noč pa bo po maši, ki bo od 11.30 na Vrh Sv. Mihaela razglasitev najlepše pobarvanega pirha! S seboj prinesi tri jajca, da jih boš lahko okrasil, vse ostalo je priskrbljeno! Za info: 3388229940.

V Podgori bo na dan Velike noči pred jutranjo mašo procesija, ki se bo začela ob 5.30. Vabljeni!

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v sredo, 30. marca, ob 18.30 v Tumovi dvorani v Gorici, korzo Verdi 51, predavanje o zgodovini ruskega jezika in književnosti. Predavala bo prof. Nataša Marcon.

Občina Števerjan v sodelovanju s Civilno zaščito, lovskima družinama iz Števerjana in Jazbin, društvoma F. B. Sedej in Briški grič ter osnovno šolo A. Gradnik, organizira EKOLOŠKI DAN v soboto, 2. aprila 2016. Udeleženci se bodo zbrali ob 9. uri pred občinsko hišo. Vabljeni!

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja dvodnevni izlet 5. in 6. maja v kulturnozgodovinski mestni Parmo in Modeno. Vpisovanje na društvenem sedežu na korzu Verdi 51/int. v Gorici ob sredah od 10. do 11. ure. Obvezna sta veljavni osebni dokument in davčna številka.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v petek, 27. maja, enodnevni izlet na Goli otok in na druge otoke Kvarnerskega zaliva. Vpisujejo po tel.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.). Obvezna sta veljavni osebni dokument in davčna koda.

Slovensko planinsko društvo prireja od 22. do 28. junija izlet v Apenine (skupina Velino-Sirente) in ogled arheoloških in nekaterih kulturnih spomenikov v srednji Italiji. Prevoz z avtobusom, namestitve v hotelih v dvoposteljni sobah. Predhodne prijave: Vlado.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško vabi člane na 6-dnevno potovanje od 12. do 17. septembra v Nemčijo - 25 let po padcu zidu' za ogled Berlina in drugih pomembnih mest. Informacije in vpisi na društvenem sedežu na korzu Verdi 51/int. ob sredah od 10. do 11. ure. Obvezna sta osebni veljavni dokument in davčna številka.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelj prof. Silvana Kersevana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CNIQ2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Profesorica slovensčine išče delo (tudi inštrukcije, učna pomoč in varstvo otrok). Tel. št. 00386 41 256240.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovensčine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31 449311.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 484339.

40-letna mati z večletnimi izkušnjami in znanjem italijanščine nudi dnevno nego starejšim na domu (ne 24 ur dnevno) ali pomoč pri gospodinskih delih in kuhanju. Tel. 00386 41 729548.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje).

Gospa z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam za 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 432304.

Čestitke

Alenko in Aljošo je osrečila **Urška**. Z njima se veseli Slovenska zamejska skavtska organizacija iz Gorice, Urški pa želi, da bi zrasla v zdravo in prijazno dekle.

Na Videmski univerzi je v četrtek, 17. marca, dokončal študij iz računalništva **David Škorjanc**. Iskreno mu čestitamo vsi domači! Družino Alenke Di Battista in Aljoše Dorni je osrečil prihod **male Urške**. Iskreno jim čestitajo in želijo veliko lepega in dobrega člani in prijatelji društva Sedej, števerjanska župnija, sekcija Slovenske skupnosti in ekipa Civilne zaščite.

Darovi

Ob 12. obletnici smrti moža in očeta Alfreda Iermana iz Ločnika, darujeta žena Lojzka in hči Marina 50 evrov za Sv. Goro in 100 evrov za Novi glas.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 25.3.2016 do 31.3.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 25. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 27. marca, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Ponedeljek, 28. marca (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 29. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 30. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Dolgorepe pastirice - Izbor melodij.

Četrtek, 31. marca (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

Voščila

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško vošči članom in bralcem NG veselo Veliko noč.

Ob rojstvu male

URŠKE

se z mamico Alenko

in očkom Aljošo

veseli

DRUŽINA DI BATTISTA

Spiro Dalla Porta Xidias, 99-letni tržaški alpinist in pisatelj "Postal sem skala!"

Pri Sv. Jakobu v Trstu je doma droben gospod. Žilav in bister devetindevedesletnik. Kdo ve, koliko sosedov se zaveda, kak velikani živi med njimi. Spiro Dalla Porta Xidias, dekan akademikov italijanskega alpinističnega društva CAI, zadnji predstavnik zgodovinske skupine Bruti della Val Rosandra, "okrutnežev" doline Glinščice, avtor več kot 60 knjig, častni predsednik GISM, združenja italijanskih gornjskih pisateljev. In nena zadnje veliki alpinist, avtor več kot stotih novih smeri, kolega in glasnik lika Emilia Comicija, utemeljitelj gorskega idealizma. Plezanje je duhovno približevanje Visokemu. Tako preprosto.

Začniva z Vašim pojmovanjem alpinizma in gora. Ste več kot romantik, ste idealist gora.

Mislím, da – v osnovi – je človek vedno idealist. Tak je vsaj, če se ne pusti preplaviti žalostnemu stanju sodobnosti. Vprašajmo se: kaj je gora in kaj ta predstavlja ne le navzven, temveč človekovi notranjosti. Rodimo se namreč z nadvse zanimivim temeljem, ki nas opravičuje v samem bistvu. To je pojem Visokega. Vzemimo v poštev, denimo, zemljino podobo, ki se – po arbitrarni definiciji – vrti okrog svoje osi. Po tej racionalni razlagi gledamo Evropo, Italijo ali katerokoli drugo državo in morali bi biti poševni. Ne samo, tudi nebo bi morali videti nagnjeno. Pa vendar se rodimo pravokotno pod nebom na ravni podlagi. To preprosto izkustvo dokazuje naše simbolno jedro, ki mu pravim občutek Visokega. To drži v vseh smislih, tudi v vsakdanjem, materialnem, pragmatičnem.

Bančni uradnik bo – ne le iz ekonomskih razlogov – želel postati načelnik urada, predstojnik direktor itd. Nagibamo se k Visokemu, tudi v banalnostih. Kaj torej na zemeljski obli težji k Visokemu? Brez dvoma je to gora. Gora predstavlja simbolični poizkus Zemlje k povzdignjenju. Morda vlečem simbole "za lase", pa vendar sem prepričan, da teženje k Visokemu obstaja.

Seveda gora ni absolut. Vsakdo lahko to nagnjenje najde drugje, v prostranosti puščave, v oceanu, na primer. Jaz pač imanenco, transcendenco, simbol vidim v gori.

Kako bi sintetizirali Vaše pojmovanje plezanja kot duhovnega vzpenjanja in notranjega razvoja?

Zelo preprosto. Rodil sem se z nagnjenjem k Visokemu in v gorah našel praktično pot k povzdignjenju ne le duha, temveč tudi materije, telesa. Plezanje oz. vzpenjanje, pa naj bo to po uhojeni stezi ali preko previsa, je fizična možnost povzdignjenja vse svoje biti, ki je duševna in do določene mere tudi telesna. Zakaj to pravim?

Ker je telo utesnjujoče, nas omejuje, nam ne zadošča? Ni dovolj. Telo je predvsem minljivo, prej ali slej odide. To je osnovna utemeljitev človeka (škeg) ka, ki se ne rodi le telesno, temveč – kot pravi Sv. Avgustin – in creatus – duševno. To je skupni imenovalec, stičišče vseh verskih tradicij. V krščanstvu ji pravimo

konceptu zavarujemo svoja življenja in zdravje, a v gorah to ni pošteno. Kot npr. s pritiskom na gumb sredi stene poklicati helikopter v pomoč. Iskreno mislim, da, če bi bil danes mlad, tehnologije ne bi nosil s sabo v gore. Lepota je tem, da se prepustimo pustolovščini.

Spregovoriva o GISM, italijan-

duša, v Islamu je to božja iskra. To je tisti "več", ki nas poganja navzgor, čez, onkraj. Višina ali visokost je podaljšek Zemlje, ki nas premika preko, onkraj vidnega. Vse duhovne tradicije trdijo, da je tuštrasko življenje prehodne narave. Onostranstvo pa nam že tu, v konkretnosti, kaže poti iskanja in približevanja Nebu.

Spiro, med branjem Vaših vrstic sem dobil občutek, da je alpinizem našel Vas in ne obratno. Pred tem ste bili velik športnik, ljubezen pa Vas je ponesla v svet, kjer je za šport malo prostora.

Sodobni človek je nagnjen k temu, da vse izmeri, vse razloži, vse preračuna, vse poenostavi. V takem kontekstu lahko vznikne diktat po tekmovalnosti. V alpinizmu tekmovalnost je bila, je in bo vedno posredna, indirektna. Ne mešajmo alpinizma s plezanjem v smislu športa. V svojih zlatih letih ga ni bilo, danes pa se zdi, da je športni vidik postal tako pomemben, da gora sploh ni več potrebna. Imamo plastične stene in telovadnice, do katerih se lahko lagodno pripeljemo... Drugi problematični koncept je koncept preventive, ki vdira v družbo in v alpinizem. Njen cilj je izničiti vsako tveganje in nevarnost, že v štartu zagotoviti varnost v vseh situacijah. Po tem

skem združenju gornjskih pisateljev. Med Vašimi deli izstopajo pojmi, kot so božanska gora, metafizika alpinizma, etika alpinizma. Ali bi nam lahko razložili pomen in domet italijanske gornjske literature?

So stalna rekla, ki držijo. Gornjske literature ni, samo literatura obstaja. Velikane, kot so Conrad, London ali Melville, splošna javnost pozna. Če pustimo Kugyjev fenomen ob strani, vprašajte kakega Tržačana, kdo sta bila Giuseppe Mazzotti ali Guido Rey. Žal ljudje obiskujejo gore tako,

kot morje – sledijo lahko in dostopnemu, zakar se dogaja, da "mesto" nosijo s sabo. Sociološko lahko rečemo, da širjenja mest ne ustavi gora, temveč samo stena. Človek bo koloniziral pokrajino vse dokler se bo ekonomsko splačalo. Gora predstavlja danes eno redkih možnosti človeka, da se vrne k naravi ali vsaj oddalji od civilizacije in njenih treh idolov: Moči, Ugodja, Bogastva. Ti trije stebri sodobnosti, ki nas spreminjajo v avtomate, pa se razblinijo pod vsemočjo narave.

Omenjali ste nekakšen mit tržaškega alpinista in pisatelja Juliusa Kugyja. Kako to mislite?

Trst je čudno mesto, v dobrem in slabem. Nekatere like je mesto posvojilo in idealiziralo, druge pa še popolnoma ignorira. Itala Sveva vsi Tržačani poznajo, kdo pa, denimo, pozna besede in življenje Giannija Stuparicha? Julius Kugy je imel vse lastnosti javne osebnosti. Ta gospod je v dobi,

ko je s socialnega vidika štelo le blagostanje – da ne rečem bogastvo – vsak vikend osvajalno preživljal v Julijcih. Tvegati je zmerno, saj je vedno plezal z vodniki, potrebno pa mu je priznati metodičnost pri iskanju deviških vrhov in prvenstvenih smeri. Bil je velik raziskovalec. Kontrast med bogatašem, ki se igra klateža, je postal svetovni lik.

Trst, obmorsko mesto in mesto gora?

Trst mesto morja, ki gleda na gore.

Kako bi to razložili turistom ali domačinom, ki tega ne vidijo?

Mnogi marsičesa ne razumejo, pa vendar to delajo. Vzemimo primer obiskovanja tržaškega Krasa iz kulinarčnih namenov. Hoditi "na osmice" lahko primerjamo hoji "do koč" v gorah, morda je slednje celo slabše. Tržačani se ne zavedajo kraškega klica, ki pomeni prvi korak do gora. Pogled s tržaškega nabrežja na pečine Napoleonske ceste v mrzlem in jasnem večeru – nepopisno! Še pred petdesetimi leti je vzpon na Kras predstavljal zastojniški napor, ki ga lahko primerjamo planinstvu.

Dotakniva se zgodovine, in sicer skupine Bruti della Val Rosandra, ki jo kot edini še predstavljate. Kako bi "okrutneže" predstavili današnjemu bralcu, katere politične ideje ste zastopali oz. pred katerimi idejami ste bežali?

Skupina je nastala leta 1942, čeprav smo v dolini Glinščice plezali že prej. Iz kanjona je odmeval klic. Ta kotiček Krasa je drugačen od drugih plezališč, denimo, v Euganejskih gričih ali Grignetti pri Leccu, ki veljajo že za pogorja. Tržaška skala je dostopna, beli apnenec nam je oddajal klic gora. Prvi Comicijevi prijatelji – Benedetti, Prato, Fabjan, Opiglia, Stefanelli – smo vedno opevali ta mikrokozmos, kjer odmevajo gore. Prvič sem gore odkril v njenih stenah. Zametki "klica" segajo v otroška leta, ko smo z družino še živeli v Marseju in smo počitnikovali v Argentiere-u pod Mont Blancom. Stalno smo se vesili po eratskih skalah in vsak balvan je prejel ime velikih Chamonix-evih vrhov: Grand Jorasses, zob Velikana (Dente del Gigante), Mont Blanc in Aiguille Rouge... S plezanjem sem občutil vse tisto, kar prej kot športnik nisem. Kot vrhunski športnik sem imel zmotno samopodobo epskega košarkaša, tenisača, smučarskega tekača. V skali pa ni prostora za ego, samo skala obstaja. Postal sem skala.

Spiro, od Brutov k Trstu, evropskemu, srednjeevropskemu mestu. Vaše ime je pravi spomenik multietničnosti našega skupnega mesta. Kateri so Vaši odnosi s tržaškimi narodnimi skupnostmi, predv-

sem slovensko?

V letih 1942-43 za nas vojna ni obstajala. Številni plezalci so bili Slovenci, moji najboljši prijatelji tistih let so bili komunisti, čeprav sam to nisem bil: Ezio Rocco, Dario Ceglaz. Mi smo bili alpinisti, občudovali smo gore, ostalo nas ni zanimalo. Predstavljale so nam beg pred vojno, čeprav morda kot velik oklepaj, kateremu bo sledila vrnitev v realnost. Prvi zimski vzpon po previsih severne stene Campanile di Val Montanaia leta 1944 sva z učiteljem in prijateljem Ezio Rocom opravila prav zato, ker je bila norost, beg, izhod, oklepaj. Med plezanjem ni bilo politike, vojne, ideoloških nasprotij. Partizanom sem pomagal, čeprav nisem prijel za puško. Bruti so bili tudi delavci, komunisti, Slovenci in Italijani smo skupaj plezali, edino Nemcev ni bilo.

Zaustaviva se ob mitu Emilia Comicija, katerega zgodbe ste predano zapisali v biografiji in številnih knjigah. Kaj je Vam pomenil in kaj nam lahko priča danes?

V alpinistični praksi je bil izjemen. Če bi Comici bil mesar, bi bil najboljši med mesarji – on sam je bil osebnost! V njegovi biografiji trdim, da ga je vodil občutek za lepoto. Še danes so njegove smeri občudovane in ponavljane, saj je vedno izbiral krasno goro, prekrasno steno in smer, ki do skrajnih možnosti sledi estetskemu merilu – definiral ga je Comici sam – padajoče kapljice.

Rodi se "dirtissima"...

alpinističnem smislu?

Prvenstveni vzpon po vzhodni steni Campanile di Val Montanaia leta 1955, zgodovinsko pomemben zato, ker je v njej Comiciju spodletelo. Bral sem o nejasnem poročilu poizkusa Severina Casare in popolnoma obnoren zanjo. Po nespodobnih pregledih ob vznožju stene mi je dragocen nasvet nudil veliki Antonio Berti. Vzhodno (steno) lomim previsna poč, ki navzven visi 12 metrov v dolžini 70. metrov – norost za tiste čase! Temu moramo dodati grozno, nemogočo krušljivost.

Je to tudi Vaša najljubša, najlepša smer?

Ne, bila je grozna, a danes ni več. Razvili so se obutev, oblačila, varovalni pripomočki. Alpinizem ostane vrhunsko doživetje, če le uporabljamo upravičena sredstva, to so tista, ki povečajo varnost, ne da bi spreminili videza in značaja stene. Svedrovec mednje ne sodi. "Moje" najlepše smeri so v Grčiji, kjer razen v gorovju Olimp plezalci iščemo stene, kjer nas na vrhu čaka travnik s pastirjem in ovčami na paši. Z Virgiliom Zecchinijem sva odkrila zahtevno 800 metrsko steno za plezanje dobre šeste stopnje v prekrasni skali.

Omenjali ste Antonia Bertija, ki je leta 1948 izdal redko knjižico, pravi antološki dragulj gorske literature Gore govori (Parlano i monti)...

Bil je krasna osebnost, med svojimi potovanji in konferencami sem se pri njem vedno ustavil na obisku v Padovi. Berti je vsem

Že pred njim so alpinisti – Hans Dülfer, Paul Preuss – iskali ravno smer, filozofsko definicijo in estetski kriterij pa je postavil Emilio Comici. Zapisal je takole: "Idealna smer naj bi sledila zamišljeni poti, ki jo opravi kapljica vode od padcu z vrha na vznožje gore." Koncept padajoče kapljice postane ideal alpinistične lepote. Dolina Glinščice, Comici, Campanile di Val Montanaia. Kaj Vam predstavlja ta dolomitski "zvonik" in kako ga predstaviti tistim, ki jih še ni očaral?

Kot rečeno: gora simbolno in idealistično predstavlja koncept povzdigovanja. Če vprašate otroka, naj nariše goro, bo na list nakracal preprosto ost, konico, obrnjeno navzgor – ozko piramido. Campanile je monolitni torpedo, ki se, če vzamemo v poštev Alpe, najbolj približuje temu simbolu. Njena edinstvenost je v popolni samostojnosti sredi amfiteatra. Za tiste, ki znajo brzdati plezalski adrenalin, nudi najlepši pogled nanj severno Sedlo Montanaia. Puščica sredi doline.

Nemogoče vprašanje: katera je Vaša najpomembnejša smer v

vrhunskim tržaškimi alpinistom – Crepazu, Corsiju, Ivrei – predlagal najlepše neosvojene gorske skupine, celo stene same v Dolomiti. Najboljše alpiniste je usmerjal v svoje ljubljene Furlanske Dolomite.

Za konec tako: vsakemu vzponu, v življenju in v gorah, sledi sestop, ki postane del notranjega, duhovnega in telesnega potovanja. Ali je res da, kot pravi Mauro Corona, lahko z vrha samo sestopimo?

Mauro Corona je moj veliki prijatelj, ta kipec mi ga je osebno posvetil pred leti, na tej točki pa se z njim ne strinjam. V nas ostane najprej in predvsem vrh. Kot vsak plezalec, sem večkrat zelo tvegati prav pri sestopu, pa vendar se teh nezdgo skoraj ne spominim. Anekdotična in hecna je prigoda pri abzajlu (spust ob vrvi, op. ur.) v severnih previsih "Zvonika", ko se nam je vrv zatanknila, ker smo jo pozabili privezati na pravi klin. Veliko sem pisal o občutju gorskih vrhov: v nekem smislu se nikdar ne spustimo. Vtisnejo se slike vzpona, kak plezalski detajl in... vrh!

Jernej Šček

BODI ČLOVEK!

Stražar pravi: "Prišlo bo jutro, četudi je noč!" (Iz 21,12)

Človek in skrivnost zla

O aktualnosti zla in greha

Ko sveti oče Frančišek opozarja, da se izgublja, če se že ni povsem izgubila zavest greha, potrjuje dejstvo, ki ga znotraj Cerkve in širše opažamo že kar nekaj časa. Zanimivo pravi, sicer govori o liturgiji, a se vseeno še kako dotika naše tematike, ameriški katoliški filozof dr. Peter Kwasniewski: "Ko sem bolje razumel popolno zmedo sodobnega časa, sem tudi uvidel, kako izrazito protiritualističen in tudi protireligiozen je. Vse izven vsakodnevnega pogovora o službi ali zabavi je sodobnemu človeku postalo popolnoma tuje in nevarno, ljudje pa se zato tudi čedalje bolj odmikajo od take religije". Katoliška vera v svojem bistvu, ne le v liturgiji, kateri se v svojem zapisu posveča omenjeni filozof, "nasprotuje danes prevladujočemu modernemu načinu življenja, ki ga lahko še najbolje označimo kot popustljivi materializem". Ta izraz je zelo dober, saj se sodobnemu človeku zdi vse, kar je duhovno tudi neresnično le zato, ker ni materialno. Zato je tudi izginilo tisto, kar je vselej spadalo k duhovnemu življenju, pa naj bo to vsakdanje, molitveno ali tudi bogoslužno, liturgično življenje kristjana, to pa je skrivnost boja med dobrim in zlom. Zanimivo pa je na koncu to, da je zlo postalo samo neka neosebna ideja, ki nima nič opraviti z mano osebno. Zlo delajo drugi in me zanima le tedaj, ko se dogaja meni. Konec koncev je tako tudi z vprašanjem smrti, ki ga sicer vseskozi spremljam v medijih, ker se je vprašanje "spektakulariziralo", ne zadeva pa mene osebno vse dotlej, dokler ne umre kdo od mojih bližnjih, ki seveda ne bi smel umreti – zgodi se mi krivica, ker nisem dal dovoljenja, da se tako zgodi. Tako ugotovimo, da zlo, kot nekaj širšega, kar zajema v sebi tudi greh, bo-

lečino, bolezen, smrt in še kaj, nima mesta v družbi, ker je vprašanje, če slednja sploh obstaja. Zagotovo ne obstaja kot skupnost, odkar nismo več osebe, temveč posamezniki, družba pa je tako le še skupek posameznikov, ki živimo vsak zase, individualno. V tem boju med dobrim in zlom tako ne dejavno sodelujemo, temveč zlo le pasivno prejemamo, kadar pač pride. To, da se z zlom in grehom ne ukvarjamo kaj dosti, pa še ne pomeni, da vse to ne obstaja – še kako obstaja. Vendar, za več posameznikov kot ne obstaja, bolj se to pozna na vsem človeštvu, ki vseeno obstaja, ker njegov obstoj ni odvisen od nas ljudi samih, četudi se zelo trudimo, da marsikaj ne bi obstajalo. Sveti Avgustin je zlo lepo razdelil na tri vrste – na naravno, nadnaravno in moralno zlo. Prva oblika zla je tako tista, ki je že skoraj od začetka v pisana v naravo. Zato imamo na svetu bolečino, bolezen smrt, naravne nesreče, naravne deviacije in še kaj, imamo pa tudi greh, v smislu tega, da delamo zlo, kar torej nekako označuje tisto tretjo obliko zla, ob kateri se bomo še zaustavili. To, da je, poleg osnovne človekove nagnjenosti k dobremu, v njem navzoča tudi skoraj enako osnovna nagnjenost k zlu, je tako vpisano v samo človeško naravo. Da je do tega prišlo, se je moralo nekaj zgoditi tudi na nadnaravni ravni, duhovni ravni. Na tej ravni so se duhovna bitja, ki jim pravimo angeli in so najvišje med ustvarjenimi bitji (v 8. Psalmu je rečeno, da je Bog človeka ustva-

ril "malo nižje od angelov"), uprla svojemu Stvarniku, torej Bogu samemu, potem pa je hudič, torej prvi med njimi, k uporabi nagovoril še človeka, da je prišlo do t. i. "prvega padca" ali, kot smo zagotovo že slišali, "izvirnega greha". Ker pa je človek "krona stvarstva", se je zlo spustilo na vse stvarstvo. Dejstvo je tako, da je stvarstvo oz., kot se mu reče zlasti danes, narava, ranjena, je nekaj nepopolnega, ni povsem dobra, je tudi zlobna. Da je to dejstvo resnično, vidimo v zlih naravnih

tako ne gre. Potreben je boj na osebni ravni, da torej ne bi delal sam moralnega zla, kar je že dober začetek, a mora biti takšnih posameznikov veliko, da se to pozna na družbeni ravni, saj je veliko tudi posameznikov, ki delajo moralno zlo, pa četudi se tega morda niti ne zavedajo. Težava je namreč ravno v tem, da se proti zlu sploh ne bi borili, če pa se ne boriš proti njemu, z zlom že sodeluješ. Tako da ni odvisno le, koliko posameznikov dela moralno zlo, torej v mislih, besedah in dejanjih škoduje Bogu, stvarstvu in sočloveku, ki mu po svetopisemsko rečemo "bližnji", temveč tudi od tega, koliko je pasivnih in apatičnih ter brezbriznih ljudi. Trud za dobro življenje je tako hkrati tudi boj proti zlu. Če se ustavimo še pri moralnem zlu, pa tu ne gre le za neke vrline, kot so jih "denimo" poznali že Grki (gr. aretai = vrline, odličnosti, dobrote), temveč tudi za priznavanje vsaj naravnih zakonov, in upodabljanje življenja po njih. Zato je tudi sodobni boj proti naravnim zakonom moralno zlo, saj se je treba boriti za tisto, kar je bilo v naravi dano kot dobro, ne pa tisto, kar je navzoče kot deviacija. Boriti se je tako treba za skupno dobro, torej tisto, kar smo ljudje prejeli kot dar, ker se sicer borimo za skupno zlo. Slednje sicer ožbljublja, da nam bo dalo še več kot to, kar smo prejeli, a nas na koncu pusti prazne, razrvane in povsem potolčene.

Andrej Vončina

Zlo še kako obstaja, četudi ga ne vidimo, kot mnoge resničnosti. Če se proti njemu ne borimo, se borimo z njim. Moralno življenje ni le v vrlinah, temveč tudi v sprejemanju in spoštovanju naravnih (in, po možnosti, nadnaravnih) zakonov.

pojavih, ko je recimo uničena letina, ko pridejo razne bolezni, ki je trpljenje in bolečina, nazadnje pa smrt, ki pomeni konec naravnega ali fizičnega obstoja. Iluzija sodobnega človeka brez Boga je, da se bo sam boril in zmagal proti vsemu temu, a seveda

kar smo ljudje prejeli kot dar, ker se sicer borimo za skupno zlo. Slednje sicer ožbljublja, da nam bo dalo še več kot to, kar smo prejeli, a nas na koncu pusti prazne, razrvane in povsem potolčene.

Zaprto za odrešenje

Ljudje smo grešniki

Kršćanstvo je vera odrešenja in sprave med Bogom in človekom. Most med njima je Božja usmiljenja ljubezen in njegova pripravljenost, da jo sprejme. V svojih koreninah nosimo dva prepada, to da smo ustvarjeni kot krhki in minljivi ter da smo grešni uporniki. Bolj ko se zavedamo svoje krhkosti in greha, bolj smo odprti za dar Božjega usmiljenja in nenehne obnove naše človeškosti. Naša svetost in izpolnjenost je tako povezana s ponižnostjo in zaupanjem Njemu, iz katerega smo vedno znova rojeni. Zavedati se moramo, da smo sposobni vsake hudobije in greha ter da je samo Božji dar, če ga ne naredimo. Obenem pa nas ne sme biti strah pred razkrivanjem stvarnosti, ampak jo moramo odpreti Božji milosti in usmiljenju. Res je, da bo naš greh še bolj razkrit in njegove posledice še vidnejše, vendar nam bo blizu tudi Jezusov dar, ki bo segel vse do globin našega zavračanja in hudobije. Smo grešni berači, ki kličemo k Bogu, da se nas usmili. To ponavljajo pravoslavni menihi v svojih molitvah. Katoličani prosimo pri vsaki sveti maši: "Gospod, usmili se!" Skesano človeštvo je kot grešnica, ki se je vrgla k Jezusovim nogam, objokovala svoj greh in se mu zahvaljevala za odpuščanje. Tudi nekateri sodobni miselni tokovi poudarjajo pomen zavedanja

življenjske krhkosti in ogroženosti in pomen krika po rešitvi. Ljudje, ki se ne zavedajo svoje krhkosti, revščine in ogroženosti, so podobni pijancem, ki živijo v nestvarnem in napol zavestnem življenju. Duhovno življenje razpihuje to meglo in vabi, da se v svoji krhkosti in grešnosti odpremo Božjemu usmiljenju. Greh ima širši pomen kot krivičnost, ki je

prelomitev moralnih zakonov in postave. Z grehom zavržemo Božjo ljubezen in življenje iz Njega. Zavržemo tudi odnose z ljudmi in se osiromašimo v vsem, kar smo. Grešnica je izdala Božjo in človeško ljubezen, po spreobrnjenju pa se je vrgla k nogam tistega, ki je zares ljubil in ji je podaril življenje. Gospod išče vse, ki si želijo ljubezni, še posebno 'grešnike ljubezni', ki iščejo ljubezen na nepravni

način. Ker so si želeli ljubezni, so kljub grešnim odnosom in dejanjem ostali odprti in ko so resnično ljubezen začutili v Jezusu, so se spreobrili. Farizeji pa je niso iskali in ostali zaprti v svoji moralni popolnosti in samovšečnosti. Duša, ki je našla svojega Ženina, ne išče več drugih, našla je to, kar je od vedno želela. Srečala ga je in ga ne bo več zapustila.

Primož Krečič

V svojih koreninah nosimo dva prepada, to da smo ustvarjeni kot krhki in minljivi ter da smo grešni uporniki.

Sodobno zanikanje greha

Brezbrižnost in greh

Vse povsod opazamo, da se manjša občutek za greh. Greh so in še vedno obstajajo, vendar jih ljudje ne čutijo kot prelomitev svetosti odnosa z Bogom in ljudmi, namesto tega ostajajo odnosi neizrečeni, površinski, neodpuščeni, neozdravljeni. Prevladujoča miselnost teži k življenju na površini, v nekaterih umetnih svetovih in v prividnem. V ospredju je kult ekonomske in kulturne ustvarjalnosti, ki meri ljudi po tem, kar delajo in kaj predstavljajo v družbi, ne pa po tem, kar so. Zato je tako poudarjena njihova zunanja podoba, kaj se o njih govori, kako se znajdejo, kakšno premoženje imajo, njihov osebni in duhovni svet pa sta skoraj zabrisana in potopljena v zasebno sfero, srce ni pomembno, ampak zunanja podoba. Nerodno se je pogovarjati o duhovnih stvareh. Zato tudi skoraj ne poznamo več besed, kot so: greh, vest, Bog, odpuščanje.

Zanikanje greha

Ljudje ne grešijo, imajo le napake in si nimajo kaj očitati. Tako pač je. Če je v njih kaj negativnega, to pride od okoliščin in družbe, ki negativno vpliva na ljudi in še posebno na otroke. Tu smo zelo blizu poganskemu pogledu na greh, ki ga vidi kot fatalnost, usojenost, tragičnost, ki se je ni mogoče rešiti. Vanjo pademo in se ji predamo. Bo že kako šlo mimo. Vendar z zanikanjem greha izgubimo odgovornost za svoja dejanja, odklopimo in potišamo svojo vest, da ni več povezana z dobrim in slabim. Postanemo roboti brez polnega zavedanja o samem sebi in dejanjih, ki jih počenjamo, nimamo več možnosti oblikovanja svojega življenja, ni kazni, hvaležnosti, povračila. Mnoge ideologije in ekonomski sistemi se trudijo odpraviti občutek za greh iz človekove vesti. Toda resnica je drugačna. Ljudje smo padli v skušnjavo absurde vsemogočnosti: Bosta kakor Bog. (1 Mz 3,5) Zavrgli smo odvisnost od Boga, ki nas je ustvaril, in si mislili, da bomo zgradili svet v absolutno samostojnosti. Zato smo se zaprli v napuh popolne samostojnosti, neodvisnosti in neobčutljivosti.

Problem brezbriznosti

Papež Frančišek je ob letošnjem dnevu miru spregovoril o problemu brezbriznosti, ki je močno prisoten v sodobnem svetu. Ljudje se zaprejo pred nasveti drugih, da ne bi stvarno videli sveta, ki jih obdaja in se jih ne bi dotaknili problemi drugih. Ta drža je krepko preseglala obzorje posameznikov, zato papež govori o brezbriznosti in nezanimanju. Temeljna oblika te brezbriznosti je v odnosu do Boga, iz te prihaja brezbriznost do bližnjih in do stvarstva. To je eden izmed težjih učinkov zmotnega humanizma in materializma, ki sta porodila tako relativizem kot nihilizem. Ljudje mislijo, da so sami ustvarjalci sebe in svojega življenja, zato tudi popolnoma avtonomni in ne priznavajo nikogar nad seboj. Nezanimanje za bližnje se pokaže na različne načine. Čeprav pozna probleme v svetu, želijo biti od njih oddaljeni, da se jih ne bi dotaknili, prav tako delajo zid pred vsakim sočutjem. V drugih primerih se brezbriznost kaže v begu v navidezni svet, brez obveznosti do nikogar in v utapljanju v majhnih užitkih. Ušesa imajo zaprta pred kriki človeštva, otrdeli so za stiske ljudi, nočejo in ne znajo biti sočutni. Prav tako nastaja brezbriznost za skupno dobro, naravo in okolje, ker je pomembno le ta trenutek in trenutna sebična korist. V teh in drugih primerih so ljudje zaprti v svoj svet, drugi jih ne zanimajo, prav tako ne Bog in njegovi klici v vesti.

K tej etični brezbriznosti v osebni sferi je pripomogla predvsem sekularizacija, ki je odpravila simbole in religiozno obzorje ljudi ter jih osiromašila za razmislek o sebi in svojih najglobljih odnosih, čutenjih, težavah, uspehih pred božjo stvarnostjo. Nekateri govorijo o 'kulturi nedolžnosti', ki pomeni odpravo zavesti o grehu. Svet, ki ne pozna Boga, je svet brez greha, ker je v njem padel občutek za odnos in njegovo svetost.

Odkrivanje resnične podobe greha

Sveto pismo predstavlja mnoge primere greha, ki pomagajo odkrivati

grešnost v ljudeh. Greh je prekršitev Božjega zakona in zavrnitev Božje volje, ki se kaže po različnih zapovedih in predpisih za njegovo ljudstvo. Greh je prelomitev odnosov z ljudmi in z Gospodom. Kolikor bolj se je razvijalo razodetje o Bogu, toliko bolj se je poglobil tudi ta vidik greha. Greh je namreč predvsem pomanjkanje vere, zavrnitev Božjega načrta, ki se je dokončno razodel v Jezusu Kristusu.

Res je pomembna tudi socialna razsežnost greha, vendar pa je treba najprej gledati vsak greh skozi odnos z Bogom, šele nato pride na vrsto socialni in pravni vidik. Bolj kot je živ odnos z Bogom, globlje je tudi doživljanje greha. Zato je tudi Bog v svojem Sinu stopil v človeško zgodovino in sam postal greh, da bi mogel odrešiti človeštvo od greha. Tudi svet prava in drugih dogovorov doživlja neprestano razvrednotenje, ker ljudje za svoja dejanja nimajo občutka odgovornosti pred Bogom. Obenem pa je greh upor Bogu, želja napuha biti kakor Bog, slepa neodvisnost in

napad na človekovo notranje ravnovesje in celoto njegove osebe. Koncilski očetje so zapisali, da je greh 'zmanjšanje človeka'. (CS 13) Prelomitvi odnosa z Bogom in notranji razbitosti osebe sledi ločitev z drugimi ljudmi in s stvarstvom. Vsak greh ima tudi posledice za skupnost in ves svet. Greh je napad na svobodo. V ljudeh so mnoge sile, ki vplivajo na obnašanje in odločanje: mehanizmi nagonov, vse, kar je povezano z zgodovino in spominom, vest, okolje, vzgoja, institucije, kjer se odvija življenje. Kjer ni občutka greha, je človek zožen na nekakšen mehanizem, ki je voden od slepih sil, ki delujejo druga na drugo, s tem pa je vedno bolj odsotna vloga svobode. Kriza svobode povzroča tudi krizo greha, kajti greh je samo tam, kjer je svoboda. Svoboda predstavlja odgovornost človeka za njegovo življenje in izbiro. Kjer ni svobode in greha, ljudje in družba ne znajo več sprejemati zla kot zla in ne vidijo smisla, da bi se borili proti njemu. Tako greh ostaja vedno bolj neka slepa, zunanja sila, ki stoji nad človekom in družbo, proti kateri se ni mogoče boriti, jo obvladati, ampak se ji je treba podrediti. Medtem ko greh kliče človeško svobodo in ga odpira k upanju, da bo premagal slabo, je v okolju, kjer ni greha, pasivnost in razočaranje, strah in celo

za Božjo ljubezen. Lahko bi rekli, da je to del resnice in da prihaja v našo kulturo zlasti po protestantih. Ne smemo zanemariti pomena človeškega odgovora na Božji dar, ki kliče neposredno njegovo odgovornost.

Sicer pa se občutek za greh izgublja tam, kjer ni Božje prisotnosti in ljudje ne čutijo, da so s svojimi slabimi dejanji zavrtili in užalili Boga. Tudi nekateri psihologi poudarjajo, da ne smemo postavljati mej človekovi svobodi, češ da s tem povzročamo rane. Ti prav tako zanikajo absolutne norme, ki prepovedujejo veliko zlo, kot je umor, prešuštvo. Greh jim predstavlja bolesten občutek krivde, ki ga obravnava psihoanaliza. Po njihovem prepričanju občutek za greh vzpostavlja v človeku globoko žalost. Seveda ne verujejo v Boga, ki se zanima za človeka, ga pozna in ljubi. Ta samota ustvarja strahove, ki zavzemajo oblike kolektivnih psihoz.

Greh je mogoče videti pred usmiljeno ljubeznijo, ki je pripravljena odpustiti in omogočiti novo, osvobodeno življenje. Treba je tudi poglobiti pozornost na človekovo osebno jedro, ki ga rani vsak greh, naredi ga neprosojnega, vklejenega in neobčutljivega. Iz morale dejanj in etike je zato treba preiti na osebno raven doživljanja greha in boja proti njemu. Kar je vredno,

Papež Frančišek je ob letošnjem dnevu miru spregovoril o problemu brezbriznosti, ki je močno prisoten v sodobnem svetu. Ljudje se zaprejo pred nasveti drugih, da ne bi stvarno videli sveta, ki jih obdaja, in se jih ne bi dotaknili problemi drugih.

odločanje, kaj je dobro in kaj ne. Namesto prijateljstva z Bogom in z ljudmi z grehom nastopi rivalstvo in upornišvo.

Napolnitev praznine

Če ljudje izključujejo Boga in odpravljajo njegovo prisotnosti, na njihovem obzorju nastopijo bogovi in jih častijo, kajti ni mogoče biti brez določene religije in češčenja. Ti bogovi ne ostanejo zaprti v kakšnem kotu srca, ampak zahtevajo pozornost, čas in podvrženost. Ljudje so zasluženi z njimi, častijo zlata teleta, kot je bogastvo, zunanja podoba, avtomobili, denar, standard, moč. Toda ti bogovi so v sebi prazni, ne morejo zdržati v preizkušnjah življenja in odgovoriti na temeljne zahteve srca. Zato raste neobčutljivost in praznina. Z zavrnitvijo odnosa s Stvarnikom se ruši tudi odnos s stvarstvom in s samim človekom, osebno jedro postaja vedno bolj razmajano in nemočno, tako fizično kot tudi duševno in duhovno. Vsak greh vpliva tudi na druge, človeku pa pušča rano in izgubljenost, občuti grenko stvarnost porušenja osebne trdnosti in notranji nemir.

Duhovno življenje obuja misel na Boga in ga postavlja na tisto mesto, ki mu pripada. Greh pa je odmik od tega, tudi na socialnem in vesoljnem področju.

Dejanje proti ljubezni in svobodi

Greh je usmerjen proti svetosti ljubezni. Grešnik se zapre vase, zavrača Božji dar in hoče ostati sam v svoji slepi nemoči, dejansko pa postaja vedno bolj razbit in nezadovoljen, kar vpliva na njegove odnose in razpoloženje. Tako se tudi zapre pred Bogom in je negotov sam v sebi. Greh je

brezcilnost. Slabo se zdi nepremagljivo in stopa v vsa človekova občutja, tragičnost hromi odnose in vklepa upanje.

Socialni grehi

Po drugi strani pa je razvoj socialnih znanosti prispeval k pozitivnemu dozorevanju zavesti greha na socialnem področju, saj je vsaka posameznikova dejavnost povezana tudi z drugimi in vpliva na družba. Ni mogoče zanikati grehov, ki imajo bolj socialni značaj, grehov proti pravičnosti, da se ljudje bolj zavedajo grehov v odnosu do revežev, mladoletnih, nezavarovanih, tudi greha do narave. Pri tem pa je treba ločiti zavest greha in občutek krivde. Občutek krivde je povezan s človekom in njegovim doživljanjem. Obstajajo okoliščine, v katerih ni mogoče vse krivde zvesti na osebno odgovornost, ampak so k temu pripomogli tudi različni zunanji dejavniki. Medtem pa je zavest greha povezana z odnosom do Boga, kot izkušnja prelomitve odnosa z njim. V zadnjem času je porasla zavest, da je mogoče grešiti tudi s tem, ko ne naredimo tega, kar bi morali. V družbi gre za objektivno situacijo krivice, ki so jo ustvarile strukture zlasti v odnosu do revnih in najbolj šibkih. Toda tudi strukturni grehi imajo za podlago osebne grehe in se je treba boriti proti njim.

Pustiti greh

Obstaja tudi tako imenovana mistika greha, ki sprejema greh in ga ima kot skoraj neobhodnega, da bi človek spoznal svojo revščino in se odprl za sprejem odrešenja, ki je zastojni dar Bog. V tem smislu je potrebna blažena krivda, ob kateri se more človek rešiti samozadostnosti in se odpreti

niso le posamezni zakoni, pravila, obnašanje, ampak osebni dar sebe in odnos z drugimi ter z Bogom. Greh umaže jasnost teh odnosov, postane senca, ki onemogoča prosojnost in novo darovanje, dopusti, da se zlo usede v nas in nas hromi. Zato je potrebna velika mera svobode in strogosti, da se ne prepustimo skušnjavam napuha, lenobe, zasvojenosti. Razviti se mora odprta želja po spreobrnjenju in odpuščanju, ki je osebno dejanje in se rodi v območju usmiljenja.

Videti greh pred Božjim usmiljenjem

Božje usmiljenje je srce vseh odnosov in temelj osebnega ter skupnega življenja. To utripa povsod, kjer je ogroženo človeško dostojanstvo, ki je odsev Boga v stvareh. Potem mora preiti v človeške odnose, še posebno do tistih, ki so ogroženi, ubogi. Pričevanje usmiljenja je temeljna podoba Kristusovega učenja in Cerkve. Njegov jezik in geste morajo prinašati usmiljenje, da bi vstopilo v mnoga srca in jih priklicalo na pot k Očetu. Poklicani smo k tej ljubezni, usmiljenju, sočutju in solidarnosti so naš program in stil v odnosu do drugih. Tako razumljena solidarnost predstavlja moralno in socialno držo, ki odgovarja na klice ran in bolečin današnjega časa. Namesto brezbriznosti in brezčutnosti se rodi medsebojna pomoč, sočutje in sodelovanje v osnovnih in razširjenih odnosih. Vsak človek si želi te sprejetosti in temeljne varnosti. Janez Pavel II. je zapisal: Ne bojte se skrivnosti Boga in njegove ljubezni, ne bojte se šibkosti in veličine človeka!

Primož Krečič

Psalm 83 kot primer molitve proti zlu

Preklinjanje kot molitev?

Hči babilonska, uničevalka, blagor mu, ki ti poplača tvoje dejanje, ki si nam ga storila! Blagor mu, ki zgrabi in trešči tvoje otročiče ob skalol! (Ps 137,8-9)

Tako se konča prelepi psalm 137, *Ob babilonskih rekah*. S tema dvema brutalnima in prav nič prijaznima vrsticama, ki ju prav zato v cerkvi pri maši ali v molitvenem bogoslužju (po domače brevirju) ne bomo nikdar slišali oz. prebrali. V splošnem velja, da molitveno bogoslužje Cerkev, ki ga molimo duhovniki in redovniki, obsega vseh 150 psalmov iz Svetega pisma. Vendar ni čisto tako. Pa tudi, če bi se sprehodili po posameznih psalmih, bi ugotovili, da nekateri niso zapisani v celoti. Nekateri psalme (ali dele nekaterih psalmov, kot v primeru Ps 137) je Cerkev iz bogoslužja preprosto izključila, morda v strahu, da so preveč nasilni in krvavi in da tako pač ne sodijo med krščanske molitve. Gre za t. i. *imprekatorne* ali *kletvene* psalme. Pri njih se srečamo s problemom, ali je molitev, pri kateri se prosi za nasilno uničenje svojih sovražnikov, sploh molitev. Res je, takšni odlomki, ki pa so še vedno Božja beseda, nas motijo. Če ne drugega, v nas vzbujajo nekakšno nelagodje. *Mi nismo taki. Mi nikdar ne bi prosili za kaj takega*, ker imamo usta polna ljubezni. Vendar se nam s tem, ko take načine molitve izključujemo iz svojih molitev, dela velika duhovna in osebnostna škoda.

Menimo namreč, da takih molitev ne smemo moliti, ker bi to zamajalo naše prepričanje, da smo dobri ljudje, ker o vseh in o vsem mislimo zgolj lepo in dobro. Toda sploh ne gre za to. Kdor se v svojih molitvah ne zna jeziti, to ni zato, ker bi v njem ne bilo jeze, ampak ker je iz svoje jeze popolnoma izključil Boga. Pred njim nismo taki, kakršni smo. V nas je veliko gneva, morda skritega, morda nepoznanega gneva in razočaranja, ki tako ostaja v temi in smrtni senci, ki sedi nekje globoko v nas, ta neodrešeni, a globoko človeški del nas

samih, ki kliče Boga. Eden od psalmov, izključenih iz krščanskih molitev, je psalm 83. V njem se psalmist – ali molivec ali pa mu recimo kar človek – v veliki stiski obrača na Boga. Proti njemu se borijo vsi narodi okoli njega, Edómci,

“Hči babilonska, uničevalka, blagor mu, ki ti poplača tvoje dejanje, ki si nam ga storila! Blagor mu, ki zgrabi in trešči tvoje otročiče ob skalol!” (Ps 137,8-9). Tako se konča prelepi psalm 137, Ob babilonskih rekah.

Izraelci, Moábci, Amalečani, Filistejci, Asirci in ostali. Če bi jih razporedili po zemljevidu Palestine, bi videli, da je dobesedno ukleščen mednje in med morje. In v tej stiski ima človek občutek, da je Bog gluha, ker ostaja nem. Ker se na to stisko in na nasilje, ki ga je ta človek deležen, ne odziva. Ker spričo njihovega greha preprosto

molči. Njegova molitev je brutalna. Krvava. Kdo bi rekel celo bogokletna. Boga namreč prosi, naj se z njegovimi sovražniki zgodi kakor z Midjanci, ki so se ob napadu Gideona poklali med seboj do zadnjega (Sod 7,19-22), ali kakor kanaanskemu generalu Siseraju, ki mu je Jaela v spanju zabila šotorski klin skozi sence (Sod 4,21). Vse to težko razumemo kot molitev, če ne hkrati vemo, da tisti, ki preganjajo in uničujejo Izrael, ne uničujejo Izraela, ampak Boga. Njegovi sovražniki želijo uničiti Boga,

In tu pridemo pred pravi smisel teh “preklinjalnih” molitev. Pred nas, ki molimo ta psalm, postavlja problem zla. Zla, ki ubija Boga v nas. Zla, ki v našem življenju uničuje temelj naše vere v dobro in pravično. Zla, ki nam počasi jemlje vero, ki nam počasi jemlje naš najpomembnejši odnos. In to se dogaja vsak dan. Po vsem, kar se dogaja v svetu in nas. Še posebno, če se tega ne zavedamo.

V tem je smisel teh “težkih” in nasilnih besed v psalmih. Da se zavedamo strašnosti zla. Imeti v sebi jezo, gnev, bes ob soočenju z zlom je pomembno. Ker je do zla potrebno biti nasilen, ne pa miren in indiferenten. Prav “kletveni” psalmi nas učijo reagirati na zlo. Ker se proti zlu ne more ne reagirati, čeprav to počnemo. Ne odreagiramo, a ne zato, ker smo tako zelo dobri in prijazni, ampak ker se hočemo od zla distancirati, kakor da za nas ne obstaja, ali ker nas ne briga. Ali pa ker smo že navajeni na mrtve, na pobite, na zlorabljenе ... in smo tako postali neobčutljivi.

Toda dolžnost pravičnega je, da reagira, da kriči, da vpije, da je zlo nesprejemljivo. Da pred Boga postavi svoj gnev, da kriči zaradi zla v svetu, da je do zla *nasilen*. Kajti proti zlu se mora odreagirati nasilno. Le tako ga vzamemo zares. Enako velja tudi za zlo v *meni*. Tudi zaradi njega moram kričati, tudi njega moram obsoditi, ker ravno tako postavlja pod vprašaj obstoj Boga.

In zakaj je potrebno moliti “nasilno”? Ker tako svoje nasilje spreminjam v molitev. Jaz kričim in stresam bes, toda maščevanje prepuščam Bogu. V to težko situacijo postavljam Boga. In vem, da Bog ne kolje, ampak rešuje. Ker kričim k Bogu, naj jih pobije, torej zaupam Božji pravičnosti, maščevanju Boga, ki uničuje zlo z odpuščanjem. In tako so kletveni psalmi pravzaprav prošnja, naj pride k nam njegovo kraljestvo. Z vsem, kar je potrebno, ker ne moremo več gledati, kako zmaguje zlo. Želimo si namreč velike noči, v kateri bo smrt umrla in bo zlo premagano.

(po predavanju prof. Brune Costacurra napisal Marko Rijavec)

Zgodovino vodi Bog

Ne vemo, kaj nas čaka

Še vedno se spominjam, kako sem v osmem razredu Osnovne šole za domačo nalogo, ob smrti J. B. Tita napisal pesem in dnevnik dogajanja od smrti do pokopa, kar je bilo pozneje objavljeno v šolskem glasilu in Zborniku OŠ Col. Takrat sem imel 15 let. Marsikaj sem že vedel; vedel sem tudi za poveljne poboje, pred tem sem prebral Črne bukve, čeprav so bile takrat še težko dostopne. Opravičila za tako pisanje torej ni. Zakaj sem napisal pesem in dnevnik o Titu? Ker sem hotel biti “priden” in narediti domačo nalogo ter dobiti dobro oceno. In kako sem se počutil, ko sem pisal? Menil sem: pisal bom kot opazovalec, opisal bom čustva drugih ljudi, kot da se mene ne tiče, kot da na to gledam z razdalje, jaz pa si bom mislil svoje. Kako sem se počutil, ko je bilo zapisano objavljeno in publicirano, zapisano za vse večne čase? Kako se počutim danes? Vsa ta leta to prtljago, če ne drugače v podzavesti, nosim s seboj. Do resnega soočenja s seboj mi je pomagal Vaclav Havel, ki pravi, da v totalitarnem sistemu človeku ni potrebno verjeti v mite tega sistema. Za ohranjanje totalitarnega sistema je dovolj, da se človek dela, da v te mite verjame ali pa, da je vsaj tiho. Toda s tem človek že živi v laži. Dokler navideznost ni soočena z realnostjo, ne zgleda kot navideznost, temveč deluje kot realnost,

čeprov to ni. Pred kratkim sem bil naprošen, da v Stari Loki vodim pogovor z Romanom Lejsekom ob predstavitvi njegove najnovejše knjige Špiclji Udbe. Ob pripravi na ta pogovor sem se srečeval z različnimi mnenji glede popolnosti seznamov tajnih sodelavcev Udbe in etičnosti njihove objave. Na seznamu so tudi vidni predstavniki pomladnih strank in duhovniki. Predvsem odmeva polemika glede nekdanjega generalnega državnega tožilca, predsednika NSZ in člana NSi Antona Drobniča, ki je imel v Udbi psevdonim “Pipan Maks”. Je podpisal sodelovanje z Udbo ali ne? Je bil sodelavec ali ne? Se je pozneje premislil, podobno, kot se je pred 2000 leti premislil farizej Savel, ali pa ostaja Udbi zvest do danes? Na tem mestu ne želim razvijati te polemike, temveč želim ostati pri sebi. Dokumenti, ki jih objavlja Lejsek, v meni prebujajo zdrav dvom. Kdo je v Sloveniji sploh kdo? Kdo so vrinjenci v posameznih strankah in v Cerkvi? Kdo nas dejansko vodi in z nami še vedno manipulira? Rešitev ni v tem, da razglasimo vse za »iste«, kar je vedno znova predlagana hitra rešitev, temveč, da smo potrpežljivi in odprti za realnost, tako kot je.

Krščansko ni, če obsojamo in sovražimo. Bog je Usmiljenje. “Pravičnosti ni brez odpuščanja”, je izjavil Janez Pavel II. po 11. septembru 2002. Toda krščansko tudi ni, da ne presojava in ne uporabljamo razuma, ki

nam ga je dal Bog. Se trudimo za razumevanje realnosti take, kot je, ali pa smo zgolj naivni butci, ki verjamemo vsaki lepi in prijazni besedi oziroma besedičenju? Mar nas ne ogroža, bolj kot razne mafije,

Roman Lejsek

naše nezanimanje za “res publica”? Smo sploh pripravljeni in si upamo spregovoriti o stvareh, ki niso prijetne? Lejsek na okroglih mizah Udbo odločno razglašaja za zločinsko organizacijo. Zakaj je Udba zločinska organizacija? Mar nima vsaka država varnostne službe? Kakšna bi morala biti varnostna služba v “idealni” državi, ki seveda ne obstaja? Kako delujejo varnostne službe v “normalnih” državah? Ne želim navajati podatkov o posledicah delovanja Udbe (umori, samice, zapori, materialna oškodovanja, preprečene kariere, zaradi izčrpanja uničena podjetja, mučeniške smrti...). To so zgolj “sadovi” Udbe. Zanima me izvir zla? Izvir je v slepoti, v pritlikavem prepričanju, da so močni Vsemogočni; da le oni vedo, kaj je dobro in prav; da lahko za dosego “boljšega sveta” uporabimo tudi grožnje, ustrahovanje, mučenje in likvidacije. Ta pritlikavost pozablja na ponižnost, na

zakonitost postopne rasti, na upoštevanje naravnih zakonitosti in na to, da v vseh okoliščinah deluje tudi Bog, ki ga ne more nihče zaustaviti. Z nasiljem ne moremo doseči, da bi bilo tako, kot si morda mi

želimo. To dolgoročno ni uspelo niti Hitlerju, niti Stalinu, niti Titu. Potem ko so bratje Jožefa prodali v Egipt, je Bog tudi preko tega zla poskrbel za izvoljeno ljudstvo. Vsega še ne razumemo; še so za nas skrivnosti. Tudi prihoda tistih beguncev in migrantov, ki so prepričani, da jih Bog kliče k nasilju,

dolgoročno ne moremo zaustaviti z nasiljem. Lahko jih pobijemo nekaj tisoč, a to nam ne bo pomagalo, če se sami ne bomo veselili življenja, rojevali in vzgajali otrok, vedeli, zakaj hočemo živeti; če bomo le preračunljivi prilagodljivci in se ne bomo spraševali o tem, kako lahko postanemo boljši ljudje in razvijemo svoje talente. Če smo ponižni in odprti za realnost, moramo priznati, da ne vemo, kaj nas čaka v prihodnosti; vemo pa, da lahko postajamo boljši do zadnjega trenutka svojega življenja, da smo ljubljene. Brez tega zavedanja, ki je srčika naše identitete, smo slepi, izgubljeni, mrtvi, umorjeni, izumrli, dokončno zatrti. Nobena varnostna služba, nobena vojska in nobeno orožje nam v tem primeru ne morejo pomagati. Če pa se zavedamo, da imamo Vse - zakaj smo tako zaskrbljeni in preplašeni? Kje je naše veselje?

Bogdan Vidmar

Želimo vam srečno in blagoslovljeno Veliko noč!

GOSTILNA 1971 GOSTILNA
V. PRIMOŽIČ
DOMAČA KUHINJA

GORICA
Drevored
20. septembra, 134

Tel. 0481.82117
Fakx 0481.548864

Maxi
SUPERSTORE | SUPERMERCATI | FAMILY

Ulica sv. Mihaela
ŠTANDREŽ

Milič

Kmetija Milič
Zagradec, 2 - Zgonik - Trst
Tel. 040.229383 - 333.6804874
info@agriturismomilic.it
www.agriturismomilic.it

ODPRTO PETEK, SOBOTA, NEDELJA
Ostale dneve le za skupine nad 20 oseb

Tecno *nuova*
Tecnoutensili

Oleo-Mac
our power, your passion

3 LETA
GARANCIJE
in servis

Proseška ulica, 7
OPČINE
040.212397
info@tecnoutensili.eu

PRODAJA IN
POPRAVILA KOLES

E. ČUK

GORICA
Trg Cavour, 9
Tel. 0481.535019

Lo Kanda
"Deveta" 1870

Lokanda Devetak želi vsem
strankam in prijateljem
vesele velikonočne praznike!

Vrh Sv. Mihaela
Tel. 0481.882488
info@devetak.com
www.devetak.com

Malalan
OPTIKA OTTICA
Vesela aleluja!

Ul. Vrb 1 - Opčine
Tel. 040.213957 - Fax 040.213595
malalan@otticamalalan.it
Urnik: 8.30 - 13.00 / 16.00 - 19.30
Zaprto ob nedeljah in ponedeljkih

MARIO MUCCI

**VOŠČI VESELE
VELIKONOČNE PRAZNIKE!**

Kleparstvo Mario Mucci & C.
Ul. Anton Gregorčič 20/2 • Gorica
Tel. 0481.21828 • Faks 0481.524657
info@muccilattonerie.com
www.muccilattonerie.com

50 1966 - 2016 | **grafica goriziana**
tiskarna

Ul. Gregorčič, 18 • Gorica • tel. 0481 22116 • fax 0481 22079
info@graficagoriziana.com • www.grficagoriziana.com

**Draguljarna
Skerlavai**

Trst,
Ul. Battisti, 2
Tel. 040-7606012

Gostilna Pri Francetu
«FRANC»

Domača kuhinja
Zaprto ob nedeljah
in ponedeljkih

SOVODNJE OB SOČI (GO)
Prvomajska 86, tel. (0481) 882038

Železnina Terčon
ORODJE IN OPREMA ZA DOMAČE
MOJSTRE IN PROFESIONALCE

www.ferramentatercon.it

VSE ZA HIŠO IN VRT
Stroji za domačo in poklicno uporabo, barve in barvila, vse za vodne in plinske inštalacije

Nabrežina, 124 • TRST • info@zelezninatercon.com • Tel. 040 200 122 • ODPRTO OD PONEDELJKA DO SOBOTE ZJUTRAJ

budin
TISKARNA

Vesela
velikonočne
praznike!

34170 GORICA - Ul. Gregorčič, 23
Tel. 0481 522 907 - www.tipografiabudin.it

Distribucija pijač NARDIN
GORICA

Ulica Svetega Mihaela 324
Tel. 0481 21065 - Faks 0481 522410

Union, Murauer, FORST, PIVOVARNA LAŠKO

gioielli - dragulji
malalan

Narodna ulica, 28 - Opčine (TS)
tel. 040.211.465 - fax 040.211.441
info@malalan.com
www.malalan.com

BUIATTI MARIO

NAPRAVE
ZA OGREVANJE
IN HLAJENJE,
VODNA IN
ELEKTRIČNA NAPELJAVA

Ul. Manzoni, 19 • Šlovenec

ALIMENTARI - JESTVINE
Maxi FAMILY
POVSIC
tradition and quality since 1967

Via Trieste, 261 • GORIZIA
Tel. 0481.21193
tuttidimarket@yahoo.it

Naše šole v pričakovanju Razpisali bodo natečaj za slovenske šolnike

Sindikata slovenske šole je že dolgo opozarjal na vprašanje razpisa natečaja za učno osebje slovenskih šol, kakor tudi na vprašanje ustrezne avtonomije za slovenske šole. Dejstvo je, da je Sindikat slovenske šole že ob predstavitvi zakona 107/15 o 'Dobri šoli' in zlasti po ministrskem odloku, ki je zakonsko besedilo priredil potrebam slovenskega šolstva v Italiji, nemudoma opozoril, da je omenjeno besedilo v "nasprotju z zahtevami slovenskih šolskih subjektov, in kar je še nahuje, hromijo določila zaščitnega zakona". Sledila so politična zagotovila, da bo stvar ustrezno urejena, a očitno ni bilo tako. Sredi prejšnjega tedna so se zato predstavniki sindikata srečali z vodstvom Deželnega urada za šolstvo in predstavniki Urada za slovenske šole, posebej pa še s poslanko Tamaro Blažina in vse ponovno opozorili na zamujanje glede napovedanega razpisa natečaja. Blažina se je takoj zavzela in pisala ministrici Stafanii Giannini, ki je bila sicer v tujini in poklicala v njen kabinet. Razčlenjeno se je pogovorila z namestnikom vodje kabineta Rocom Pinnerijem. Ta je poslanki obrazložil, da je do zamud prišlo zaradi težav pri določanju kontingenta, se pravi števila učnih mest za katere

bodo razpisali natečaj. Pinneri je poslanki povedal, da preučujejo položaj in da bo razpis veljal za vsa razpoložljiva mesta. V kolikor nova določila govornijo o triletnih načrtih, je mnenja, da bo razpis za slovenske šolnike upošteval kakih 70 mest. Ta podatek je za slovenske šolnike vsekakor pozitiven, vendar se ob tem pojavlja vprašanje glede umestnosti sugestij, ki so bile izrečene nekaterim šolnikom, ki so se zanimali za razpis natečaja, da naj se za vsak slučaj prijavijo na vsedrjavni razpis. Šolska problematika je torej ponovno v ospredju pozornosti naše narodne skupnosti. V tem smislu je Sindikat slovenske šole s to problematiko seznanil tudi generalno konzulko Republike Slovenije v Trstu Ingrid Sergaš. V ponedeljek pa so se predstavniki sindikata udeležili širšega srečanja o vsedrjavnem razpisu, ki ga predvideva zakon 'Dobra šola'. Dogodki zadnjih dni so vzne mirili tudi slovensko civilno družbo. Oglasil se je tako tudi predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj, ki je pisal vodji Urada za slovenske šole Giacominiju in izrazil zaskrbljenost nad govoricami, da natečaja ne bo in da zato obstaja nevarnost, da bi slovenska šola ostala brez učiteljev.

PIKA NA (PESMI) Majda Artač Sturman

Velika noč

*Kaj se je nočjo zgodilo!
Srečam ti zeleno vilo,
kakor mah je imela krilo,
bele zvezdice za pasom,
pa mi pravi s toplim glasom:
"Spet sem tu, sredi livad!
Ne poznaš me? Sem pomlad!"*
*Brž je vojska rož in trav
zšla se preko dobrav
in se širila vonjava,
da te je bolela glava.
Kar z neba so padle ptice,
slavčki, drozgi, lastovice,
peli so, se veselili,
nova gnezda so gradili,
utripalo je, kar je živo,
in še kamen je počasi
začel lezti tja čez njivo.
Hiše umite, kakor nove,
iztegovale so vratove
in odpirale oči,
gledale, kaj se godi.
Prav tedaj so tam, med klanci,
jo primahali piščanci
in, kjerkoli so se pasli,
so na travi zvončki zrasli.
Vsi zvonovi so zvonili.
In pozdravljali so s krili
rdeči pisani metulji,
ki so lepši kot dragulji.
Joj, kako se vsak je čudil!
Škoda, če si ti zamudil
to veselo čarovnijo,
saj se samo enkrat v letu
takele reči godijo.*

Bruna Marija Pertot

Zgornja pesem je kljub naslovu precej različna od običajnih velikonočnih pesmi. Zato sem jo tudi izbrala. V njej ne gre za prikaz tradicionalnih navad niti za oživljanje veli-

konočnega obredja in vzdušja, temveč za otroško igrivo upesnjevanje sveta in naravnega okolja. Veliki praznik vstajenja se v otrokovi domišljiji odeva v čarobnost pomladnega dne oziroma (velike) noči: v njej se je zgodilo toliko pravljično lepega, da bi človek komajda verjel.

Pesem je zasnovana kot doživetje lirskega subjekta, vpetega v "veselo čarovnijo", ko se

prebujajo rože in trave, ptice in metulji. Vstajenje, obnavljanje življenja, rast - vse to se uteleša v alegoriji pomladi. Srečanje z zeleno vilo v krilu iz mahu in z belimi zvezdicami za pasom zaživi v nagovoru, nato se pred malčicami in malčki razgrne osupljiva lepo-

ta pomladne narave.

Tržaška pesnica Bruna Marija Pertot je že s svojim prvencem opozorila na prvinsko doživljanje vsega naravnega, živega in neživega sveta. Naslov pesniške zbirke, ki je leta 1961 izšla pri založbi Mladika, se je glasil *Moja pomlad*. In kakšna je avtoričina pomlad? Ni samo polna čudovitega veselja, temveč ustvarjalno nagovarja in prevzema vse čute. Barve definirajo uvodni oris pomladne vile in sklepno podobo rdečih pisanih metuljev... *ki so lepši kot dragulji*. V ta lok se vpenjajo opojni vonji, petje ptic, prihod piščančkov in praznično zvonjenje zvonov. En sam veliki praznik (narave), kot je v malčkovi domišljiji lahko Velika noč. Moč narave se kaže v živ (ahn) em utripu vsega: tako se zgodi, da... *še kamen je počasi/ začel lezti tja čez njivo*. In takoj nato se zazdi, da so kot v grafikah mojstrov otroške ilustracije zaživele hiše. Pesnica jih pooseblja: *so umite, kakor nove* (kot se spodobijo za praznik), predvsem pa otroško zvedave in radovedne, da stegujejo vratove. Zvočnost in ritmičnost ob poslušanju verzov zapeljeta otroka na pesniški vrtiljak, na katerem se lesketa (besedni) zaklad retoričnih in glasovnih figur (tako nastopajo npr. metafora, aliteracija, metonimija, brezvezje idr.). Ob njih se napajajo verzi, ki kar žuboriijo, kot da bi privreli izpod pipe. Pesnica jih je namreč pred dvajsetletjem objavila pod posrečenim naslovom *Pesmi izpod pipe (Mladika 1996)*, v svet pa jih je prikupno pospremila s barvitimi ilustracijami *Jasna Merku*. Harmonično prepletanje besednega in likovnega umetniškega izraza vabi k branju in podkrepi poduhovljenost zbirke (v njej so npr. pesmi kot *Angel varuh*, *Večerna molitev*). Povedna in izrazna moč umetnosti sta brezčasni.

Zlatarna Šuligoj
Ed leta 1897

Vesele praznike!

**URARNA ZLATARNA
ŠULIGOJ**

Gorica - Ul. Carducci, 49
Tel. in Faks 0481.535657
info@suligoj.com • www.suligoj.com

LA SUBIDA
JOŠKO E LOREDANA SIRK

**Želimo vam
blagoslovljeno
Veliko noč!**

LA SUBIDA

Kraj Monte, 22
Krmin
Tel. 0481.60531
www.lasubida.it

Društvo kraških vinogradnikov Čezmejni Teranum, čezmejni teran

Foto damj@n

Društvo kraških vinogradnikov je v petek, 18. marca, uresničilo, pod pokroviteljstvom Občine Devin-Nabrežina, osmo izvedbo vinske promocijske pobude Teranum. Prvič so prireditev – ob sijajnem vremenu – izpeljali v slikovitem okolju naselja Portopiccolo v selslanskem zalivu. Udeležba občinstva je bila izjemna, tako da je bil degustacijski prostor s pogledom na morje celo pretesen. Na dogodku za vrednotenje paradnega kraškega vina se je z različnimi rdečimi sortami predstavilo 14 vinarjev z Goriške in Tržaške ter 17 s slovenske strani. Strokovnemu posvetu, ki je kot ponavadi uveljavljen festival, je dal pečat nastop zgodovinarja Fulvia Colomba, ki je ponudil vrsto novih dognanj glede razvoja terana v stoletjih. Ime, ki je predmet razprav o izvoru, kaže po njegovih arhivskih raziskavah na domače, krajevno, avtohtono vino, se pravi ne uvoženo z ladjo v Trst. Da je osnova trta refošk, ni sporno, kot tudi, da gre za čezmejno vino z osrčjem nekje na Tržaškem. V času se je z vina za široko uporabo - možje so spili do dva litra dnevno - prelevil v nišni proizvod za izbrane razumne, redno naj bi ga na mizi imel

Italo Svevo. Colombo je v svojem izvajanju večkrat citiral ugotovitve utemeljitelja zgodovine terana Mirana Vodopivca, pa tudi slovito Vinorejo Matije Vertovca iz leta 1844. Na okrogli mizi je založnik vinskega vodnika Slow wine Fabio Giavedoni napovedal, da bo publikacija, ki jo izdaja, od letos obravnavala tako za Kras kot za Brda vse kleti, ne glede če so v Italiji ali v Sloveniji. Vipavski kuharski mojster Tomaž Kavčič pa je predstavil dobrote, ki jih je pripravil, da bi kar najboljše pospremlil značilno kraško črnino. Deželni odbornik za kmetijstvo Cristiano Shaurli je poudaril skrb za majhne krajevne odličnosti, ki so prava dodana vrednost. V zvezi s širitvijo območja evropske zaščite terana na italijanski del Krasa pa je dejal, da smo po zaslugi skupnega dela na pragu velikega dosežka. Zanimivo, Teranum so izvedli ravno dan po novem srečanju, v Sežani, medministrske tehnične komisije, ki je v bistvu dorekla pravilnik za pridelavo čezmejnega terana. Tvorci projekta računajo, da bodo popolno vlogo poslali v Bruselj Evropski komisiji že do konca leta.

HC

Klaudio Ndoja - Zgodba o pribežniku, ki mu je uspelo

“La morte e' certa, la vita no” – Smrt je gotova, življenje ne. Gre za naslov knjige, zgodbe albanskega košarkarja Klaudiva Ndoje, ki se je kot športnik uveljavil na najvišji ravni, potem ko je leta 1998 kot trinajstletni deček prišel – tako kot tisoči migrantov v teh mesecih – z družino v Italijo po morju z razpadajočo barko. Knjigo, ki jo je napisal Michele Pettene, uvodno besedo pa prispeval legendarni tržaški košarkar in danes trener Gianmarco Pozzecco, so predstavili v februarju v Trstu, ko je Ndoja (letnik 1985) gostoval s svojo drugoligaško ekipo iz Mantove v mestu v zalivu za tekmo proti domači peterki Pallacanestro Trieste Alma.

Delo je decembra izdala založba Imprimatur. V knjigi je opisana življenjska pot albanskega dečka iz mesta Scutari, drugega največjega središča po prestolnici Tirani, ki se je rodil v urejeni družini mehanika in gospodinje. Skromno, a razmeroma normalno otroštvo, nato propad režima, politična in socialna nestabilnost vse do zametkov državljanske vojne oziroma anarhičnega stanja, v katerem družina Ndoja (poleg Klaudiva je tu tri leta mlajša sestra) ni več vzdržala. Komaj desetletni fant je doživel nasilje v šoli in na ulici, priča je bil celo vplomu v hišico v periferiji mesta in poceni umoru na cesti. Oče Paulin in mama Katina sta se naposled odločila, da založita vse prihranke v tvegano pot čez Jadran boljšemu življenju naproti. Izjemna napetost ob odhodu, strah pred albanskimi oblastmi, nevarna plova v nečloveških razmerah in hladna prha pred pristaniščem v Brindisiju. Mafijski tihotapci z ljudmi so, četudi so Ndojevi vložili 5 tisoč evrov v prevoz, dobesedno odvrgli obupance v morje 200 metrov od obale, da bi ne tvegali težav na bregu. V temni noči se je v valovih družinica z nahrbtniki nekako le prebila do suhega, kar pa ne posrečilo vsem potnikom s tistega plovila. V Italiji najprej velika bojazen pred izgonom zaradi ilegalne priselitve, nato prihod v milanski hinterland, zasilna namestitve v garaži, počasi pa prvi žarki sonca, od očetove službe v tovarni do Klaudivove košarke najprej v Marjinem domu, nato pa v pravem klubu v Desiu. Junak zgodbe je stavil vse na športno kariero in postal vrhunski košarkar, najvišje italijansko tekmovanje je najprej okusil na Siciliji – v ekipi Capo d'Orlando prav ob boku že omenjenega Pozzecca – vrhunec pa je njegova edinstvena pravljica dosegla v Brindisiju (se pravi tam, kjer se je dramatično izkrkal 15 let prej), kjer je kot kapetan moštva in steber na igrišču privedel klub do napredovanja v A1 ligo. Na koncu – po izkušnji igranja v albanski reprezentanci – še dodatno zadoščenje za Klaudiva, ki je, ob vsakoletnem sprejemu športnikov, doživel celo avdienco pri papežu Frančišku. Mimogrede, uspelo je tudi sestri Albi, ki se je uveljavila v svetu mode. / HC

DSI Predstavitev knjige Alija Žerdina o Francetu Bučarju

“Instant knjiga” o slovenskem velikanu

Le dva meseca po smrti pravnika, disidenta in predsednika prvega demokratskega slovenskega parlamenta Franceta Bučarja, ki je preminil oktobra lani, je v decembru istega leta pri založbi osrednjega slovenskega dnevnika Delo izšla knjiga, ki jo je o liku tega velikana slovenskega obdobja demokratizacije in osamosvajanja napisal urednik Sobotne priloge istega dnevnika Ali Žerdin. Čeprav je delo izšlo ob koncu lanskega leta, je ogrode le-tega bistveno starejše in po besedah samega Žerdina sega v leto 1991, ko je avtor skupaj z danes že pokojnim kolegom Ivom Štandekerjem, znanim slovenskim fotoreporterjem, ki je kmalu zatem padel med vojno v Bosni, za tednik Mladina prispeval Bučarjev portret. Gradivo pa je Žerdin, čigar prvo srečanje s Francetom Bučarjem sega v drugo polovico 80. let prejšnjega stoletja, ko je z njim opravil prvi intervju za Radio Študent, črpal iz številnih člankov in intervjujev, pa tudi iz Bučarjeve doktorske disertacije, ki jo je našel v knjižnici ljubljanske Pravne fakultete. Tako je nastala knjiga o pravniku, partizanu, univerzitetnem docentu, disidentu, v času demokratizacije članu kolegija Odbora za varstvo človekovih pravic, v obdobju osamosvojitve predsedniku slovenskega parlamenta, nato pa opozicijskem poslancu, kandidatu za ljubljanskega župana in slovenskega predsednika ter kritičnem opazovalcu sodobnega slovenskega trenutka. To je tudi ena prvih t. i. “instant knjig” (v angleščini “instant book”), se pravi knjig, ki izidejo kmalu po določenem dogodku oz. skoraj v realnem času, na slovenskem knjižnem trgu. Za Italijo je to utečena stvarnost, za Slovenijo pa velika novost.

Ali Žerdin in njegova knjiga sta bila protagonista predzadnjega ponedeljkovega večera Društva slovenskih izobražencev v Trstu pred Veliko nočjo, ko se je 14. marca v Peterlinovi dvorani

je bil tudi sam pridružil, po letu 1945, ko je v Sloveniji in Jugoslaviji zavladal komunistični režim. Drugo veliko razočaranje pa je nastalo ob procesu tranzicije, ki je sledil osamosvojitvi

Foto damj@n

zbralo maloštevilno, a zelo zainteresirano občinstvo. Da je DSI posvetilo večer Bučarjevi knjigi, ne preseneča, saj so se poti pokojnika in tržaškega kluba večkrat srečale: France Bučar je namreč že leta 1978 predaval na študijskih dnevih Draga, katerih gost je bil nekajkrat tudi v poznejših izdajah, ostal pa je dober znanec tudi pozneje. Večer z Žerdinom je povezoval Bojan Brezigar, bivši odgovorni urednik Primorskega dnevnika in sedanjí predsednik družbe DZP-Prae, obenem pa tudi zelo dober poznavalec slovenske družbe, politike in novinarstva. Ali Žerdin se je pisanja knjige o Francetu Bučarju lotil iz spoštovanja in prepričanja, da se Bučar ni prilagajal okoliščinam, a je okoliščine prilagajal lastnim vizijam. V svojem življenju in delovanju je stremel k nekaterim načelom, ki se žal niso uresničila: prvo veliko razočaranje je doživel ob razpletu narodnoosvobodilne vojne, kateri se

Slovenije. To je v zadnjih letih tudi intenzivno publiciral, a v javnosti ni dosegel kritične mase ljudi, ki bi vodili spremembe v smer, kot si je sam zamišljal. Bučar je bil namreč privrženec sistemske teorije, s katero se je bil seznanil v Združenih državah Amerike: prepričan je bil, da družbo sestavljajo številni pod sistemi, ki pa morajo biti med seboj v ravnovesju, kar pa se v Sloveniji ni zgodilo, saj je politični pod sistem prevladal in se vrnil v vse pore družbenega življenja – ne samo v državno upravo, ampak tudi v gospodarstvo, znanost in kulturo. O tem je, kljub pomislekom, ki jih je bilo slišati od nekaterih razpravljalcev na večeru, prepričan tudi sam Žerdin, ki je pod drobnogled postavil dvesto najpomembnejših slovenskih podjetij in ugotovil, da se njihovi nadzorni in upravni organi zamenjajo ob vsakokratni zamenjavi vlade. Nasploh pa je v gospodarstvu premalo oseb, ki bi bile pri-

(nl)

Prejeli smo Nabrežinci, pozor, zbudite se!

Ali veste, da nameravajo v centru vasi nasproti igrišča Sokola zgraditi naselje petih hiš in to na zemljišču, ki je bilo svoj čas namenjeno za gradnjo kulturnega doma. Zemljišče je kupila družba DOM za Nabrežince in parcelo prepisala na štiri ali pet odbornikov družstva Igo Gruđen in Sokola (dajalci imena). Ti odborniki so dobili nalogo, da izberejo projektanta. Izbrali so arhitekta g. Mitja Raceta, ki je tudi izdelal načrt za nov kulturni dom, ki naj bi imel dvorano s 160 sedeži, oder, soba za pevске vaje, knjižnico, arhiv, okrepčevalnico in majhno stanovanje za hišnika. Dogovorjeno je bilo, da se prične z gradnjo takoj, ko se konča gradnja Kulturnega doma v Gorici. Ta gradnja pa se je potem zavlekla še za nekaj let, med tem je razpadla Jugoslavija in denarja za izgradnjo doma v Nabrežini ni bilo več.

Eden za drugim so umrli tudi odborniki, na katere je bila parcela vpisana. Najprej je umrl g. Stanko Devetak, nato g. Sergij Radovič in nazadnje še predsednik društva g. Nevenko Gruđen, tako sta ostala samo še g. Andrej Spetič in g. Ladi Caharija. Ta dva člana je družba DOM poklicala in predlagala, naj se je odrečeta “Dudkovi” hiši v zameno, da se oba odpovesta zemljišču, ki je bilo namenjeno Kulturnemu domu. Brez pomisleka sta se odpovedala zemljišču, s tem pa je družba DOM postala lastnica parcele. V zameno je Društvo Igo Gruđen postalo lastnik Dudkove hiše, ki je bila v zelo slabem stanju. Puščala je namreč streha, v prvem nadstropju so bili še najemniki, v pritličju, kjer je sedaj kavarna, pa sta imela brata Širca g. Drago in g. Jožko mizarško delavnico, društvu pa je ostalo samo podstrešje in dvorana.

Zemljišče, ki je bilo namenjeno Kulturnemu domu, je občinski svet, ki ga je takrat vodil župan g. Ret, leta 2003 izglasoval sklep, da bo zemljišče namenjeno za javno dobro, za park in parkirišče. Družba DOM je po zaslugi svojega odvetnika od župana zahtevala, da spremeni zemljišče v zazidljivo parcelo, ker bo v nasprotnem primeru le-to izterjala preko sodišča. Župan je v to privolil, saj se mu je tako ali tako iztekel mandat. Taki privolitvi so se vaščani uprli s tem, da so pridobili čez 100 podpisov proti pozidavi zelene oaze sredi vasi in izgradnji naselja. Na sestanku, ki je bil 23.04.2013, na katerem so bili prisotni predstavniki družbe DOM g. Rudi Pavšič in g. Marjona Marsič, predsednica SKD IGO GRUĐEN ga. Marisa Škrk ter predstavnik AŠD SOKOL g. Savo Ušaj, je bilo dogovorjeno, da družba DOM ne bo gradila na tem zemljišču, ki je bilo namenjeno za izgradnjo Kulturnega doma. Društvo Igo Gruđen je nato prosilo družbo DOM da jim odstopi ali proda zemljišče, ker bi tam uredili igrišče za otroke in sprehajališče, park pa bi se imenoval po

pravljene prevzeti pobudo, tveganje in odgovornost, je prepričan Žerdin, ki je dal primer kar lastne časopisne hiše, kjer so strokovne službe nasprotovale izdaji knjige o 40-letnici slovenske osvojitve Mount Everesta, ki je potem postala uspešnica, češ da se to ne splača, pri tem pa so vztrajale tudi, ko je po uspehu prve izdaje predlagal ponatis knjige. Gre za primer negativne kadrovske selekcije, ko v strokovne službe pridejo ljudje, ki si ne drznejno narediti nič, ker se bojijo narediti napako in posledično izgubiti službo.

Če se povrnemo k Francetu Bučarju, je slednji bil zelo kritičen tudi do delovanja sodstva, še zlasti pa Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, ki po njegovih besedah ljudi ne vzgaja k samostojnemu razmišljanju. Nasploh pa je s svojo bivšo fakulteto imel dolgo časa »odprte račune«, saj so ga bili zaradi kritičnosti do sistema leta 1978 odpustili iz službe, pred nedavnim pa je po njegovi smrti senat iste fakultete zavrnil predlog, da bi fakultetno knjižnico poimenovali po Bučarju. No, slednji je bil tudi človek protislovij, ki pa so to le na videz: tako Bučarjevo nasprotovanje t. i. Lustracij bivših komunističnih kadrov Žerdin utemeljuje z nasprotovanjem politični čistki “rdečih” direktorjev iz bojazni, da ne bi to ogrozilo takratnega procesa osamosvajanja. Tudi podporo ljubljanskemu županu Zoranu Jankoviču glede nastopa na parlamentarnih volitvah vidi predvsem kot podporo operativcu, ki je Ljubljano začel spreminjati na bolje. France Bučar je bil tudi velik zagovornik evropske ideje, dejaven je bil tudi v Panevropskem gibanju, istočasno pa je bil zelo kritičen do načina, kako se je Slovenija vključevala v Evropsko unijo. O vsem tem in še o marsičem (npr. o vzrokih za razpad koalicije Demos, primerjavi med Bučarjem in Jožetom Pučnikom, slovenskem novinarstvu idr.) je bil govor na večeru v DSI, ki je, kot je na koncu ugotovil Brezigar, potekal umirjeno, se pravi povsem nasprotno, kot po navadi potekajo podobne razprave v Sloveniji.

Lep pozdrav,
zaskrbljeni vaščan
dr. Dušan Gruđen

Praznovanje 80. rojstnega dne v Trstu

Kriške in kraške korenine so še kako trdne!

“Poglejte naju! Tukaj je skupaj skoraj 200 let”, je hudomušno pripomnil Prešernov nagradjenec in jubilat, pesnik Miroslav Košuta, ko je prejšnji teden v Tržaškem knjižnem središču ob predstavitvi svojega zadnjega dela, knjige spominov *Mornar na kozi*, nekoliko presenečeno ugotovil, da mu je prišel čestitat tudi starosta slovenskih pisateljev, Boris Pahor. Praznovanje 80. rojstnega dne kriškega pesnika v novi slovenski knjigarni sredi Trsta je tako dobilo še nekoliko drugačen pomen pričevanja prisotnosti slovenskega življa v “mestu v zalivu” skozi razburkano 20. stoletje. Gre za vztrajnost in gre za trdoživost teh pričevalcev, ki so na svoji koži občutili in z lastnimi očmi videli številne spremembe v Trstu in njegovi okolici. “Da, ko gre za to mesto, lahko govorim o svojem Trstu”, je še odgovoril Košuta na novinarsko vprašanje. “Na to mesto sem vezan že skoraj celo

življenje. V mlajših letih sem za krajše obdobje odšel v Ljubljano. Tam sem imel nekaj zdravstvenih težav. Zdravniki so me zato poslali ponovno v Trst, da bi tu umrl. A, kot vidite, sem še vedno tukaj.

sokem jubileju še vedno življenjski in živahen. Pa tudi brez dlak na jeziku. Potem ko je 11. marca svoj rojstni dan preživel v Ljubljani in v Konzorciju predstavil svoje najnovejše delo (izdala ga je Mladin-

Foto damj@n

Zdravniki niso upoštevali mojih trdnih kriških in kraških korenin. Da, tudi zdravniki se lahko zmotijo”. To je Miroslav Košuta, ki je ob vi-

ska knjiga), so mu slavje pripravili tudi doma. V nizu srečanj “Na kavi s knjigo”, ki jih prireja Mladika, ZTT in Tržaško knjižno središče, so tako v sredo, 16. marca, tudi v

Trstu predstavili delo *Mornar na kozi* in obenem izkoristili priložnost za obeležitev nedavnega 80. pesnikovega rojstnega dne. K temu je seveda spadala tudi priložnostna torta, pred tem pa tudi glasbeno voščilo pevke Irene Tratnik, ki se je Košuti poklonila s popevkami, za katere je besedilo napisal sam pesnik.

Jutro je bilo vsekakor posvečeno pogovoru z jubilentom, ki sta ga vodili urednica Mladike Nadia Roncelli in urednica na Mladinski knjigi Nela Malečkar. Genealogija tega dela je zelo dolga, je pojasnil leta 1999, ko je pesnik bil ob službo in se v tistem trenutku zahteval v spomine, da bi tako bežal pred realnostjo. Medtem so se začeli pojavljati še drugi projekti in obveznosti. S knjigo je začel odlašati in jo potem spravil v predal. Nekaj poglavij, ki so bila že napisana, je uporabil tudi v drugih delih. Tako je čas tekel in knjiga je ostala v tistem predalu vse do nedavnega. Ko jo je Košuta vzel spet v roke, da bi jo dokončno uredil in oddal založniku, pa preglavic še ni bilo konec. Kot se pogosto rado dogaja, je v trenutku potrebe odpovedala... tehnologija. Računalnik je, po domače, “crknil” in po-

trebno je bilo spet zbrati misli in zapisati že napisano.

Mornar na kozi je pesnikov sprehod skozi prvi dve desetletji njegovega življenja, torej skozi obdobje fašizma, druge svetovne vojne in Tržaškega svobodnega ozemlja. Zgodba je torej o otroku, najstniku in nato mladeniču, ki je odraščal na zagrajenem borjaču v Križu. Je pa tudi zgodba o prisotnosti slovenskega človeka na Krasu in ob morju ter o razvoju dogodkov ter spremembah, ki jih je prinesel vojni čas. “V Križu je bilo po vojni lepo”, je dejal Košuta, “a veliki zgodovinski dogodki so izjemno vpl-

vali tudi na vsakdanje življenje na vasi. Spomnim se leta 1948 in resolucije Informbiroja, ki je bil za nas preprosto Kominform. Takrat se je vas razklala. In spomnim se, da so mojega očeta takrat na vasi razglasili za “titofašista”. Skratka, gre za knjigo, ki želi biti dokument o času, ki je za mlade težko doumljiv, in o prostoru, ki je mladim prav tako nedostopen. Kljub temu da živijo v istem mestu, se je to mesto v zadnjih desetletjih tako spremenilo, da je glede na razmere, ki jih opisuje knjiga, neprepoznavno.

kil

Opazanja pupe iz celinske Slovenije, ki je v zamejstvo prispela po skrivnostnih poteh ljubezni

KRASNI KRAS (6)

Morje ali redki trenutki, ko ostanem brez besed

Nekega večera sem se z Obalne ceste, ki vodi proti Trstu, s svojo srebrno pokašljajočo puščico vzpenjala proti Križu. Precej osredotočena sem bila na ozko stezico, ki je uradno kar dvosmerna cesta in po kateri redno vozim svoje obiske iz notranjosti Slovenije. Da preverim, iz kakšnega testa so. Običajno še najbolj zgovornim besede obtičijo nekje na spodnjem koncu prebavnega trakta, zrak se zgosti, strahovi o kotaljenju pod rob so oprijemljivi, sama pa uživam v občutku trenutne moči in zavedanja, da se na koncu še tako strme ceste še vedno skriva – Križ.

No, kot že rečeno, vsake toliko si to pot privoščim tudi sama. Ne občutim več takšnega navala adrenalina, kot sem ga na začetku, ko sem se pri vožnji vztrajno nagibala naprej in v mislih tiho žebrela molitve, naj moja uboga “mašnica” preživi to preizkušnjo in naj ne klone pred Križem. Sedaj vem, da vsaka pot vodi nekam in v njej vedno bolj uživam. Celotno, da moje oči niso več stodostotno prilepljene le na vijugavo in strmo cesto pred mano, ampak mi vsake toliko pogled zane se tudi na mojo desno, kjer se razteza – morje.

In to kakšno morje! Ko sem se tega večera torej zazrla na z mesečino oblito morje, kjer je v odsevu lune na nebu plaval osamljen čolničec, se mi je bilo stori- lo. Bila sem črn zamorec, ki je z roba sanjavo zrl za Vido, kako se v mesečini s harpuno med zobmi poganja za debelimi tuni ... Ah! Za tiste, ki nismo odraščali ob veliki slani luži, je vsaj v otroštvu morje predstavljalo izpolnitev vsakoletnih sanj. Sorojenci smo vedno tekmovali, kdo bo iz nepremične kolone pregrete pločevine na Črnem kalu prvi uzrl ... “Morje, morje, vidim ga!!!”

Z leti zgolj slana voda počasi ni več zadostovala, da bi bila nepopisno srečna. Postala je pomembna tudi okolica plaže, ljudje na njej, kraji v zaledju. Priznam, obala v Sloveniji je z mojim odraščanjem vedno bolj izgubljala na svoji privlačnosti, saj sem enostavno naveličana vloge čevapčiča na prenapoljenih dobrih štiridesetih (ali slabih petdesetih, odvisno, ali vidite glažek vedno do polovice pol ali na pol prazen) kilometrih slovenskega nacionalnega obmorskega ponosa.

Prvi stik z zamejskimi plažami pred leti, v Sesljanu, je sicer ponudil spremembo, a pravega presežka vendarle nisem doživela.

Fantastično se mi je zdelo zreti v devinski grad v bližini, se v morje metati s skal, na katere si moral priplezati prav tako iz morja, nekoliko pa je v zdušje zamorilo spoznanje sredi stene v seslanskem zalivu, ko sva se s sestro spraševali, zakaj v tistih metrih nad parkiriščem tako izrazito vohava iztrebke ... Uzrlji sva se navzdol in se zazrlji v famozno seslansko greznico, cvet tukajšnje turistične ponudbe.

Pravijo, da na oblikovanje človekovega značaja, razvoj njegovih idej in misli vpliva tudi lokacija njegovega bivanja. Če me spomin ne vara, so antropologi na moji fakulteti to označevali z “geografsko mentaliteto”. Četudi zna biti ta pojem precej zmuzljiv (in dopušča čisto premnogo posploševanje), pa gotovo drži nekaj. Neznanska modra širjava pred tabo sproža precej drugačne asociacije kot strma skala, ki se pred tvojim nosom vzpenja več sto metrov v višino.

Zaprisežena planinka sem za raj na Zemlji vedno pojmovala svojemu rodnemu kraju bližnji Logarsko dolino. Ja, konkurira Višarjam (Ne izženite me!). Nič lepšega ni, kot se v jutranjih meglicah sprehoditi po poletni rosi in se kot mlad gams zagnati na bližnje Kamniško sedlo. Lahko da ob tem sopihaš kot star pokvarjen traktor, a malo trme, zagnanosti in vere v to, da se zgoraj obetata fantastičen razgled in slasten sendvič iz nahrbtnika, te ženeta naprej.

Morje, kot ga spoznavam sedaj, spodbuja nekaj drugega. Ne omeji ti pogleda, kot ga (še neosvoje-ne) gore pred tabo, ampak ponuja neomejeno globino in široko asociacij. Hrepenenje. In ideje. Ne rečem, da jih skale vršacev ne, a možgani so vendarle zaposleni tudi z iskanjem ustreznih oprimkov. Gore zahtevajo fokus, morje omogoča razpršenost. V svetlu čaker naj bi modra barva spodbujala oz. predstavljala grleno čakro, torej komunikacijo. Ko sem to izvedela, se mi je zdelo kar logično. Planinci so precej manj zgovorni kot ribiči in mornarji. Sama osebno zdaj med plažami izberem ali kriški port ali, meni osebno še lepšo, nabrežinsko marino. Če sem ravno pri volji, se k njej spustim peš iz Nabrežine. Kar je še pomembnega, peš grem tudi nazaj. Tako zadovoljim dve tendenci – po modri globini in strmih potkah pred sabo. Če kdaj nostalgčno pogrešam skalovje – no, Kras ga ponuja več kot dovolj. Pa še nekaj se v takšnih trenutkih prebujata – pristna kraška trma.

Narodna in študijska knjižnica Malčki z izvirnimi pravljicami

Otroci, ki imajo radi pravljice, komaj čakajo na mesečna srečanja s pravljničnimi gosti v Oddelku za mlade bralce Narodne in študijske knjižnice v nekdanjem Narodnem domu v Trstu. Radovednost jih muči ne samo, dokler ne odkrijejo, katero pravljico bodo poslušali, pač pa tudi, kdo jim jo bo prebral. Včasih je namreč to kaka babica, spet drugič kaka mamica ali očka, minuli teden pa jih ni čakal samo en pravljnični gost, pač pa kar devet – posledično pa tudi pravljica ni bila samo ena, ampak

se je pomnožila glede na število pravljničnih gostov. To so bili dijaki in dijakinje prvega razreda nižje srednje šole Svetih Cirila in Metoda od Svetega Ivana. Lepi skupinici malčkov so se predstavili kar s svojimi izvirnimi pravljicami. Napisali so jih v sklopu učne ure o kreativnem pisanju. Vajo in celoten projekt si je zamislila profesorica Sanja Širec, ki je angažirala še kolege, ki na glasbeni smeri šole poučujejo inštrumente - Silvio Di Marino, Paola Bembija, Maurizia Marchesicha - saj so dijaki nazad-

nje svoje pripovedovanje “zabelili” še z glasbenimi nastopi. Projekt je potekal tako, da so dijaki najprej pisali pravljice na eno izmed treh tem, ki jih je zanje izbrala profesorica: na temo lipe, vil in povodnega moža. Ko je profesorica izbrala najbolj posrečene pravljice, so se dijaki za en dan spremenili v pravljničarje trubadurje in – kot rečeno - ob pripovedovanju nastopili še s flavtami, kitarami ali harmonikami. Na koncu pravljične urice so malčke še povabili, naj narišejo pravljico, ki se jim je vtisnila najbolj v spomin.

Projekt, v katerega je Širčeva vključila še profesorico likovne vzgoje Magdo Samec, je odlično uspel, saj so se mladi pravljničarji lepo izkazali in pritegnili pozornost zahtevne publike najmlajših. Kdor je opazoval mlade

pravljničarje, je lahko ugotovil, da so marsikaj pozitivnega odnesli od tega projekta: spoznali so delček svojih nagnjenj, saj so bili nekateri spretnejši v pripovedovanju – glasni in jasni - drugi v pisanju, ker so bile nekatere pravljice prav privlačne, spet tretji so se znali neverjetno približati otrokom, ko so se (morda instinktivno ali po priporočilih profesorice) usedli kar mednje. Dijaki so tudi svoje nastope filmali in dokumentirali. Upali so si torej stopiti v igro, se vživeti v neko vlogo in se konkretno preizkusiti, kar je verjetno utrdilo njihovo samozavest. Ob vsem tem pa so tudi spoznali slovensko ustanovo – Oddelke za mlade bralce NŠK, v katero bodo, tako upamo, od slej morda laže in pogosteje zahajali.

BS

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

prireja

47. revija otroških in mladinskih pevskih zborov

PESEM MLADIH 2016v občinskem gledališču France Prešeren v Boljuncu
v soboto, 2., in v nedeljo, 3. aprilaOba dneva bodo na sporedu trije koncerti: prvi se bo začel
ob 15. uri, drugi ob 16.30, tretji pa ob 18. uriVsem svojim članom, prijateljem in bralcem
voščijo vesele velikonočne praznike

Obvestila

Bogoslužni spored v Rojanu: vsak petek ob 16. uri križev pot; 24. 3. 2016 veliki četrtek - ob 17. uri: sv. maša zadnje večerje; 25. 3. 2016 veliki petek - ob 17. uri: branje Kristusovega trpljenja, češčenje križa in obhajilo - zbor poje postne pesmi; 26. 3. 2016 velika sobota: priložnost za sv. spoved od 16.30 dalje - na razpolago bo več spovednikov; 27. 3. 2016 Velika noč - ob 9. uri: slovenska sv. maša in blagoslov velikonočnih jedi. Prenos po radiu Trst /A; 28. 3. 2016 velikonočni ponedeljek: ob 9. uri sv. maša.

Slovensko pastoralno središče vabi slovenske vernike v mestu na obrede Velikonočne vigilijske, ki bodo v soboto, 26. marca, z začetkom ob 19. uri v kapeli

Marijinega doma v ulici Risorta 3. Sodelujejo skavti in skavtinja SZSO in zbor ZCPZ. Maša v domu ITIS, ul. Pascoli 31, v velikonočnem duhu, z obiskom gostov, bo v sredo, 6. aprila 2016, v obnovljeni kapeli v 1. nadstropju: ob 16.10 molitev rožnega venca, ob 16.30 sv. maša, ki jo bo daroval g. Klemen Zalar s patrom Rafkom Ropretom, ob sodelovanju slovenskega verskega občestva župnije sv. Vincencija in slovenskih skavtov in skavtinja; po maši prijateljsko druženje. Področni svet slovenskih vernikov s Trsta-Milij in Vincencijeva konferenca topla vabita k udeležbi.

Darovi

Za Novi glas daruje F. L. 50 evrov.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

vošči

vsem organistom, zborovodjem, pevkam
in pevcem ter njihovim sorodnikomblagoslovljene in miru polne velikonočne
praznikeVsem dragim
Slovenkam in Slovencem
želi doživeti
velikonočne praznike
z veliko božjega
blagoslova**IGOR ŠVAB**

tržaški občinski svetnik

SLOVENSKO
PASTORALNO SREDIŠČE
vošči
vsem Slovenkam
in Slovencem
v mestu
blagoslovljeno
Veliko noč

Posoški župani in načelnik Upravne enote so gostili predstavnike Slovencev v Italiji

Čezmejno sodelovanje ne sme prezreti manjšine

Slovenci iz Posočja in Slovenci v videnski pokrajini doživljajo zelo podobne dinamike – še posebno kar zadeva demografski padec, ki je vsekakor v Benečiji zaradi tako imenovanega "gospodarskega vprašanja" še bolj občuten. Na slovenski strani, ki meji z vidensko pokrajino, so, kar zadeva čezmejno sodelovanje za programsko obdobje 2014-2020, odprti za sodelovanje z občinami na italijanski strani, seveda ob spoštovanju zahtev zamejskih Slovencev. O tem so se strinjali predstavniki krovnih organizacij SSO in SKGZ in posoški javni upravitelji na srečanju, ki je 9. marca potekalo na sedežu Upravne enote Tolmin. Svet slovenskih organizacij sta zastopala deželni predsednik Walter Bandelj in predsednik za vidensko pokrajino Riccardo Ruttar; Slovensko kulturno gospodarsko zvezo pa deželni predsednik Rudi Pavšič in predsednica za vidensko pokrajino Luigia Negro. Sprejeli so jih načelnik Upravne enote Tolmin Zdravko Likar, bovški župan Valter Mlekuž, kobariški župan Robert Kavčič in tolminski župan Uroš Brežan.

nem reševanju bistvenih vprašanj, in je nadalje ugotavljal, kako še vedno ni v Benečiji, kljub slovenskemu kulturnemu preporodu, dovolj gospodarskih priložnosti za razvoj. Obe krovni organizaciji si prizadevata za širitev dvojezičnega

stev, ki so namenjena Slovincem, ter da vzbujanje strahu pred Slovenci za nekatere še vedno predstavlja nekakšno volilno korist. Ljudje pa bi morali biti ponosni na svoje slovenske korenine ter gledati pred seboj v gospodarski perspekti-

šolstva na Videnskem ter spodbujata, da bi se poslužili možnosti, ki jih zaščitni zakon nudi. V zadnjih letih se širijo govornice, da narečja, ki jih govorijo na območju videnske pokrajine ob meji s Slovenijo, naj ne bi bila slovenska. Pavšič je o zadevi menil, češ da bi se verjetno pri tem nekateri radi poslužili del tistih sred-

vi. Glede potrebe po reševanju gospodarskega vprašanja v Benečiji se je s Pavšičem strinjal Walter Bandelj, kot seveda tudi vsi navzoči. Deželni predsednik SSO-ja je med drugim razkril, da bodo v zvezi s predlogom po trijezičnem pouku v Kanalski dolini po vsej verjetnosti predla-

gali točko za vladno omizje v Rimu. Čezmejni projekti se uspešno nadaljujejo, kar potrjuje tudi delovanje multimedij-skega muzeja Smo v Špetru in čezmejni sistem kolesarskih stez; zdaj pa obstaja predlog za čezmejni projekt Jezik 2. Bandelj je prisotne opozoril na potrebo po srečanjih tudi z »nasprotnimi« župani, ki lahko prispevajo k razvoju dialoga. O tem sta se strinjala še posebej načelnik Upravne enote Tolmin Zdravko Likar in predsednica SKGZ-ja za vidensko pokrajino Luigia Negro, ki je podčrtala tudi vlogo osveščanja, ki jo opravljajo ta srečanja. Čezmejno sodelovanje bi lahko spodbudila tudi dežela FJK – z razpravo o sodelovanju med obmejnimi občinami v okviru delovnih omizij med deželo FJK in Slovenijo. Predsednik SSO-ja za vidensko pokrajino Riccardo Ruttar je poleg dejstva, da sami slovensko govoreči prebivalci v videnski pokrajini težko sprejemajo svojo slovensko identiteto, podal tudi podatek, da je med letom 2001 in 2011 Benečija izgubila 11,8% prebivalstva – na kar je seveda vplivalo tudi že omenjeno »gospodarsko vprašanje«. Težko obvladljiv demografski padec doživljajo tudi v Posočju, čeprav nekoliko manj intenzivno – je izjavil tolminski župan Uroš Brežan, ki je prvi govoril med slovenskimi upravitelji. Na področju čezmejnih projektov je po njegovem na slovenski strani splošna pozornost trenutno osredotočena na dva projekta, Jezik 2 in Pot miru. Slednji je bil vključen v Unescov poskusni seznam svetovne dediščine; kandidaturi za uvrstitev v ta seznam naj bi se Sloveniji v kratkem pri-

družila tudi Italija. Brez sogovornice Gorske skupnosti Ter, Nadiža in Brda se danes v Tolminu s predlogi za čezmejno sodelovanje lažje obrne na občino Čedad – saj so občine na slovenski strani teritorialno bolj obsežne v primerjavi z občinami v Benečiji. Tolminski župan je predlagal povezovanje med špetskro dvojezično šolo in tamkajšnjimi šolami. Precejšnje zanimanje za težave Slovencev v Benečiji je pokazal kobariški župan Robert Kavčič, ki se je jasno opredelil za njihovo podporo. Ugotovil je, da je po zadnjih upravnih volitvah v Benečiji manj županov, ki so zavedni Slovenci, a tudi tisti, ki niso zavedni, se vsekakor s finančne plati potegujejo za projekte. Tako je Kavčičeva uprava določila kot moralni pogoj, da morajo čezmejni projekti biti za beneške Slovence in ne proti njim. Bovški župan Valter Mlekuž je orisal že utečeno sodelovanje z občinami na italijanski strani. Z Občino Kluzhe imajo skupne interese pri reševanju vprašanja žičnice na Kanin; z Občino Trbiž so svojčas uspešno rešili vprašanje plazov blizu mejnega prehoda Predel. Načelnik Upravne enote Tolmin Zdravko Likar, ki si še dalj časa prizadeva za skupni čezmejni razvoj med vidensko pokrajino in Slovenijo, je bil precej optimističen glede prihodnosti beneških Slovencev in je ob koncu srečanja vse navzoče spet pozval, naj se pogovarjajo z vsemi. Pozornost prisotnih bo v naslednjih tednih osredotočena na etapo vseitalijanske kolesarske dirke Giro d'Italia v Benečiji. Tekmovalci bodo prišli sem 20. maja. Do takrat bo treba postaviti vse pogoje, da se bo slovenska manjšina lahko ustrezno predstavila.

Luciano Lister

Benečija, Rezija in Kanalska dolina Velikonočni običaji med Slovinci na Videnskem

Z oljčno nedeljo se je pričel velik teden, ki traja do Velike noči. Beseda "Velika noč" je vezana na liturgijo oglejskega patriarhata, pravzaprav na nočno bedenje ob Jezusovem grobu. Gre za največji krščanski praznik, na katerega so vezane tudi stare pobožnosti in tradicije. Na oljčno so pri vsaki maši blagoslovili oljčne vejice, ki so jih nato verniki nesli na svoje domove. Njihov blagoslov jih nato spremlja in varuje celo leto, vse do naslednje oljčne nedelje. Od večerne maše na veliki četrtek se zvonovi ne oglašajo več vse do sobote zvečer. V teh dneh so se namesto zvonov do nedavnega oglašali obrede na svojevtrsten način. Otroci so hodili po vasi in ropotali z "laskotcan". Laskotac (v nekaterih vaseh mu pravijo tudi "darkatavca") je nekakšna škata, v kateri je kladivo, s katerim potem tolčejo na leseno desko. Po nekaterih krajih se je ta običaj še ohranil. V Kanalski dolini pravijo ropotalnim predmetom "čiček", "kariola" in "brklca". Veliki petek, ki bo letos 25. marca, je dan Jezusovega trpljenja in smrti. Križev pot je zelo razširjena pobožnost v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini. V nekaterih vaseh ga molijo s posebnim obredom. V Kravarju bo ob 17. uri križev pot po gorenjem koncu vasi. Pričel se bo v cerkvi Sv. Lucije, katere freske ponazarjajo trpljenje Jezusa pred križanjem, in se bo nato v tej cerkvi tudi zaključil. Že četrto leto pripravljajo križev pot domači zbor Tri doline/Tre valli. Na začetku bo zbor pel pesan "Pojmo, le pojmo za našim Jezusom". Na drugi postaji, ko Jezus vzame križ na svoje rame, bo sledila pesem "O sveti križ", ki prikazuje trpljenje Božjega Sina. "Pesem od žalosti Marije" bo spomnila na trpljenje Marije Device pod križem. Ko Jezus umre na križu, bodo zapeli "Ave Verum" in "Lacrimosa" W. A. Mozarta. Na koncu bo zbor Tre valli/Tri doline zapel tudi druge pesmi o Jezusovem trpljenju. Na ta dan se bo križev pot na odprtem vil tudi po drugih vaseh. V špetskri župniji se bo pričel ob 20.30 iz župnijske cerkve do Klančiča in nazaj; v Ažli so pobožnost križvega pota, ki je iz cerkve šel po vasi,

opravili v petek, 18. marca, ob 20. uri. V podboneški župniji bo potekal ob 18. uri iz Dolenjega do Gorenjega Marsina, v podutanski župniji ob 20. uri iz Gorenje Merse do cerkve Sv. Lenarta, v Savodnji ob 19. uri, ob isti uri tudi v Kosci. V kanalskodolinskih cerkvah bodo pripravili Božji grob, v katerega med petkovim obredom postavijo moštranco z Najsvetejšim. Od takrat se v nekaterih vaseh začne "uahtanje" Božjega groba. Prosto-voljni gasilci stražijo Božji grob od petka zvečer do sobote zvečer. Veliko je tudi starih navad, ki so vezane na pripravo jedi. Ena od teh je barvanje kuhanih jajc (pirhov). V nedeljo, 20. marca, je v koči na Solarjeh potekalo barvanje pirhov po stari navadi, za kar so poskrbeli društvo Kobilja glava in "pisalke" šempavskih pirhov iz Poljubinja. Pirhe običajno obarvajo tako, da jih kuhajo v razni zelenjavi, nato pa jih okrasijo s tehniko praskanja. Druga, še živa navada v Nediških dolinah je golobica, to je sladica iz kvašenega testa, ki ji na hrbet med peruti položijo kuhano jajce (nekoč so dali oreh), za usta blagoslovljen oljčni list, za oči dve zrni popra. V Kanalski dolini je tipična velikonočna jed "šartl", ki se je na Veliko noč s pršutom, hrenom in barvanimi jajci. V Reziji so nekoč pekli fujačo, "bogačo" po rezijansko, ki so jo pripravili z jajci, mlekom in maslom. Jedi nesejo blagoslovit – požegnati na Veliko soboto ali na Veliko noč v cerkev ali na kakšno domačijo, če v vasi ni cerkve. Po tradiciji so nekoč nesli k blagoslovu črn kruh, jajca, salamo in tri korenine hrena, ker so te jedi imele simbolični pomen. Črn kruh, po vrhu hleba je moral imeti zarezan križ, je predstavljal Jezusovo telo, pet rdečih pirhov je simboliziralo pet Jezusovih ran, tri korenine hrena so bili trije žebli, s katerimi je bil Jezus pribit na križ, medtem ko je vrh, v katero je bila zavita salama, predstavljala vrv, s katero je bil Kristus zavezan. Poleg je bila še fujača ali maslen kruh, ki so ga jedli na Veliko noč zjutraj na tešče, golobice, ki so bile namenjene posebno otrokom, in še sol za živino. Tradicionalne velikonočne jedi bodo blagoslovili tudi pri velikonočni maši, ki bo v slovenščini v Špetru v soboto, 26. marca, ob 19.15.

Kulturni center na Trbižu Koroška in Primorska sta zapeli

Pod pokroviteljstvom občine Trbiž in v organizaciji Slovenskega kulturnega središča Planika iz Kanalske doline in Krščanske kulturne zveze iz Celovca ter vseh ostalih krovnih kulturnih organizacij, ki prirejajo celotno zborovsko revijo Primorska poje, so se v nedeljo, 13. marca, srečali koroški in primorski zbori v Kulturnem centru na Trbižu in pripravili prijeten in zelo raznolik zborovski koncert. Sodelovale so pevske skupine iz Železne Kaple, Ziljske doline, italijanske skupnosti iz Izole, iz Tolminske in Idrijske ter Nabrežine. Predstavniki domačega Kulturnega središča Rudi Bartaloth je pozdravil nastopajoče in vse prisotne in poudaril pomembnost takih srečanj za celotno Kanalsko dolino. K mikrofonu je povabil predstavnika Zveze slovenske katoliške prosvete Damjana Paulina, ki je pozdravil v imenu primorskih kulturnih organizacij, in se zavzel za kulturno sodelovanje med Koroško, Kanalsko dolino in nasploh za celotno Primorsko. Taka srečanja nas ob lepi slovenski pesmi povezujejo in krepijo našo narodno zavest. V imenu Krščanske kulturne zveze iz Celovca je nato spregovorila Martina Piko Rustja, ki je označila kulturni dogodek na Trbižu kot nadaljevanje Koroške poje, ki je potekala pred tednom dni v Celovcu. Združitev s primorskimi zbori je označila kot lepo priložnost, da še obogatimo naše sodelovanje. Pozdrave in voščila za uspešen potek revije je izrazila tudi odbornica za kulturo pri trbiški občini, ki pa je bila odsotna zaradi bolezni. Na prireditvi so bili pri-

sotni številni predstavniki raznih organizacij iz Slovenije. Med njimi smo opazili zvestega obiskovalca Kanalske doline Tomaža Pavšiča in steber slovenstva v Kanalski dolini Šimna Presherna, ki pri svojih 95 letih še vedno obiskuje slovenske prireditve. Koncert so lepo začela dekleta Smrtnik iz Železne Kaple pod vodstvom Dane Smrtnik. Nekaj ziljskih ponarodnih melodij nam je predstavil moški kvintet Krnica, za katerega skrbi Herman Fritz. Vojka Svetičič je vodila skupino mladih deklet, ki so sveže in lahkotno zapeli štiri pesmi. Italijansko skupnost iz Izole je predstavljala mešani zbor Haliaetum, ki je sproščeno zapel nekaj

Foto DP

italijanskih ljudskih pod vodstvom Giuliana Goruppia. S štirimi tržaškimi skladatelji (Ubaldo Vrabec, Marij Kogoj, Breda Šček in Karel Boštjančič) in pod taktirko Janka Bana se je uglajeno predstavil Mešani zbor Igo Gruđen iz Nabrežine. Program je zaključil Mešani zbor Canto ergo sum s Tolminskega, ki je z zborovodkinjo Katarino Kovačič zadovoljil prisotne ljubitelje slovenske pesmi, ki so vsem nastopajočim zborom navdušeno ploskali. Sledilo je družabno srečanje v večnamenskem središču v Ukvah.

DP

Špeter Skokičin vrtiljak

V sklopu projekta Skokica, ki ga ZSSDI vodi na osmih večstopenjskih šolah s slovenskim učnim jezikom v FJK, so tokrat prišli na svoj račun tretješolci in petošolci iz Špetra Slovencev v Benečiji. Na prireditvi Skokičin vrtiljak se je približno 30 učencev preizkusilo v krožnih postajah, igri med dvema ognjema ter v plesu po glasbi športne himne Skupaj zmoremo. Prireditev sta si ogledala najprej ravnateljica Sonja Klanjšček, nato pa še predsednik ZSSDI Ivan Peterlin, ki je vse otroke pohvalil za njihove na-

stope ter jim podelil spominski trakec ZSSDI. Na krožnih postajah so otroci prejeli tudi kartonček žabice Skokice kot potrdilo za uspešno opravljene vaje v odbojki, nogometu, atletiki, gimnastiki, košarki in športni križanki. Sproščeno in navdušeno prisotnih sta prišla do izraza ob pospravljanju prizorišča, ko so vsi otroci še enkrat zaplesali po glasbi športne himne Skupaj zmoremo. Plesni nastop in pred tem delavnico na šoli je vodila vaditeljica Damijana Češčut iz Gorice.

Pravico do brezplačne pitne vode določiti v ustavi

Z zbranostjo in molitvijo do Velike noči, praznika življenja in veselega upanja!

Slovenski verniki so se v postnem času bolj kot običajno posvečali duhovni zbranosti in molitvi, laično opredeljeni ljudje pa so bili bolj pozorni in naklonjeni do potreb bližnjih. Oče Jacyues Philippe, francoski duhovnik iz Skupnosti Blagrov, ki je med najbolj brani katoliškimi duhovniki pisatelj našega časa, je v svoji knjigi z naslovom Čas za Boga, ki je pred kratkim izšla tudi v slovenskem prevodu, zapisal, "da bi si morali za molitev vzeti vsak dan vsaj četrt ure. Seveda si imamo pravico želiti ali prositi za določene stvari, a pod pogojem, da je naša najgloblja želja, da se izpolni Božja volja. To pa se lahko zgodi le, če zaupamo, da je Božja volja za nas nekaj najlepšega. Bog si želi naše sreče bolj, kot si jo želimo sami. Molitev je vedno vir milosti. Včasih zaradi nje ozdravimo ali naredimo več za to, da bi ozdraveli. Če molitev vselej ne pozdravi, nam vsaj pomaga sprejeti rane in krhkost, ne da bi ob tem izgubili pogum. Pomaga nam, da sprejmemo svojo človeško revščino, tako da vse svoje upanje položimo v neskončno Božje usmiljenje, ter da kljub rani, ki ostaja, živimo in razvijemo čim več lepega in dobrega".

V takem duhu in resnicah bo-

mo lahko tudi v Sloveniji zanamovali in doživljali svoj 27. marec, Veliko noč, največji krščanski praznik. Novomeški škof Andrej Glavan je v svoji velikonočni poslanici dejal, "da je Velika noč praznik veselega upanja, praznik življenja in božje zmage nad smrtjo. Še zlasti za bolne, vse, ki trpijo in v tem zemeljskem življenju ne vidijo polnega smisla". Z enakimi mislimi so v svojih velikonočnih sporočilih razmišljali in nagovarjali prebivalce Slovenije, tudi ljubljanski nadškof in metropolit Stanislav Zore in drugi naši škofje.

Skrb in pozornost bi za Veliko noč morali nameniti tistim, ki trpijo. In takih je čedalje več, tudi zaradi ravnodušnosti oblasti, ki je že skoraj povsem otopela za krivice in življenjske težave, denimo, okoli 300.000 revnih v Sloveniji. Predstavnica upokojenec Alenka Tominšek je v oddaji Odmevi nacionalne TV napovedala, da se bodo člani Zveze društev slovenskih upokojenec, zaradi krivičnega

odnosa, uprli finančnemu ministru Dušanu Mramorju in vladi. Ne pristaneta na nobeno zvišanje pokojnin, čeprav bi po nekem predlogu morebitno povečanje znašalo le kake tri evre. Zaradi politike, ravnanja

in stališč vlade, se je v življenjskih stiskah znašlo nekaj sto tisočev od skupnih skoraj 700.000 slovenskih upokojenec. Nadalje bi morali ugotoviti krivca ali krivce za smrt 52-letnega delavca, ki so mu v novem urgentnem centru Splošne bolnišnice "dr. Franca Derganca" v Šempetru pri Gorici, namesto

kisika dajali smejalni plin, kar je bilo zanj usodno. Odgovornosti za njegovo smrt noče prevzeti nihče, in najbrž bo primer, kot se je to v Sloveniji že večkrat zgodilo, ostal nepojasnjen. Kot predstavnica zdrav-

stvene ustanove, ki je zaradi smrti pacienta zagotovo za dalj časa izgubila vsaj del ugleda in verodostojnosti, bi po prepričanju mnogih morala odstopiti tudi Nataša Fikfak, direktorica bolnišnice. Svoj odstop je tudi ponudila, toda se je pustila "prepričati" delu zaposlenih in se odločila, da bo ostala na svoji funkciji.

Anestezilog dr. Konrad Kuštrin, sicer tudi predsednik sindikata zdravnikov in zobozdravnikov, Fides, je odgovornost za smrt bolnika v novem urgentnem centru bolnišnice v Šempetru pripisal ministrici za zdravje, Milojki Kolar-Cerar. Po njegovem prepričanju je bil Ur-

naglici, da bi se ujeli rok, s katerim bi bolnišnica izgubila evropska sredstva, s katerimi je bila pokrita polovica investicije. Ministrica je sklenila, da ne prevzema nobene odgovornosti za tragedijo v Šempetru in ne bo odstopila.

Velikonočna voščila in ukrepe za rešitev njihovih težav naj pristojni v teh dneh sprejmejo za množico delavcev, pretežno iz drugih območij nekdanje skupne države, pa tudi iz drugih držav, ki v Sloveniji delajo v suženjskih razmerah. Prejemajo majhno plačo, okrutni delodajalci pa jim bedne prejemke izplačujejo neredko, v gotovini, kar na roko. O njih vrhunski sindikalisti neradi govore in odgovornost za stiske omenjenih delavcev raje prelagajo na druge.

Oblasti torej reveže in ljudi v stiskah izločajo iz prizorišča, čeprav bi morala biti skrb zanje odgovorna tema in skrb socialne države, kakršna naj bi po ustavi bila Slovenija. Sicer pa se dogajanja v Sloveniji in o njej nadaljujejo. Tako še ni gotovo, če bo 31. julija ruski predsednik Vladimir Putin obiskal Slovenijo, in se udeležil proslavljanja stote obletnice Ruske kapelice pod Vrščicem. Arbitražno sodišče v Haagu je prekinilo arbitražne postopke o določitvi me-

je med Slovenijo in Hrvaško, dokler ne bo odločilo o pridržkih in nasprotovanjih Hrvaške. Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani je začelo pregon generala Toneta Krkoviča zaradi sestrelitve helikopterja jugoslovanske vojske med osamosvojitveno vojno. Primer je povzročil nove spore in polemike, saj nekateri zatrjujejo, da gre v zadevi Tone Krkovič za nadaljevanje gonje proti vodilnim osamosvojiteljem Slovenije z vsemi mogočimi sredstvi. K aktualnim dogodkom se uvrščajo tudi nove zahteve za spremembo slovenske ustave, v kateri bi zapisali, da ima vsak prebivalec Slovenije pravico do pitne vode, in da se oskrba s pitno vodo opravlja kot neprofitna javna služba. Podobnih zahtev in javnih pozivov, med njimi skupine poslancev, je bilo v preteklosti že več, toda Državni zbor se na pobude o vodi, za vse in brezplačno, ne odziva. V Sloveniji imamo sicer velike zaloge oz. vire pitne vode in smo glede te dragocene tekočine med državami z veliko prednostjo v Evropi. Toda razmere bi se nekoč utegnile poslabšati, ker z vodo slabo upravljamo in gospodarimo, podcenjujemo pa tudi gibanja in spremembe v naravi, ki povzročajo sušo in zmanjševanje virov vode. Toda vsaj za trenutek naj se razveselimo novega dokaza o možnostih in klicu življenja. V akvariju v Postojnski jami so opazili jajčece človeške ribice. Ob jajčecu je bila tudi breja samica, ki je jajčeca čuvala, da se mu ne bi kaj zgodilo. Čudež iz leta 2013 se je ponovil!

Martijan Drobež

Razmišljanje o velik(onoč)ih dneh

Marsovec s košaro na veliko soboto

"Vabljeni v naš nakupovalni center. Na veliki petek bo velika razprodaja in poskusili boste lahko slastno domačo velikonočno šunko". Tako nekako se je glasilo sporočilo oglasa pred leti na nacionalnem radiu. Včasih sem se na take cvetke še jezil, danes pa je tega toliko, da samo še zamahnem z roko. Primer omenjam, ker gre za nekakšen simbol, kaj nam je ostalo od največjega krščanskega praznika. Sicer nisem prepričan, če ni ignoranca in nevednost pravzaprav boljše od komercializacije, ki se je zgodila Božiču. V navalih Božičkov, daril in lučk namreč deteta Jezusa nihče več niti ne opazi. Za Veliko noč te nevarnosti, da bi se ves postni čas otepali čokoladnih pirhov in plišastih zajčkov, ki bi s popačenim glasom prepevali Haendlovo velikonočno Alelujo, namreč ni. No, ja, je že res, da se je komercializacija dotaknila tudi Velike noči. Posel je posel, rečejo trgovci. Zato je tudi daleč največji obisk v cerkvi na veliko soboto. O, ne, ne za večerno vigilijo. Za blagoslov jedil. Takrat pridejo tudi ljudje, ki cerkvenega praga še na pogrebu ne prestopijo. Nič nenavadnega ni, če zamudijo polovico in se počasi in med hihitanjem sprehodijo do prve klopi in sedejo na županovo mesto. Z mojo ekipo mularije se počutim vsako leto bolj eksotičen. Očetov je namreč zelo malo, takih z več kot enim otrokom pa skorajda ni. Takih, ki imajo povrh tega velikonočni priboljšek v klasični (ne pa čokoladni) obliki in v pleteni košari, pa sploh več ni. Zato se počutim kot Marsovec, saj me nekateri ljudje že gledajo z začudenjem. Jaz pa jih moram seveda gledati normalno in

Bog ne daj, da bi kakorkoli pokazal začudenje, da so oni svoje industrijske prehranske zavitke prinesli v navadni najlon "borši". Ja, vem, da se pravilno reče plastična vrečka, a tisto, kar videvamo v cerkvi na veliko soboto, niso plastične vrečke, ampak banalne in cenene najlon "borše". Seveda si ne pustim, da bi mi najlon "borše" pokvarile praznik. V svoji odločnosti in zavezanosti tradiciji (roko na srce, moja draga to odločnost imenuje z drugo besedo, trma) bom tudi letos vsakega od sinov opremil s svojo pleteno košarico. Najmlajši bo imel tisto, ki mi jo je bil kupil nono pred štirimi desetletji in sem jo nosil leto za letom v domačo štursko cerkev. Da postajam Marsovec, pa ni tako samo po sebi umevno. Ni namreč res, da gre ves svet v isto smer. Da se povsod vera izgublja in tradicija pozablja. In da se cerkve praznujejo. Pred leti, verjetno sočasno, ko sem poslušal oglas za velikopetkovski pršut, sva s soprogo Veliko noč pričakala na Irskem pri prijatelju. Nuncu pravzaprav. To je bilo prvič v mojem življenju, da za veliko noč (ali božič) nisem bil doma. In zadnjič, saj sem se tudi z izkušnjo prepričal, da takega praznika nikoli in nikjer ne moreš tako globoko doživeti kot doma. Irska je bila sicer krasna, čeprav oblačna in deževna. Zelo se mi je

vtisnil v spomin veliki petek. Irci, ki sicer po vsem svetu slovijo kot ne ravno zmerni pivci, imajo na veliki petek splošno državno prepoved točenja in prodaje alkohola. V barih dobiš vse, razen alkoholnih pijač. V trgovinah pa so police z alkoholnimi pijačami zaprte z mrežo. Rekli so mi, da isto pravilo velja tudi na sveti večer.

Od tistega velikega petka v stereotip o irskem alkoholizmu ne verjamem več. In se raje osramočen zazrem

vase, saj v moji domovini praktično vse šole sistematično ignorirajo petkovo zdržnost od mesa, čeprav gre za stoletna tradicijo, ki je povrh vsega zelo zdrava. Sram me je tudi, ker mnoge šole ne upoštevajo niti postnih petkov. Najbolj pa me je sram, da v moji državi obstajajo šole, kjer otrokom strežejo meso načrtno vsak petek. V Kopru je vrtec, kjer imajo vsako sredo vegeterijanski dan. Je pa ena sredo v letu, ki ni brezmesna. To je pepelnica.

Če na svetu staršev protestiraš, ti takoj rečejo, da sta Cerkev in država ločena. Ne rečejo pa tega v tisti šoli v ljubljanskem predmestju, kjer imajo zaradi zahtev muslimanskih staršev jedilnike povsem brez svinjine. Podobne zahteve imajo tudi mnogi veganci in vegeterijanci. Pa nikomur ne pride na misel, da bi zahteval ločitev vegeterijancev od države. Sliši se absurdno, jasno. A absurdno tudi je.

Imam pa tudi drugačne izkušnje. V nekem koprskem bistroju, kamor smo med službo pred 20 leti hodili na kosilo, sem lastnika pobaral, zakaj ob petkih ni ribjega menija. Vprašal me je, zakaj. Ko sem mu povedal, da

kristjani ob petkih ne jemo mesa, je rekel, da bo poslej vsak petek tudi ribji menu. Namesto ob torkih. In tega se še danes drži. Pa ne gre za človeka, ki bi bil vedno v cerkvi. Pravzaprav niti ne vem, če je ali ni katoličan. Zato je prav, da povem tudi ime lokala. Če kdo misli, da

gre za reklamo, mu moram pritrditi. Seveda je reklama. Rad delam reklamo za dobre ljudi. Če kdo noče vedeti, pa naj naslednjo besedo pač preskoči. Admiral. Ops. Že od samega začetka pišem samo o hrani. Kot da je bistvo Velike noči poseben način prehranjevanja. A kaj naj sedaj najdem, da bi se navezal na duhovnost? Minute mi minevajo, glava se ničesar ne domisli. Česarkoli se spomnim, vse je povezano s hrano.

Pravzaprav pa je tudi pasijon tesno povezan s hrano. Začel se je namreč z zadnjo večerjo. Vrsta hrane in njeno uporabo je bilo natančno določeno. Sam si sicer mislim, da se Jezus s svojimi učenci ni držal pravil kot - naj mi oprostimo primeri - pijanec plota. Nisem še zasledil, da bi kdo upodobil ali opisal zadnjo večerjo, kjer bi dvanaajsteri jedli stoje, s palicami v rokah in prepasani. Tako namreč piše v Peteroknjižju. Na vseh upodobitvah jedo sede ali celo leže. Nekega duhovnika, po rodu Vipavca, kajpada, sem slišal ugibati celo, da so tisti večer Jezus in učenci verjetno precej popili in da je bilo druženje veselo.

Lani smo se tudi v naši družini odločili, da bomo posnemali Jezusa. Na veliki četrtek zvečer smo pripravili pravo zadnjo večerjo. Moja draga nam je pripravila kos kozliča, pečenega z začimbami, in kruh. Med jedjo smo molili psalme in molitve, ki jih ob tej priložnosti molijo Judje. Kruh sem kot pater familias razlomil in razdelil. In vino sem tudi dal vsakemu. Večina otrok se je vsaj z ustnicami tudi dotaknila vina. Bilo je nepozabno. Otroci se večerje večkrat spomnijo in vprašajo, če jo bomo ponovili. Seveda jo bomo. Če ne bo višje sile, kakopak. Letos namreč prav te dni pričakujemo. In bomo zato mogoče morali ponoviti dogodek nekega drugega svetega tridnevja. Takrat je namreč žena rodila ravno na veliki petek. Ali res nisi mogla najti bolj primerne dneva, sem jo vprašal. Ko smo zvečer prišli iz cerkve, je bilo seveda treba nazdraviti. Pa čeprav je bil veliki petek. Smo se malo tolažili, da se po judovski tradiciji na predvečer že začne naslednji dan. Smo pa nazdravljali precej dolgo, tako dolgo, da smo tudi po evropski tradiciji že začeli tudi naslednji dan, veliko soboto.

Kaj naj napišem na kancu, je seveda povsem jasno. Bogžegnaj!

Tino Mamič

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (9)

Mariza Perat

Alfonz je že 31. januarja istega leta prejel zakrament sv. krsta in si privzel ime Marija. Vstopil je v jezuitski red, čeprav je vedno izmed vseh redovnikov najbolj sovražil prav jezuite. Leta 1848 je bil posvečen v duhovnika. Z dovoljenjem Pija IX. je čez enajst let iz reda izstopil. Želel je namreč delovati kot misijonar za spreobrnjenje Judov. Pridružil se je bratu Teodorju, ki je v Jeruzalemu ustanovil Družbo sionskih sester in Duhovniško družbo sionskih očetov. Obe Družbi sta delovali za spreobrnjenje Judov.

Slika Brezmadežne v cerkvi sv. Andreja delle Fratte

Ko je oče Marija leta 1878 v Rimu obiskal cerkev sv. Andreja delle Fratte, je dejal: "Marija je tu. Navzoča je. Je znamenje – tako bi mogli reči – zakrament božjega usmiljenja in ljubezni, kajti po njej se izpolnjuje, kar izraža znamenje: namreč materinsko nežnost Boga, ki je sinu Izraela podarila vero".

Sv. Ludovika de Marillac

Oče Marija je umrl v Ain-Karinu, rojstnem kraju sv. Janca Krstnika, 6. maja 1884. V spomin na Ratišbonovo spreobrnjenje vidimo danes v cerkvi sv. Andreja delle Fratte sliko Brezmadežne od Čudodelne svetinje.

Vrnimo se zdaj k sestri Katarini Laboure'.

Medtem ko se je čudodelna svetinja med ljudmi vseh narodnosti nenehno širila, je s. Katarina živela tiho in odmaknjeno življenje v Domu za ostarele v pariškem predmestju Revilly. Delala je v kuhinji, bila je perica in vratarica ter v Domu oskrbovala stare in bolne. Nobene izmed njenih sester ni nikoli izvedela, da se ji je prikazala sveta Devica. Prav tako ni tega vedela prednica, ki je z njo večkrat trdo postopala in kateri je s. Katarina šele tik pred smrtjo zaupala svojo skrivnost.

Hotela ji je namreč razodeti, da ji je Božja Mati ob prikazovanju dne 27. novembra 1830 tudi naročila, naj da postavi oltar, ki bo ponazarjal njeno prikazanje z zemeljsko oblo v roki. Prednica je s. Katarino celi dve uri brez besed

poslušala. Obe sta stali, kajti prednica je od prevelikega začudenja pozabila sest. Omenjeni oltar je bil izdelan za časa papeža Leona XIII. S. Katarina je umrla v Revilly 31. decembra 1876.

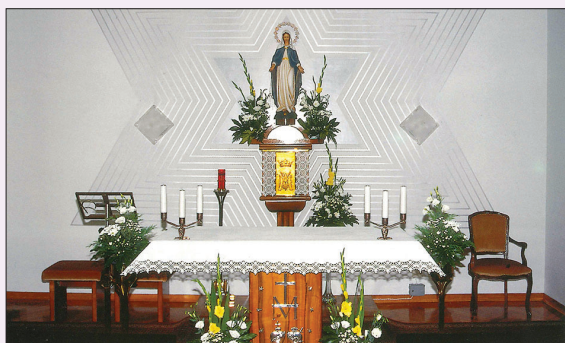
Leta 1932 so njeno nestrohnjeno telo prenesli v kapelo v rue du Bac, kjer počiva pod oltarjem, na katerem Marija drži zemeljsko oblo. Dne 25. maja 1933 je bila prišteta k blaženim, 27. julija 1947 pa k svetnikom. V kapeli počiva tudi sv. Ludovika de Marillac

(1591-1660), ustanoviteljica hčera krščanske ljubezni oziroma usmiljenk.

Kapelo Brezmadežne od Čudodelne svetinje v Parizu ljudje nenehno obiskujejo, Kapela, zelo prostorna, je vedno polna. V njej vladata zbranstvo in popolna tišina, ki se dobro ujema s svetostjo kraja in z dogodki, ki so se tu na tako čudovit način razodeli.

V naših krajih je usmiljenka s. Leopoldina Brandis (1815-1900) leta 1878 v Ljubljani ustanovila skupnost Bolniških sester, iz katere se je razvila Družba Marijinih sester Čudodelne svetinje. Sestre so prisotne tudi v Gorici. Njihova kapela je posvečena Brezmadežni Čudodelne svetinje.

Viri: Alisteir Horne: *L'assedio e la Comune di Parigi*, prevod: Maria Teresa Grendi, Arnoldo Mondadori 1971; Čuk Silvester: *Francoska revolucija in Cerkev*, Koledar GMD 1990; Guitton Jean: *La Vergine a rue du Bac*, prevod: Luigi Ruggeri - Ediz. Paoline 1976; Nadrah p. Anton: *Marijina sporočila 1 - Stiška opatija*,

Kapela Brezmadežne od Čudodelne svetinje v Gorici

Stična 1996, Čudodelna svetinja - S. Katarina Laboure', Izdala Misijonska družba sv. Vincencija Pavelskega - Tiskala tiskarna Budin v Gorici.

/ dalje

S 3. strani
Nedelja praznuje 90 let

Tako razumem tudi naše spletne dejavnosti – poskušati, nabirati izkušnje, postati viden v okoljih, ki bi drugače Nedelje ne opazili. Tu vidim predvsem nove možnosti v socialnih medijih. Vidim, da se včasih število oseb, ki jih dosežemo na facebooku, že lahko kosa s številom naših naročnikov tiskovne izdaje. In to so večinoma mladi. Kdo pa pravi, da prej omenjenega poslanstva, občutka skupnosti in iskanja smisla v veselju oznanilo ne bi mogli opravljeni na drug način kot s tiskanjem papirja, čeprav sem prepričan, da bodo ljudje tudi v prihodnosti segali po nečem, kar lahko držijo v rokah, kar ostaja in se ne izniči v digitalnih daljavah. Zato je naše jubilejno darilo čisto zavestno ne-

kaj, kar meri v prihodnost: knjiga, skrbno in kvalitetno oblikovana za družinsko knjižno polico.

Papež Frančišek nas pošilja na obrobje, tudi vi ga imate radi in sledite njegovim navodilom. Kakšno je obrobje na Koroškem?

Zadnje večje spremembe pri časopisu smo pa naredili pred dobrim desetletjem, ko smo tedniku vsaj dvakrat na mesec dodali še priloge – družinsko in kulturno –, s katerimi v še večji meri skušamo nagovarjati bralce, ki niso več vpeti v tradicionalni verski in narodnostni okvir, kot je bil značilen še vse do konca prejšnjega stoletja. To so mlajše družine, to so Slovenci, ki v vedno večji meri živijo v mestih in ne več na podeželju, to so ljudje, ki se zavedajo po-

mena slovenske kulture in besede, ki pa so vse manj cerkveno socializirani. To so naši robovi, za katere se moramo še bolj brigati. Papež Frančišek tudi po treh letih v službi vrhovnega pastirja še vedno zna spet presenetiti in nam je res pri našem delu velika spodbuda in vir samospraševanja. Seveda pa obstajajo na Koroškem, ki je ne nazadnje zaradi avanture provincialne politike na robu gospodarskega zloma, klasični robovi – socialna revščina, celotno vprašanje beguncev ipd. Tu sem zelo vesel, da ima tista ustanova, ki se v imenu Cerkve najbolj verodostojno in dosledno približa tem robovom, torej Caritas na Koroškem v vseh povojnih letih na čelu Slovenca. Prej je bil to Viktor Omelko, zdaj pa to službo opravlja naš prejšnji izdajatelj Jože Marketz. S tem je morda tudi bolj razumljivo, zakaj Nedelja v posebni meri spremlja in podpira delovanje te ustanove.

S 3. strani
Za SSK in Trst ...

So bile primarne volitve med Robertom Cosolinijem in Francescom Russom smiselne?

Ne, niso bile smiselne. Mislim, da je vodstvo Demokratske stranke napačno postopalo: nesmiselno je bilo popustiti zahtevi senatorja Russa po primarnih volitvah, ko je bila kandidatura Roberta Cosolinija že potrjena, in s tem izničiti časovno prednost, ki jo je imel pred drugimi kandidati, kot tudi postaviti v neljubno situacijo koalicijske partnerje, ki smo to kandidacijo že potrdili. Senator Russo pa je izvedel močno marketinško potezo, ki je bila, po mojem mnenju, vezana tudi na določene rimske dinamike, ki nimajo nobene zveze s Trstom.

Kako ocenjujete župansko kandidacijo Iztoka Furlaniča?

Kandidatura Iztoka Furlaniča je bila nekako samoumevna, od kar je prišlo do razhajanja med njim in županom Cosolinijem. Seveda pa ta kandidatura ne pomaga levosredinski koaliciji in bo še dodatno razpršila tudi glasove slovenskih volilcev, kar ob nizki volilni udeležbi ni zanemarljivo. Moja osebna želja je, in v tem smislu je usmerjeno tudi moje delo-

vanje, da bi znotraj naše skupnosti zmogli toliko treznega razmisleka in predvsem dolgoročnega strateškega načrtovanja, ki bi, ob samoumevnem spoštovanju raznolikosti pogledov in zgodovinskih danosti, končno privedlo do bolj homogenega delovanja naše narodnostne skupnosti.

Kakšen je program Slovenske skupnosti za te volitve?

Glavne programske točke koalicije so bile že določene skupaj s koalicijskimi partnerji in so usmerjene predvsem v nadgradnjo že opravljenega dela. V naslednjih dneh bomo poglobili posamezne argumente tudi na podlagi pogledov župana Cosolinija. Njemu smo kot SSK posredovali kar nekaj predlogov in priporočil. V prvi vrsti gre za pravice slovenske narodne skupnosti in za dosledno izvajanje vseh določil zakona 38/2001. Žal se vsi člani še vedno ne izvajajo in je torej nujno, da to vključimo v volilni program županskega kandidata.

Kaj potrebuje Trst za prihodnje petletje?

Poleg vprašanja izvajanja zaščite je potrebno biti bolj dejavni na področjih gospodarstva, znanosti in

kulture, ki so temeljnega pomena za razvoj Trsta. To mora veljati tudi za SSK. Podpirali bomo torej tiste točke programa, ki zadevajo omenjena področja, še posebno tam, kjer smo bili v tem obdobju nekoliko odsotni.

Trst pa še najbolj potrebuje nadaljevanje politike odpiranja, o kateri se govori že nekaj let. Odprtost mora biti usmerjena predvsem v srednje-evropski prostor. Veliko se je v teh mesecih govorilo o metropolitanski občini, a je s tem v zvezi še veliko nejasnosti. Če bi bila metropolitanska občina neko logistično in gospodarsko povezovanje z ostalimi subjekti, ki so prisotni v naši deželi, je to sprejemljivo. Nikakor pa ne more biti metropolitanska občina tisto, kar je v prejšnjih tednih in mesecih zagovarjal senator Russo.

Za kaj bi se morali Slovenci v občini Trst najbolj prizadevati?

Slovenci smo bili vedno aktivni dejavniki v Trstu, tako na političnem kot na gospodarskem področju. Moja želja je, da bi bili v prihodnosti še bolj upoštevanji pri aktivnem upravljanju mesta in ostalih dejavnosti, ki so z mestom povezane. Ta vključenost Slovencev pa naj bo dodana vrednost, ki lahko Trst obogati, in ne grožnja, kot so nas v preteklosti prevečkrat prikazovali.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (101)

EUSTRES IN DISTRES

Eustres je izraz za pozitiven stres, tisti stres, ki človeku ne škodi, ampak ga spodbuja in krepi. Lahko bi ga za primer povezali z vnetjem - brez določene stopnje vnetja telo namreč ne more delovati, saj je ravno pravšnji odmerek vnetja tisti, ki spodbuja imunski sistem, da se bori, izpopolnjuje, raste. Enako je s stresom oz. eustresom, ki nas spodbuja k napredku, učenju, zanimanju, motivira k napredovanju, nadgrajevanju. Človeku navadno povzroča eustres služba, ki jo ljubi, ga izpopolnjuje, pri njej uživa in ne iz nuje, zaradi plače.

Z izrazom *distres* označujemo drugi stres, vsem

nam bolj znan kot stres, ki škodi duhu in telesu. Hiter ritem življenja, veliko preveč nalog, ki jih moramo opraviti v enem dnevu, nadležni sodelavci, boleznii v družini itd. Na distres telo najprej reagira z napadom; v telesu se poveča proizvodnja adrenalina, človek želi težko izkušnjo čim bolj preživeti. Navidezno izgleda močan, saj ima veliko adrenalina, dejansko pa se je energetsko že

začel prazniti kot baterija. Človek se kaže kot nemiren, preveč aktiven, malo in slabo spi, se prebujata, službenih obveznosti ne zmore več odmisli, svojih misli sploh ne zna več nadzorovati. Če se ta stopnja predolgo nadaljuje, se lahko telo energetsko popolnoma iztroši in takrat postavi zdravnik diagnozo kronična utrujenost, izgorelost, živčni zlom, depresija, panični napad, anksioznost itd.

Stres lahko obvladujemo s pravilnim prehranjevanjem. Več kot doživljamo distresa v vsakdanu, bolje se moramo prehranjevati. Stres v glavi se zrcali v prebavi. Ko smo napeti in nas čaka težka preiz-

kušnja, se nam pogosto zgodi, da smo zaprti ali imamo diarejo oziroma napihnjen trebuh in nas pesti napenjanje (vetrovii). Vsi naštihi simptomi so odraz stresa v glavi, ki se zrcali v prebavi. Ta binom je premo sorazmeren, naslednjic pa bomo videli podrobneje, zakaj in na kakšen način. Išcimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč, e-mail palj@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cadascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRESO

ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Ogllaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 22. marca, ob 14. uri

Krščansko izročilo

Velika noč v mojem otroštvu

Zadnjič me je prijateljica spravila k razmisleku. Zaradi razpela.... Veliko se namreč zadnje čase govori o razpelo, ki je, kot vse kaže v napoto marsikomu. In bi nemalokdo rad, da bi izginilo iz našega življenja in iz naših javnih ustanov, pa čeprav imamo vsi korenine v krščanstvu in smo vsi odraščali ob krščanski vzgoji in krščanski kulturi. A vendar razpelo umikajo iz šolskih učilnic in javnih uradov. Kot bi bilo karkoli slabega v podobi križanega, kot bi bilo simbol zla, ne pa vstajenja, preporeda, nadaljevanja, večnega in nesmrtnega. Prijateljica mi je rekla, da je ta podoba moteča, ker je polna žalosti. Zaradi Jezusa, pribitega na križ, zaradi krvi, smrti, trpljenja in mučenja. Da vse to ni primereno za otroke, je dodala. O njenih besedah razmišljam že nekaj časa in vse bolj mi je jasno, da se z njo ne strinjам. Razpelo ni žalostno. Ponazarja življenje in njegov smisel. In veselje vstajenja. Razpelo ni simbol trpljenja, ampak večnega življenja, upanja, vere. In morda so ravno otroci tisti, ki to še najlažje razumejo. Ker so preprosti in pozitivni. Ker ne verjamejo v smrt, ampak v življenje. In kako naj bi se otroci bali razpela v časih, ko nam televizija in internet, ki sta dostopna čisto vsem, stalno predvajata prizore nasilja, vojne in ubojev. V časih, ko se lahko celo zgodi, da dva mlada fanta iz samega dolgočasia odločita, da bosta ubila prijatelja. Brez razloga, samo da vidita v živo, kako to izgleda. Za zabavo in sprostitvev. Koga bi bilo strah razpela, ko je že primoran živeti v taki družbi. Medtem ko razmišljam o pomenu največjega simbola krščanstva, tistega, ki sta mi ga ob rojstvu podarila oče in mama, samo ravno v času, ko se bliža Velika noč. Kljub mrazu in zimi, ki ji noče biti konca, pa čeprav vsi govorijo o nekem globalnem segrevanju in visokih temperaturah. A kljub snegu, ki nekje še spominja na novoletni čas, so trgovine polne velikonočnih jajc, ki so že od februarja na razprodaji. A vendar vseeno predraga za današnje krizne čase. Poleg teh je v ponudbi

še nešteto drugih kulinaričnih dobrot, okraskov, zajčkov, jančkov in druge šare ki za moderno potrošniško industrijo pač ponazarjajo pomen Velike noči. Nekje sem celo videla plakat, na katerem je pisalo, pridite v našo veleblagovnico, kjer ponujamo najbolj poceni Veliko noč. Da, najbolj poceni Veliko noč. To je podoba Vstajenja, kot ga vidimo dandanes in kot so si ga zamislili ekonomisti, ki vsak dan objavljajo statistike, koliko so ljudje potrošili in koliko so nakupovali. In mi je žal za te otroke, ki bodo večino teh dni preživeli z mamicami v nakupovalnih središčih, sedeli v nakupovalnih vozičkih ali capljali za njimi. Med neskončnimi vrstami napolnjenih polic, ki so nadomestile tiste lepe, pisane svete podobice, ki smo jih zbirali mi, ko smo bili ravno tako otroci.

Velika noč mojega otroštva je bila povsem drugačna. Preprostejša, še veliko bolj poceni, a zato lepša. Predvsem, ker je bila praznična. Predvsem, ker je bilo vmes pričakovanje. Začelo se je v šoli pri verouku. Moji starši, čeprav niso redno zahajali v cerkev, niso nikoli nasprotovali temu, da bi jaz obiskovala verouk. No, v tistih letih je bil, kar se spominim, celo obvezen predmet v šoli. Razpelo je tudi stalo v vsaki učilnici, mi pa smo vseeno zrasi v svobodomiselne in ustvarjalne ljudi. Spominjam se, da sem imela veroučne ure rada. Kot vsi moji sošolci. Tudi tisti, ki so se sedaj opredelili za največje ateiste, so zahajali h katekizmu. Po kulturi, po načelih, po etičnem prepričanju, smo namreč vsi kristjani. Ker smo rasli in živeli v družbi, ki je nastala na osnovi krščanskih načel in krščanske etike.

Otroci smo imeli radi katekizem in projekcije o Juzosovem trpljenju in vstajenju. Spominjam se, kako smo se veselili, da bomo poslušali o zadnji večerji in Oljčni gori, kjer je Jezus molil pred izdajo. Pričakovanje te Velike noči je bilo nekaj lepega, in za nas otroke preprostega obnem.

Tudi doma smo se pripravljali. Z mamo sva šli nekaj dni pred Veliko nočjo v Ba-

kler je niso nekega večera odpeljali v bolnišnico in se ni več vrnila, jo je zame pekla ob Božiču in Veliki noči. In priznam, pot me je peljala v svet, pokusila sem orehovo potico, gubanco, potico iz tržaških slaščičarn, pokusila sem vsakovrstne velikonočne dobrote, a nonina potica je zame še vedno najbolj slastna. Pa čeprav živi samo v mojih spominih.

Velika noč mi je kot otroku pomenila tudi praznik in začetek pomladi. In tudi to pomlad, ki je v mestu ni bilo nikjer, sem našla v Bazovici, pri noni. Poleg potice sva z mamo prinašale domov, v hladno stanovanje, prve pomladne šopke, ki sva jih nabrali v kraških dolinah. Nona je divjim cvetkam dodala še hijacinte in narcise s svojega vrta. Bile so barve in bilo je veselje, ki sta napolnila skromen dom. In moje otroštvo. Vem, da vsega tega v veleblagovnicah ni. Niti sedaj, ko lahko kupiš čisto vse. In da ni niti tistega pomladnega prekipevanja, ki ga najdeš v naravi. V veleblagovnicah si vina in zatohlost

ostaneta, tudi ko je zime konec. In je naj sonce.

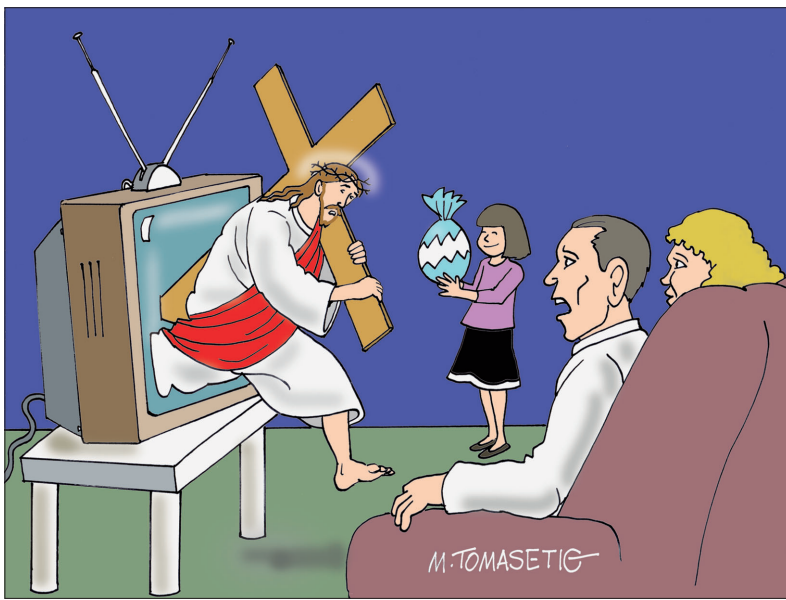
O Veliki noči smo v šoli poslušali že od februarja. Doma smo se nanjo začeli pripravljati pozneje, na Cvetno nedeljo. Spominjam se, kako sem se leto za letom, z očetom, nestrpno odpravljala k maši, na blagoslov oljčnih vejic. Očetu sem na poti do svetoivanske cerkve pripovedovala o Kalvariji in vsem, kar sem vedela. Pred mašo pa sva kupila še vejice, ki jih je ob prihodu domov oče skrbno obesil na hodniku. Nad staro sliko Križanega, pred katero je nato vsako jutro, ko sva bile medve z mamo še v postelji, molil. Pred meseci, ko sem praznila stanovanje, kjer sem preživela mladost, moja starša pa več kot pol življenja, sem odločila, da s seboj ne vzamem skoraj ničesar. Samo tisto sliko s Križanim sem snela z zidu in

jo odnesla domov. Čeprav je že tako stara in razpadajoča. Zaradi očeta, ker vem, koliko mu je pomenila. In zaradi tistih oljčnih vejic, ki sva jih prinašala domov na Cvetno nedeljo.

Na Veliko noč je doma zadišalo po prazniku. In soncu. Ko pomislim na otroška leta in na praznovanje Vstajenja, imam vedno pred seboj podobo našega stanovanja v soncu, ki sili z balkona v dnevno sobo in jedilnico. Nekako tako, kot bi v tistih letih ob Veliki noči nikoli ne deževalo. Zjutraj sem imela navado vstati že navsezgodaj. Zaradi čokoladnih jajc, ki sem jih dobila od strica in staršev in sem jih lahko to jutro odprla. V njih je bilo presenečenje, ki je nam otrokom veliko pomenilo. In zaradi zajtrka s pirhi in nonino potico. Mama je prižgala televizijo in sledila maši med pripravo prazničnega kosila, z očetom pa sva šla v praznični obleki v cerkev. Kako veselo so se oglašali zvonovi, koliko ljudi je bilo na svetoivanskem trgu. Veselje, hrup in pričakovanje. Predvsem med nami, otroki, ki smo čutili, da se dogaja nekaj velikega. In smo bili tako iskreno veseli sonca, pomladi in praznika. Z očetom sva našla prostor čisto zadaj in jaz sem se ozirala na tisto veliko podobo Križanega na steni naše svetoivanske cerkve. Saj Ga ni več tam, sem stisnila roko očetu.

Po maši sem izmenjala nekaj besed s sošolci, nato sva šla z očetom do bližnje pekarnice, ki je bila kljub prazniku odprta. Da bi kupila kremšnite za mamo, nanjo oče nikoli ni pozabil. In sem potem vsa zasopla hitela navkreber po svetoivanskem hribu, do našega bloka in nato še peš do petega nadstropja. Dvigala namreč ni bilo. Veselo Veliko noč, mama, sem se smejala z zavitek v roki, in težko dihala, oče pa je kot vedno molčal in resen sedel za mizo. Tam je že dišala juha, pa pečenka s krompirjem. Jaz pa sem vedela, da mi starša po kosilu ne bosta odrekla koščka čokoladnega jajca, ki sem ga imela tako rada. V tistih časih so bila velikonočna jajca iz temne čokolade, tako kot se v resnici spodobi. Teh neznosno sladkih in grdih Kinder jajč ni bilo še napolni. Otroci pa smo čokolado jedli še mesec potem, po koščkih, da bi nas ne ščipalo v želodcu in bi ne bilo preveč razvajanja.

Suzy Pertot

Treviso - umetniško mesto barv

Italijanske umetnine El Greca in Escherja

Lepi spomladanski praznični dnevi in vikendi so kot nalašč za krajše izlete v umetniška mesta, s katerimi so posejane nam bližnje dežele. Eno od teh je gotovo Treviso, še dokaj dobro ohranjeni urbanistični srednjeveški bisserček, z velikim 4 km dolgim nasipom in obzidjem, ki obkroža mesto. Prestolnica trgovskega bogatega Veneta, kjer imajo še vedno sedež poslovne dejavnosti Benettonovih, predstavlja s svojimi zgodovinskimi zgradbami, obokanimi uličicami in značilnimi trgi krasen mestni salon, idealen za turistične in nakupovalne sprehode. Od osrednje Piazza dei Signori, kjer se nahajajo Prefektura, Mestni stolp s "Campanenom", Palača Tristotih in Podestajeva palača, vodi glavna ulica Calmaggiore (latinska Callis maior) s svojimi elegantnimi palačami v beneškem stilu vse do stolnice. Ob straneh le-te se vseskozi vijajo portikati z oboki, v katerih imajo sedež najlepše trgovine, gostinski in drugi obrati s krajevnimi proizvodi. Ob osrednjih cerkvah Sv. Nikolaja in Sv. Franciška pa ne gre še spregledati značilne romanske Lože kavalirjev. Treviso je znan tudi po svojem letališču Canova, ki zaradi nizkocenovnih letov družbe Ryanair brez kompleksov konkurira z beneškim Marcom Polom in privlačuje vsako leto vse več potnikov od vsehovsod, ki mesto tudi obiščejo. V zadnjih letih tu prirejajo tudi posebno opredeljene umetniške razstave, ki privabljajo številne obiskovalce iz vse Severne Italije in še od drugod. Pomislimo le na velike množične obiske razstav Marca Goldina

in umetnosti, pa bo do 10. aprila razstava El Greco v Italiji. Do obeh lokacij, ki sta obe okusno restavrirani, se pride po zelo sugestivni promenadi. Palača Dei Carraresi je v bližini drugega zelo značilnega objekta, nekdanje pokrite tržnice

za prodajo rib, ki so jo uredili Avstrijci na otočjih ob znamenitem kanalu "Buranelli", ki je včasih povezoval Treviso z Benetkami. Muzej S. Caterina se pa nahaja v kompleksu Mestnih muzejev, v nekdanjem samostanu v zahodnem delu mesta.

Sijajne nadnaravne barve El Greca
Ob dvestoletnici Goethejevega Potovanja v Italijo, pregleda obravnavata dve bistveni poglavji v razvoju obeh umetnikov. V prvi vrsti gre za bivanje in ustvarjanje v Italiji slovitega grškega slikarja Dominikosa Theotokópulos, enega od najbolj prepoznavnih interpretov manierizma ter beneške in španske renesanse, bolj poznanega v zgodovini umetnosti z vzdevkom El Greco, ki ga je dobil v letih zrelega ustvarjanja v Španiji.

Z rodne Krete je bilo na ogled več ikon iz prvega slikarjevega obdobja, preden se je odločil za potovanje v Italijo, kjer se je mudil od 1567 do 1576. Med svojimi raznimi bivanji v Benetkah, Rimu in v Srednji Italiji, je lahko prišel v stik z opusom in mojstri tistega obdobja, od Tiziana in Tintoretta, do Bassana, Veroneseja, Parmigianina. Kustos razstave Lionello Puppi je s posrečeno izbiro postavil ob bok El Grecovih italijanskih del nekatere sodčasne stvaritve omenjenih slikarjev, za primerjanje o morebitnem vplivanju nanj. To se danes dogaja tudi pri drugih razstavah. Kar je bilo pa izvirno, je, da so tu predstavili tudi nekatera sodobna dela, ki naj bi se navdihovala po kreacijah manierističnega vizionarja, denimo, Križanje Francisca Bacona in slovite Picassove Gospodične

iz Avignona.

Prehod iz bogatih zlatih in toplih tonov izvirnega kretske-bizantinskega ikonopisja skozi fantastično predelavo beneških in rimskih let, ki so pripeljala velikega iskatelja do vrhunca mističnih podob zadnjega španskega obdobja, je tako rekoč pljusnil v kričečo desakralizirano in sekularizirano obzorje sodobnega umetniškega pogleda, ki se spet vrača v izvirno vprašanje odnosa posameznika z metafizičnim, s svetim.

Escherjevi prefinjeni črnobeli italijanski lesorezi

Razstava posvečena Escherju pa je s svojimi 150 eksponati bolj celostna in po-

polna, saj zajema tudi njegova najbolj znana črnobela grafična dela, skoro vsa tiskana na osnovi lesoreza. To so Escherjeve neverjetne abstraktne konstrukcije, kjer se meje optične zaznave "skregajo" z zakoni fizike in prevladajo njegove fantastične nadnaravne geometrije: kot sami se risoč roki; jata ptic, ki se spreminjajo v šahovnico; stopnice in močički, ki hodijo po njih, v vse smeri, navpično, vodoravno, diagonalno; razne variante

Moebiusovih trakov itd.

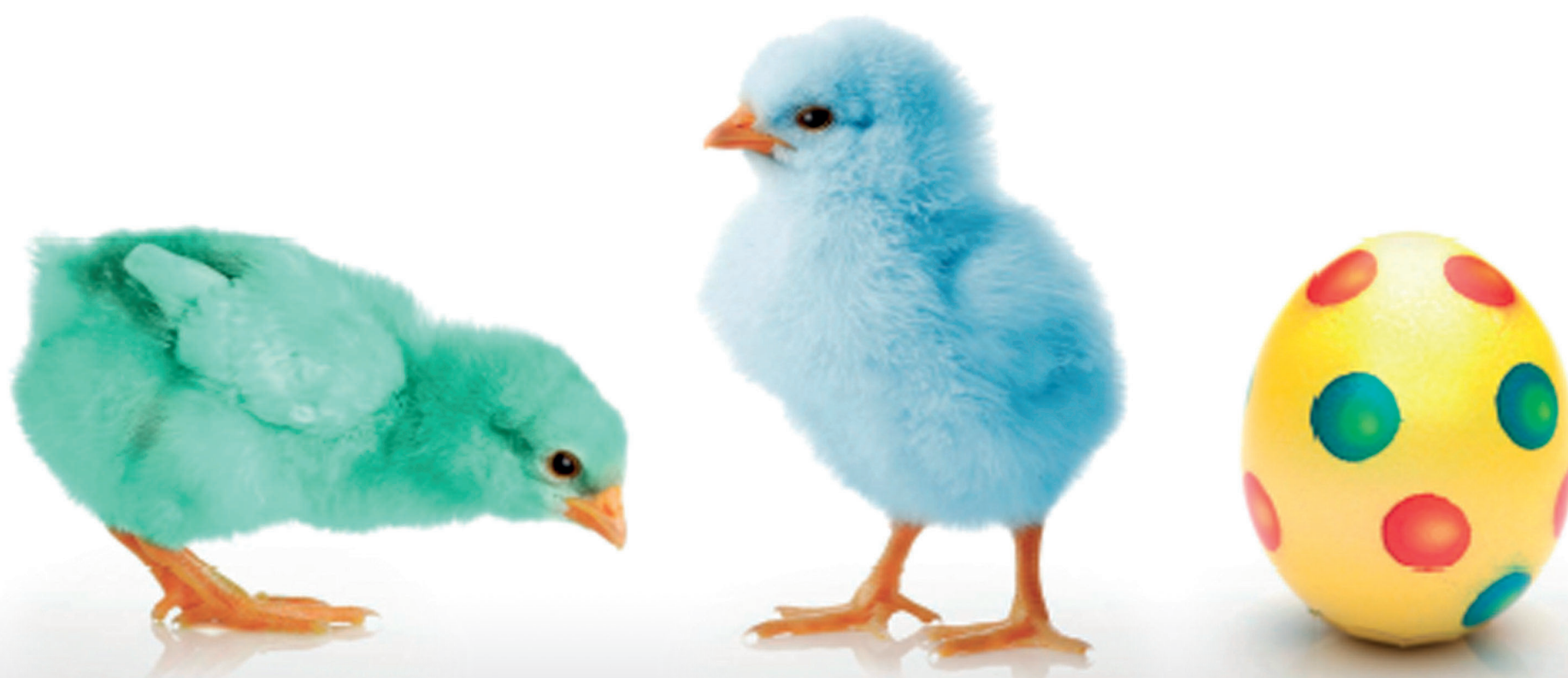
Sugestivni so bili njegovi Emblemata, nekakšni ekslibrisi, grafični komentarji raznih pregovorov in izrekov, ki izražajo veliko subtilnost in ironijo. Kar je pa za mladega nizozemskega mojstra risbe in lesoreza pomenilo pravi preobrat, je bilo potovanje v Italijo leta 1922, ko je odkril lepoto in posebnost biserov toskanske pokrajine in Umbrije. Istega leta je obiskal Španijo in ostal očaran ob staroarabski umetnosti dvorca Alhambra v Granadi, kar je vplivalo na vso njegovo geometrijsko ornamentalno poetiko. V Italiji se je zaustavil petnajst let in zarisal v svoje lesoreze pretanjene odsele značilnih, tudi neobljudenih krajin, gradov in ruševin, mest in zaselkov južnih krajev od Abrucev in Rima, do Kampanje, Kalabrije in Sicilije. Kot je videti iz datuma tiska grafičnih listov, je za vsakega od teh obdeloval leseno matrico tudi cel mesec, tako precizno je bilo njegovo delo.

Razstavo dopolnjujejo še razni eksponati, ki pričajo o uporabi značilnih Escherjevih ikon in nadrealnih simetričnih motivov v reklamni in masovni kulturi, za konfekcije raznih proizvodov, opremo in ilustracije plošč (David Bowie), reklamne filme (Audi, Illy), risanke (Simpsoni)...

Vse informacije o urnikih, ceni in rezervacijah vstopnic itd. se dobijo na spletnih straneh: www.mstraescher.it in www.elgrecotreviso.it.

Davorin Devetak

Veselo Veliko noč
vam želita banki, ki se razlikujeta
in sta vam vedno ob strani.

ZKB
1908 credito cooperativo del carso
zadružna kraška banka

BCC
CREDITO COOPERATIVO
ZADRUŽNA BANKA

Doberdob in Sovodnje